

Paulo Coelho

KİMYAGƏR

Kimyagər” – Braziliya yazıçısı Paulo Koelhonun ən məşhur əsərlərindən biridir. O, dünyada milyonlarla insanın sevimli kitabıdır.

Gənclər xəyalpərəst olurlar, arzulamaqdan qorxmurlar, onlar üçün hər şey əlçatandır. Lakin zaman keçir, sirli bir gücün təlqini ilə onlar arzularını həyata keçirə bilmirlər.

«İnsanın yeganə həqiqi borcu – öz taleyinə, arzusuna qovuşmağa çalışmaqdır...» – bunu Coelho deyir.

Artıq kulta çevrilən bu roman öz oxucusunun həyatını dəyişməyə qadir olan bir əsərdir.

Paulo Coelho [p'awlu ku'aɫu] O ALQUIMISTA

Paulo Coelho KİMYAGƏR

Bakı, Qanun Nəşriyyatı, 2015, 216 səh., 1000 tiraj

Çapa imzalanmışdır: 06.08.2015 Tərcümə: Samir

Bulut

ISBN 9789952360424

Bu nəşr razılaşdırılıb

Sant Jordi Asociados Agencia Literaria S.L.U.,

Barcelona, Spain Originally published as O ALQUIMISTA

by Paulo Coelho www.paulocoelho.com

© 1988 by Paulo Coelho

© Qanun Nəşriyyatı, 2012, 2015

Qanun Nəşriyyatı

Bakı, AZ 1102, Tbilisi pros., 76

Tel: (+994 12) 431-16-62; 431-38-18

Mobil: (+994 55) 212 42 37

e-mail: info@qanun.az

www.qanun.az

www.fb.com/Qanunpublishing

www.instagram.com/Qanunpublishing

Bu kitabın Azərbaycan dilinə tərcümə və yayım

hüquqları Qanun Nəşriyyatına məxsusdur.

Kitabın təkrar və hissə-hissə nəşri "Müəlliflik hüququ və

əlaqəli hüquqlar haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu"na ziddir.

ÖN SÖZ

Oxuculara «Kimyagər» kitabının simvolik olduğunu və bu baxımdan da uydurmaya bir kəlmə də yol verilməyən «Maqın gündəliyi»ndən fərqləndiyini əvvəlcədən deməyi özümə borc bilirəm.

Ömrümün on bir ilini əlkimyanı öyrənməyə həsr etmişəm. Magiyada ilk addımını atan hər kəs üçün dəmiri qızıla çevirmək, yaxud Əbədi Həyat İksirini tapmaq çox

cəzbedicidir. Allahın varlığını dərk və hiss etməyə nə qədər hər şeyin nə vaxtsa həmişəlik olaraq bitəcəyi fikri mənim üçün dözülməz olduğundan, etiraf edirəm ki, iksir mənə çox güclü təəssürat yaratdı. Ona görə də yer üzündəki ömrümüzü illərlə uzada biləcək hansısa məhlulu yaratmağın mümkünlüyü haqqında eşitdikdən sonra özümü bu iksirin hazırlanmasına həsr etməyi qərara aldım.

Bu zaman yetmişinci illərin əvvəli, böyük sosial dəyişikliklər dövrü idi, hələ əlkimya sahəsində ciddi işlər yox idi. Mən bu kitabın qəhrəmanlarından biri kimi, qəpik-quruşumu xarici kitablar almağa, zamanımı isə – onların mürəkkəb simvolik dilini öyrənməyə xərclədim. Rio-de-Janeyroda Böyük Yaradılışla ciddi surətdə məşğul olan iki-üç alim tapdım, lakin onlar mənimlə görüşməkdən imtina etdilər. Özünü kimyagər sayan, laboratoriyası olan çoxlu adamla tanış oldum, onlar ağılagəlməz məbləğə öz məharətlərinin sirrini mənə öyrətməyi təklif edirdilər; indi başa düşürəm ki, onlar öyrətməyə hazırlaşdıqları şeydən heç nə anlamırdılar.

Ciddi səylərim heç bir nəticə vermədi. Əjdahalar, günəşlər, şirlər, aylar... kimi sonsuz simvollarla dolu olan əlkimya dərslərinin çoxmənalı dilindən heç nə əldə edə bilmədim. Mənə həmişə elə gəlirdi ki, düzgün istiqamətdə çalışmıram, zira simvolik dil yanlış izahlar üçün geniş meydan açır. 1973-cü ildə, əlkimyaçılıqda bir addım belə irəliləməyə gedə bilməməyimin üzüntüsündən çox məsuliyyətsiz hərəkət etdim. O vaxtlar Matu-Qrossu ştatının Təhsil İdarəsi məni teatr sənətindən dərs deməyə dəvət etdi və mən öz tələbələrimdən Zümrüd Lövhələr mövzusunda «laborator» tamaşaların səhnəyə qoyulması üçün istifadə etdim. Bu, nəticəsiz ötüşmədi. Belə eksperimentlər, magiyanın dayaz yerində özümü təsdiq etmək üçün başqa cəhdlərimlə birlikdə, ona gətirib çıxartdı ki, artıq bir ildən sonra «axtaran tapar» atalar sözünün müdrikliyinə tamamilə əmin oldum.

Ömrümün sonrakı altı ilində mistikaya aid olan hər şeyə skeptisizmlə yanaşdım. Bu mənəvi sürgünlükdə özüm üçün bir neçə vacib nəticə çıxartdım: biz hər hansı həqiqəti onu bütün qəlbimizlə rədd etdikdən sonra qəbul edirik; öz taleyindən qaçmaq lazım deyil – onsuz da qaça bilməyəcəksən; Allahın cəzası ciddidir, lakin Onun mərhəmətinin də sonu yoxdur.

1981-ci ildə məni əvvəlki yoluma qayıtmağa sövq edən Ustadla görüşdüm. Onun öyüd-nəsihəti ilə risk edib yenidən əlkimyanı öyrənməyə girişdim. Bir dəfə axşam, yorucu telepatiya seansından sonra kimyagərlərin öz fikirlərini niyə mürəkkəb və dağınıq şəkildə ifadə etdiklərini soruşdum.

– Kimyagərlər üç tip olur, – o, cavab verdi. – Bir qrup mövzuya yaxşı bələd olmadığından qeyri-müəyyənliyə can atır. İkinci tipə aid olanlar mövzunu bilirlər, lakin əlkimyanın dilinin ağıla dyini də bilirlər.

– Bəs, üçüncülər? – soruşdum.

– Üçüncülər isə əlkimya haqqında heç nə eşitməyiblər, amma bütün həyatları ilə Fəlsəfə Daşını kəşf etməyi bacarıblar.

Bundan sonra ikinci tipə aid olan Ustadım mənə əlkimyanı öyrətməyi qərara aldı. Tezliklə anladım ki, əlkimyanın məni əsəbləşdirən simvolik dili Dünya Ruhunu, yaxud Yunqun «kollektiv şüursuzluq» adlandırdığını dərk etməyin yeganə yoludur. Mən Öz Yolumu və Allahın Əlamətlərini – yəni intellektimin onların sadəliyi üzündən əvvəllər qəbul etmədiyi həqiqətləri kəşf etdim. Mən bildim ki, Böyük Yaradılışı dərk etmək yalnız az sayda seçilmişlərin yox, Yer üzünün bütün sakinlərinin qarşısında duran məsələdir. Əlbəttə, həmişə yox. Böyük Yaradılış bizə yumurta və içində maye olan flakon formasında gəlir, lakin bizim hər birimiz, buna qətiyyənlə şübhənlənməyən olmasın, Dünyanın Ruhuna qərqlənməyə qabiliyyətli.

Buna görə də «Kimyagər» simvolik kitabdır və onun səhifələrində nəinki bu sahəyə aid olan biliklərimi izhar edirəm, həm də Ümumdünya Dilini mənimsəməyi bacarmış böyük yazıçıların – Heminqueyin, Bleykin, Borxesin (o da öz hekayələrinin birində İran tarixindəki bir epizoddan istifadə edib), Malba Taqanın haqqını qaytarmağa çalışıram.

Həddən artıq geniş olan ön sözümlü bitirir və Ustadımın hansı kimyagərləri üçüncü tipə aid etdiyini izah etmək niyyətiylə onun bir dəfə laboratoriyada mənə danışdığı əhvalatı sizə çatdırıram.

Bir dəfə Müqəddəs Məryəm körpə Məsihi qucağına alaraq rahiblərin yaşadığı monastıra gəlir. Bundan qürurlanan rahiblər sıraya düzülür: hər kəs növbə ilə Müqəddəs Ananın yanına gəlib, onun şərəfinə öz məharətini göstərir: biri yazdığı şəri oxuyur, başqa biri Bibliyanı dərindən bildiyini nümayiş etdirir, digəri bütün müqəddəslərin adını əzbərdən sayır. Beləcə, rahib qardaşlar istedadları çərçivəsində Müqəddəs Anaya və körpə İsayə öz bacarıqlarını göstərirlər.

Sonuncu, müti və yoxsul rahib hətta Müqəddəs Kitabdan bir kəlmə də əzbər bilmir. Onun valideynləri savadsızmış, sirkdə çıxış edirmiş və oğlanlarına da yalnız şarlarla hoqqabazlıq etməyi öyrədibmişlər.

Növbə ona çatanda rahiblər mərasimi bitirmək istəyirlər, çünki yoxsul jonqlıyır Müqəddəs Anaya heç nə deyə bilməzdi, əksinə, monastırı rüsvay edərdi. Lakin o özündə olan nəyisə Müqəddəs Anaya və Körpəyə verməyin gərəkli olduğunu bütün qəlbi ilə hiss edir.

Budur, yoxsul rahib, qardaşlarının tənəli baxışlarından utana-utana, cibindən bir neçə portağal çıxarır və onları atıb-tutmağa başlayır. Yəni bacardığı yeganə şey olan hoqqabazlığını göstərir.

Yalnız bu anlarda körpə Məsihin dodaqlarına təbəssüm qonur və əllərini bir- birinə çırpır Və Müqəddəs Ana yoxsul hoqqabazın əllərinə etibar edərək öz oğlunu ona tərəf uzadır.

Böyük Kəşfin sirrini anlayən kimyagər

J.-yə ithaf olunur.

Onlar yollarına davam edərkən O, bir kəndə girdi. Burada Marfa adlı qadın Onu öz evinə dəvət etdi. Onun Məryəm adlı bir bacısı vardı, o, İsanın ayaqları dibində oturub Onun sözünü dinləyirdi. Marfa isə işin çoxluğundan çaşmışdı və yaxınlaşıb dedi: «Ya Rəbb! Sənin ehtiyacın yoxdurmi ki, bacım məni tək xidmət etməyə buraxıb? Ona de ki, mənə kömək etsin».

İsa isə cavabında dedi: «Marfa! Marfa! Sən çox şeylər üçün üzülüb tələş edirsən. Fəqət bir şeyə ehtiyac vardır Və Məryəm, ondan alınmayacaq yaxşı payı seçmişdir».

Lukanın İncili,

10; 38-42.

PROLOQ

Kimyagər səyyahlardan birinin gətirdiyi kitabı əlinə aldı. Kitabın üz qabığı yox idi, lakin o, müəllifin adını tapdı – Oskar Uayld – və onu vərəqləyib Narsissin əhvalatına rast gəldi.

Kimyagər günlərlə suda öz əksinə baxıb, öz gözəlliyinə heyran olan qəşəng gənc haqqındakı mifi bilirdi. Axırda bu gənc oğlan çaya düşüb boğulur. Sahildə isə onun xatirəsinə Narsiss adlandırılan çiçək bitir.

Lakin Oskar Uayld bu əhvalatı başqa cür nəql edir.

«Narsiss həlak olanda meşə nimfaları – driadlar – çay suyunun göz yaşından şorlaşdığını gördülər.

– Sən nə üçün ağlayırsan? – driadlar çaydan soruşdu.

– Mən Narsissə yas tuturam, – çay cavab verdi.

– Təəccüblü deyil, – driadlar dedi. – Meşədən keçəndə biz həmişə onun dalınca qaçardıq, onun gözəlliyini yaxından görən isə tək cə sən sən.

– Bəs o, gözəl idi mi? – bu zaman çay soruşdu.

– Bunu səndən yaxşı kim bilər? – deyər, meşə nimfaları təəccübləndilər. – O, sən in sahilində, sən in sularına baxa-baxa günlərini keçirmədimi?

Çay uzun müddət susdu və nəhayət, cavab verdi:

– Mən Narsissə görə ağlayıram, amma onun gözəl olduğunu heç zaman anlamamışam. Mən ona görə ağlayıram ki, hər dəfə o mənim sahilimə gəlib sularım a baxanda, onun gözlərinin dərinliyində öz gözəlliyimi görürdüm».

«Çox qərribə əhvalatdır» – Kimyagər düşündü.

BİRİNCİ HİSSƏ

Gəncin adı Santyaqo idi. O öz qoyunlarını xaraba qalmış kilsənin yanına gətirəndə hava qaralmağa başlamışdı. Kilsənin qübbəsi çoxdan uçmuşdu, nə vaxtsa cübbəxananın olduğu yerdə isə böyük bir firon ənciri bitmişdi.

O, burada gecələməyi qərara aldı, öz qoyunlarını köhnə qapıdan içəri keçirdi və sürünün çölə çıxmaması üçün taxta parçaları ilə çıxışı bağladı. Ətrafda canavar yox idi, amma bütün gününü azmış qoyunun axtarışına sərf etdiyindən, qoyunların səpələnməsini istəmirdi.

Santyaqo gödəkçəsini döşəməyə sərdi, bu yaxınlarda oxuduğu kitabı başının altına qoyub uzandı. Yuxuya getməzdən əvvəl düşündü ki, daha qalın kitab götürmək lazımdır: həm uzun müddət oxumaq olar, həm də yaxşı yastıq alınar.

O, yuxudan ayılıanda hələ qaranlıq idi və kilsənin dağılmış damından göydə parıldayan ulduzları gördü.

«Bir az da yatım» – Santyaqo düşündü. O, keçən həftəki yuxusunu yenə gördü və bu dəfə də yuxusu yarımçıq qaldı.

Ayağa qalxdı, bir udum şərab içdi. Çomağını götürüb yatmış qoyunlarını tərپətđi. Lakin qoyunların çoxu onunla eyni vaxtda yuxudan oyanmışdı, sanki iki il boyunca otardığı qoyunları ilə onun arasında hansısa sirli əlaqə vardı. «Mənə o qədər öyrəşmisiz ki, vərđişlərimi də bilirsiniz», – öz-özünə dedi. Bir qədər fikirləşdikdən sonra qərara aldı ki, bəlkə də hər şey əksinədir: o özü qoyunların qaydalarını öyrənib.

Lakin başqa qoyunlar qalxmağa tələsmirdi. Santyaqo çomağının ucu ilə onlara toxundu, hər birini öz adı ilə çağırırdı – əmin idi ki, qoyunlar onun dediklərini yaxşı anlayır. Buna görə də bəzən kitabdan xoşladığı yerləri onlara oxuyur, yaxud çoban həyatının tənhalığından, şən keçməməsindən danışır, ya da gəzib-dolaşdığı şəhərlərdə eşitdiyi xəbərləri onlarla bölüşürdü.

Yeri gəlmişkən, Santyaqo son zamanlar yalnız bir şeydən – dörd gün sonra gedəcəyi şəhərdə yaşayan tacirin qızından danışırđı. Bu qızı yalnız bir dəfə, keçən il görmüşdü. Yun alveri edən tacir aldanmamaq üçün qoyunları gözünün qabağında qırxdırmağı xoşlayırdı. Santyaqonun dostlarından biri tacirin dükanını ona göstərmiş və o da qoyunlarını buraya gətirmişdi.

«Yun satmaq istəyirəm», – tacirə dedi.

Dükanda adam çox olduğundan, tacir çobandan nahara qədər gözləməyi xahiş etdi. Santyaqo razılaşdı, küçənin kənarında oturub dağarcığındakı kitabı çıxartdı.

– Düşünmürdüm ki, çobanlar oxumağı bacarırlar, – birdən onun yanında qadın səsi eşidildi.

O, başını qaldırdı və qızı gördü – görkəmcə əsil əndəlüsliyə oxşayırdı: şumal, uzun və qara saçlar; gözləri isə bir zamanlar İspaniyanı fəth etmiş mavrların gözləri kimi idi.

– Çobanlara oxumaq lazım deyil, qoyunlar onlara kitablardan daha çox şey öyrədirlər,
– Santyaqo cavab verdi.

Beləcə onlar sözün ucuna söz calayıb iki saat söhbət etdilər. Qız tacirin qızı olduğunu, həyatının darıxdırıcı keçdiyini və günlərinin bir-birindən fərqlənmədiyini söylədi. Santyaqo isə ona Əndəlüs çöllərindən, yolunun üstündə rastlaşdığı böyük şəhərlərdə eşitdiklərindən danışdı. O, həmsöhbətindən razı idi – hər şeyi qoyunlarla danışmaq olmur.

– Sən oxumağı harada öyrənmişən? – qız soruşdu.

– Hamı harada, mən də orada, – gənc oğlan dedi. – Məktəbdə.

– Savadın varsa, niyə qoyun otarırsan?

Santyaqo bu suala cavab verməmək üçün bəhanə gətirdi – əmin idi ki, qız onsuz da onu başa düşməyəcək. Qıza öz səyahətlərindən danışdı, qızın mavritan gözləri isə təəccübdən gah böyüyür, gah da qıyılırdı. Zaman uçub gedirdi. Santyaqo isə bu günün bitməməsini, alıcıların tacirin başını qatmasını və qoyunların qırılmasının üç gün yubanmasını istəyirdi. Əvvəllər heç zaman belə hiss yaşamamışdı – burada həmişəlik qalmaq istəyirdi. Bu qarasaçlı qızla günlər bir-birinə oxşamazdı.

Lakin atası gəldi və ona dörd qoyunun qırılmasını tapşırırdı. Pulunu ödəyib, Santyaqonun bir ildən sonra gəlməsini istədi.

Budur, indi təyin olunmuş vaxta cəmi dörd gün qalırdı. O, qarşıdakı görüşə sevinir və eyni zamanda həyəcanlanırdı: birdən qız onu unudar? Axı, sürüsünü onların şəhərinə aparan çoban çoxdur...

– Bu, mühüm deyil, – o öz qoyunlarına dedi. – Mən də başqa şəhərlərdə başqa qızlar görmüşəm.

Lakin qəlbinin dərinliyində etiraf edirdi ki, əksinə, bu, çox mühümdür. Həm çobanların, həm dənizçilərin, həm də kommivoyajerlərin həmişə bir şəhəri var – o qızın yaşadığı şəhər. Bunun xatirinə onlar bütün dünyanı sevinclə gəzib-dolaşmağa hazırdırlar.

Hava tamam işıqlaşdı və Santyaqo qoyun sürüsünü güncixana sarı apardı. «Qoyunların nə vecinə, – düşündü, – heç nəyi həll etmək lazım deyil. Bəlkə də buna görə onlar mənə tərəf qaçırırlar». Ümumiyyətlə heç nə lazım deyil – yalnız su və yem olsun. Əndəlüsdəki ən yaxşı otlaqları tanıdığından, qoyunlar onun ən yaxşı dostları olacaqlar. Qoy, günlər bir-birindən fərqlənməsin, qoy, günəş batanaqan zaman sonsuza qədər uzansın, qoy, qısa ömürləri ərzində onlar bircə kitab da oxumasınlar və insanların bir-biri ilə danışdıqları dildən anlamasınlar – su və otları varsa, xoşbəxt olacaqlar. Buna görə onlar insanlarla öz yunlarını, öz cəmiyyətlərini və zaman-zaman öz ətlərini paylaşsınlar.

«Mən bu gün vəhşi heyvan olsam və onları bir-bir öldürməyə başlasam, yalnız sürünün çoxunu məhv etdikdən sonra nəsə anlayarlar, – Santyaqo düşündü. – Onlar öz instinktlərindən daha çox mənə etibar edirlər. Yalnız o səbəbdən ki, mən onları su və yem tapacaqları yerə aparıram».

Bu gün başına girən fikirlərdən özü də təəccübləndi. Bəlkə, buna səbəb cübbəxanasında (keşiş cübbələrinin saxlandığı yer) firon ənciri bitən gecələdiyi kilsənin lənətlənməsidir? Əvvəlcə, bir dəfə gördüyü yuxunu yenə gördü, indi isə budur, sadıq yol yoldaşlarına qəzəblənib.

Şam yeməyindən qalmış şərabdən qurtumladı, gödəkçəsini düymələdi. O bilirdi ki, bir neçə saatdan sonra, günəş zenitə qalxanda bərk isti düşəcək və qoyunları çöllükdən aparmaq olmayacaq. Bu saatlarda bütün İspaniya yatır. İsti yalnız axşam tərəfi azalacaq və bu vaxta qədər ağır gödəkçəsini çiyində daşımali olacaq. Həmişəki kimi şikayət etməyə hazırlaşanda, səhərin soyuğundan onu məhz gödəkçəsinin qoruduğunu xatırlayacaq.

«Havanın sürprizlərinə hazır olmaq lazımdır», – Santyaqo öz gödəkçəsinə minnətdarlıq hiss edərək düşündü.

Beləcə gödəkçənin də, iki il Əndəlüsun təpələrində, düzlərində dolaşmış və bu vilayətin bütün şəhərlərini gəzmiş sahibi kimi, mənası və məqsədi vardı. Santyaqo bu dəfə mahudçunun qızına sadə çobanın necə savadlı olmasını izah etmək istəyirdi. İş onda idi ki, on altı yaşına qədər o, seminariyada oxumuşdu. Valideynləri onun ruhani olmasını arzulayırdılar. Qarınlarını doyurmaq üçün işləyən sadə kəndlilər öz oğulları ilə fəxr etmək istəyirdilər. Santyaqo ilahiyyəti, latın və ispan dillərini öyrənirdi. Lakin uşaqlıqdan dünyanı dərk etməyə olan həvəsi Allahı dərk etməyə, yaxud insan günahlarını öyrənməyə olan səylərini üstələyirdi. Bir dəfə valideynlərinin yanına gələrək, cəsarətini toplayıb ruhani olmaq istəmədiyini dedi. Səyahət etmək istəyirdi.

– Mənim oğlum, – atası ona dedi, – bu kənddən dünyanın hər tərəfindən olan insanlar gəlib keçib. Onlar yeni bir şey axtarsalar da özləri köhnə olaraq qalmışdılar; təpədəki qalaya yaxınlaşır və anlayırdılar ki, keçmiş indidən yaxşıdır. Onların sarışın saçları, yaxud qara dəriləri ola bilərdi, lakin bizim kəndlilərdən heç nə ilə fərqlənmirdilər.

– Amma mən onların gəldiyi yerlərdə hansı qalaların olduğunu bilmirəm, – Santyaqo cavab verdi.

– Bu insanlar bizim düzlərə, bizim qadınlara baxanda, burada həmişəlik qalmaq istədiklərini deyirdilər, – atası davam etdi.

– Mən isə başqa düzləri, başqa qadınları görmək istəyirəm. Axı, bu insanlar da heç zaman bizdə qalmırlar.

– Səyahət üçün çoxlu pul lazımdır. Bizim kimilərin arasında isə bir yerdə oturmayan yalnız çobanlardır.

– Neynək, mən çoban olaram, – Santyaqo dedi.

Ata cavab vermədi, ertəsi gün səhər içində üç qədim qızıl olan pul kisəsini ona verdi:

– Çöldən tapmışdım. Hesab et ki, göydən düşüb. Özünə qoyun sürüsü al və bizim qalanın baş qala, qadınlarımızın ən gözəl olduğunu anlayana qədər dünyanı gəz-dolaş.

Oğluna xeyir-dua verdi. Santyaqo isə atasının gözlərindən, yaşının keçməsinə, oturaq həyatın nemətləri ilə – yemək, içmək və başının üstündəki damla özünə təsəlli verməsinə baxmayaraq, onun da səyahət etmək istədiyini anladı.

Üfüqdə səma qızarmağa başlamışdı, az sonra günəş göründü. Santyaqo atası ilə söhbəti xatırlayıb sevindi: o, artıq çoxlu qala və gözəl qız görmüşdü, onlardan heç biri iki gün sonra görüşəcəyi qızla müqayisə oluna bilməzdi. Onun gödəkçəsi, kitabı, istənilən vaxt nəyəsə dəyişə biləcəyi qoyun sürüsü var. Lakin ən əsası arzusu yerinə yetmişdir: o, səyahət edir. Əndələsun çölləri onu darıxdırsa, qoyunlarını satıb, dənizçi olar. Üzmək onu bezdirənə qədər başqa şəhərləri və qadınları görər, xoşbəxt olmağın başqa üsullarını öyrənər.

«Seminariyada Allahı necə axtardıqlarını bilmirəm», – çıxmaqda olan günəşə baxaraq düşündü. Santyaqo həmişə yeni yol tapmağa cəhd etmişdi. Bu tərəflərdə tez-tez olmasına baxmayaraq, xaraba kilsədə bir dəfə də olsun gecələməmişdi. Dünya böyük və tükənməzdir: qoy, qoyunlar onu aparsın – mütləq maraqlı bir şeyə rast gələcək. «Məsələ ondadır ki, onlar hər gün yeni yol açdıqlarını, otlaqların və ilin fəsillərinin dəyişildiyini anlamırlar – yalnız yemək və içməklə məşğuldurlar».

«Bəlkə, biz də beləyik, – çoban düşündü. – Axı, mən də mahudçunun qızı ilə tanış olduqdan sonra bir dəfə də olsun başqa qadın haqqında düşünməmişəm».

Səmaya baxdı və nahara qədər Tarifə çatacağını anladı. Orada öz kitabını başqa qalın kitabla dəyişər, qabını şərabla doldurar, saçını və üzünü qırxdırar. Mahudçunun qızı ilə görüşə hazırlaşmaq lazımdır. Hansısa başqa bir çobanın onu qabaqlayıb, qızla görüşə biləcəyi haqqında düşünmək istəmədi.

«Həyat ona görə maraqlıdır ki, yuxular çin çıxır», – Santyaqo səmaya baxa-baxa və addımlarını yeyinlədə-yeyinlədə düşündü. O, Tarifdə yuxuları yoza bilən qoca bir qarının yaşadığını xatırladı. Qoy, ikinci dəfə gördüyü yuxunun mənasını ona desin.

Qarı öz qonağını müxtəlif rəngli qaytanlardan düzəlmiş pərdə ilə yemək otağından ayrılan arxa otağa apardı. Otaqda stol və iki stul vardı, divardan isə Məsihin Ürəyi rəsmi asılmışdı.

Qarı özü oturdu, Santyaqonu da əyləşdirdi, sonra onun hər iki əlini əlinə alıb, alçaq səslə dua oxudu.

Deyəsən, qaraçı duası idi. Çoban qaraçılara çox rast gəlmişdi – onlar qoyun otarmasalar da, dünyanı gəzib-dolaşırdılar. Adamlar deyirdilər ki, onlar yalanla yaşayırlar, ruhlarını şeytana satmışlar, uşaqları oğurlayırlar. Sonra bu uşaqlar onların taborunda köləyə çevrilirlər. Santyaqo uşaqlıqda özü də qaraçılar tərəfindən oğurlanacağından qorxmuşdu və indi, qarı onun əllərini əlinə aldıqda, bu qorxu yenidən baş qaldırdı.

«Amma burada müqəddəs Məsih Ürəyi var», – sakitləşməyə çalışaraq düşündü. İstəmir ki, qarı onun qorxduğunu görsün. Öz-özünə dedi: «Ey, atamız!».

– Çox maraqlıdır, – qarı gözlərini onun əl cizgilərindən ayırmadan dedi və yenə susdu.

Gənc oğlan daha da narahat oldu. Titrəyən əllərini tez geri çəkdi.

– Ona görə gəlməmişəm ki, əllərimlə fala baxasan, – o bu evə ayaq basdığına peşman olaraq dedi: pulunu verib buradan tez uzaqlaşmaq daha yaxşı olmazmı?

Amma öz yuxusuna böyük əhəmiyyət verirdi.

– Bilirəm. Gəlmisən ki, yuxunu yozum, – qaraçı qadın cavab verdi. – Yuxular – Allahın bizimlə danışdığı dildir. Bu, dünya dillərindən biri olsa, onu yoza bilirəm. Amma Allah sənin qəlbinin dili ilə sənə müraciət edirsə, bu yalnız sənə aydın olar. Lakin onsuz da məsləhətə görə səndən pul alacağam.

«Bir buna bax», – gənc düşündü, amma risk etməyi qərara aldı. Çoban həmişə risk edir: gah onun sürüsünə canavarlar hücum edir, gah da quraqlığa rast gəlir. Onun həyatının gözəlliyini elə risk təşkil edir.

– Eynu yuxunu mən iki dəfə görmüşəm, – dedi. – Görürəm ki, mən qoyunlarımı çəmənlikdə otarıram və bu zaman bir uşaq onlara yaxınlaşıb oynamaq istəyir. Yad adamların sürüyə yaxınlaşmasını xoşlamıram – qoyunlarım onlardan qorxur. Onlar yalnız uşaqlardan qorxmurlar. Səbəbini bilmirəm. Başa düşürəm ki, qoyunlar yaşı necə müəyyən edirlər.

– Ardını danış, – qarı onun sözünü kəsdi. – Qazanı odun üstünə qoymuşam. Pulun azdır, mənim vaxtım isə bahadır.

– Uşaq qoyunlarla oynayırdı, – Santyaqo utana-utana davam etdi, – sonra, birdən mənim əlimdən tutub Misir piramidalarının yanına gətirdi. – Sözüne ara verib qaraçı qadının bunun nə demək olduğunu anlayıb-anlamamasını öyrənmək istədi. Lakin o susurdu. – Misir piramidalarının yanına, – yavaş-yavaş bir də təkrar etdi, – və burada mənə dedi: “Əgər bura bir də gəlsən, gizlədilmiş xəzinəni axtararsan”. o mənə bu xəzinənin gizlədildiyi yeri göstərmək istəyirdi ki, yuxudan ayıldım. Bu yuxunu eyni ilə iki dəfə görmüşəm.

Qarı uzun müddət susdu, sonra yenə Santyaqonun əllərini əlinə alıb, ovcuna baxdı.

– Mən indi səndən pul almayacağam, – nəhayət, dilləndi. – Amma xəzinəni tapsan, onda bir hissəsi mənimdir.

Gənc sevincindən güldü – onun yuxusuna girmiş xəzinə, qəpik-quruşunun cibində qalmasına kömək etmişdi. Qarı, doğrudan da əsil qaraçdır: deyirlər, qaraçılar kütbaşıdırlar.

– Mənim yuxumu yoz, – o, xahiş etdi.

– Əvvəlcə and iç. And içsən ki, xəzinənin onda bir hissəsini mənə verəcəksən, yozaram.

Santyaqo and içdi. Lakin qarı ondan üzünü Məsihin Müqəddəs Ürəyinin təsvirinə tərəf çevirərək andını təkrarlamığı tələb etdi.

– Bu yuxu Ümumi Dildədir, – qarı dedi. – Mən çətin də olsa, onu yozmağa çalışacağam. Bu zəhmətimə görə də səndən xəzinənin onda bir hissəsini istəyirəm. Qulaq as: sən Misir piramidalarının yanına getməlisən. Mən özüm onlar haqqında heç nə eşitməmişəm, amma uşaq onları sənə göstərmişsə, deməli, onlar doğrudan da mövcuddur. Ora get, xəzinəni orada tapıb varlanacaqsan.

Santyaqo əvvəlcə təəccübləndi, sonra qəmgin oldu. Boş şeyə görə qarını axtarmağa dəyməzdi. Yaxşı ki, qarı ondan pul götürmədi.

– Yalnız vaxtımı itirdim, – dedi.

– Axı, mən xəbərdarlıq etmişdim: sənin yuxunu yozmaq çətinidir. Qeyri-adi şey görkəmcə sadə olur və yalnız müdrik insanın onu anlamağa gücü çatar. Mən müdrik deyiləm, ona görə də başqa peşələri, məsələn, ələ baxmaq üsulu ilə taleyi görməyi öyrənmişəm.

– Bəs, mən Misirə necə gedim?

– Bu mənim məsələm deyil. Mən yalnız yuxuları yozmağı bacarıram, onları həyata keçirməyi yox. Yoxsa mən qızlarımın sayəsində yaşayardımı?!

– Bəs, Misirə gedib çıxmasam?

– Çıxa bilməsən – yuxunu yozmağımın haqqını ala bilməyəcəyəm. Birinci dəfə deyil. İndi isə get, mən onsuz da sənə çox vaxt sərf etdim.

Santyaqo bərk məyusluq içində qaraçının evindən çıxdı və bir daha yuxulara inanmayacağını qərara aldı. İşlə məşğul olmağın vaxtı çatdığını xatırladı: dükana gedib yemək aldı, kitabını başqa, qalın kitabla dəyişdi və meydandakı skamyada oturub yeni şərabin dadına baxdı. Hava isti idi və şərab Santyaqonu möcüzəli şəkildə sərinləşdirdi. O öz qoyunlarını şəhərin kənarında, təzə dostunun pəyəsində saxlamışdı. Santyaqonun hər yerdə dostları vardı, – buna görə də səyahət etməyi sevirdi. Yeni dost tapmaq – onunla hər gün görüşmək zərurətini gətirməz. Ətrafında

eyni insanlar varsa – seminariyada olduğu kimi, – onda belə çıxır ki, onlar artıq sənin həyatına daxil olmuşlar. Bir müddətdən sonra isə onlar sənin həyatını dəyişmək istəyəcəklər. Əgər sən onların istədikləri kimi olmasan, inciyərlər. Axı, hər kəs dünyada necə yaşamağı dəqiq bilir.

Amma heç kim öz şəxsi həyatını nədənsə nizama sala bilmir – qaraçı qarı kimi: yuxuları yozmağı bacarır, amma onları həyata keçirməyi yox.

Santyaqo qoyunları otlağa buraxmaq üçün gün əylənə qədər gözləməyi qərara aldı. Üç gündən sonra mahudçunun qızı ilə görüşəcəkdi.

Hələlik isə yerli ruhani ilə dəyişdiyi yeni kitabı götürdü. Kitab qalın idi və ilk səhifədəcə kiminsə dəfni təsvir olunurdu; üstəlik, qəhrəmanların adı o qədər çətin idi ki, onları tələffüz etməyə adamın dili dönmürdü. «Əgər mən nə vaxtsa kitab yazsam, – gənc düşündü, – hər bir səhifəmdə yeni qəhrəman olacaq ki, oxucuya onların adını yadda saxlamaq lazım gəlməsin».

Oxumağa başladı və mərhumun qarda basdırılması səhnəsinə çatanda – yandırıcı isti olmasına baxmayaraq, Santyaqonun özünü də titrəmə tutdu – tanımadığı qoca bir kişi onun yanında oturdu.

– Onlar nə edirlər? – qoca meydandakı adamları göstərib soruşdu.

– İşləyirlər, – gənc quruca cavab verdi, başının kitaba qarışdığını göstərmək istəyirdi.

Əslində isə mahudçu qızının qarşısında dörd qoyunu necə qırxaçağını düşünürdü. Santyaqo tez-tez bu səhnəni təsəvvür edir və hər dəfə də fikrində, təəccüblənmiş qıza qoyunları quyruqdan başa tərəf qırmağın lazım olduğunu izah edirdi. Üstəlik qırxım zamanı qızı əyləndirmək üçün danışacağı müxtəlif maraqlı hadisələri götür-qoy edirdi. Bu əhvalatları kitabdan oxumuşdu, lakin qıza, bunların öz başına gəldiyini deyəcəkdi. Qız bu yalanı heç vaxt ifşa edə bilməzdi, çünki oxumağı bacarmırdı.

Qoca inadkar çıxdı. O, yorulduğunu və şərəbdən bir qurtum içmək istədiyini dedi. Santyaqo qocadan canını qurtarmaq üçün şərəb qabını ona uzatdı.

Yox, qoca əl çəkən deyildi – söhbət etmək istəyirdi. Gəncin hansı kitabı oxuduğunu soruşdu. Santyaqo yerini başqa skamyaya dəyişmək istəyirdi, amma atası ona qocalarla həmişə nəzakətli davranmağı öyrətmişdi. Ona görə heç nə demədi, sakitcə kitabı qocaya uzatdı: Bunun iki səbəbi vardı. Birincisi, kitabın adını necə düzgün tələffüz etməyi özü də bilmirdi. İkincisi, əgər qoca savadsızdırsa, özünü alçaltmamaq üçün ondan əl çəkəcəkdi.

– Hm... – qoca kitabı birinci dəfə görürmüş kimi hər tərəfinə baxıb dedi. – Yaxşı kitabdır, vacib şeylərdən bəhs edir, amma çox darıxdırıcıdır.

Santyaqo təəccübləndi: deyəsən, qoca nəinki oxumağı bacarır, hətta bu kitabı oxuyub da. Neynək, kitab doğrudan da darıxdırıcıdırsa, onu başqası ilə dəyişər.

– Demək olar ki, bütün kitablar nə haqqında yazılmışsa, bu da onlardan bəhs edir, – qoca sözünə davam etdi. – İnsanların öz talelərini seçmək gücündə olmaması haqqındadır. Kitab, hamının dünyada ən böyük yalana inanmasına çalışır.

– Bəs, dünyada ən böyük yalan nədir? – Santyaqo təəccüblə soruşdu.

– Bu yalan belədir: varlığımızın hansısa anında biz öz həyatımıza nəzarəti itiririk və bundan sonra həyatımızı tale idarə edir. Bundan böyük yalan yoxdur.

– Məndə belə olmayıb, – Santyaqo dedi. – Məni ruhani etmək istəyirdilər, çoban oldum.

– Belə yaxşıdır, – qoca razılaşdı. – Axı, sən səyahət etməyi sevirsən.

«O, sanki mənim fikirlərimi oxuyur» – gənc düşündü.

Qoca isə qalın kitabı vərəqləyir və deyəsən, onu qaytarmağa hazırlaşmırdı. Yalnız indi Santyaqo gördü ki, o, ərəb əbası geyinib. Burada təəccüblü bir şey yox idi: Tarifi Afrika sahillərindən bir neçə saatlıq dar boğaz ayırırdı. Ərəblər şəhərdə tez-tez görünürdü – nəse alırdılar və gündə bir neçə dəfə öz qəribə ibadətlərini yerinə yetirirdilər.

– Siz hardansınız?

– Hər yerdən.

– Belə olmur, – gənc etiraz etdi. – Heç kim hər yerdən ola bilməz. Məsələn, mən çobanam, bütün dünyanı gəzib-dolaşıram, lakin mən qədim qala olan şəhərdənəm, oraların övladıyam, orada doğulmuşam.

– Bunu soruşursansa, mən də Salimdə doğulmuşam.

Santyaqo Salimin harada yerləşdiyini bilmirdi, amma öz cahilliyini göstərərək rüsvay olmamaq üçün soruşmadı. O, qayğılı halda vurnuxan adamlarla dolu meydana baxdı.

– Hə, Salimdə vəziyyət necədir?

– Həmişə olduğu kimi.

Yarışmağa bir söz yox idi. Yalnız bir şey aydın idi ki, bu şəhər Əndəlüsdə deyil, yoxsa onun haqqında eşidərdi.

– Bəs, nə işlə məşğulsunuz?

– Nə işlə məşğulam? – qoca qəhqəhə ilə güldü. – Mən onları idarə edirəm. Mən – Salimin şahıyam.

«İnsanlar bəzən nə mənasız şeylər danışırlar, – gənc düşündü. – Yalnız yeyib-içməyi bilən dilsiz qoyunlarla ünsiyyətdə olmaq daha yaxşıdır. Ya da kitab oxumaq – onlar maraqlı əhvalatları məhz sən istədiyən vaxtda danışırsan. Amma insanlar: onlar nəse goplayır, sənə oturub buna nə deyəcəyini, söhbəti necə davam etdirəcəyini bilmirsən».

– Mənim adım Melhisedekdir, – qoca dilləndi. – Sənin nə qədər qoyunun var?

– Kifayət qədər, – Santyaqo cavab verdi: qoca onun həyatı haqqında çox şey bilmək istəyirdi.

– Deməli belə? Kifayət qədər qoyunun varsa, sənə kömək edə bilmərəm.

Gənc oğlan əsəbiləşdi. O, kömək istəməmişdi. Qoca özü əvvəlcə şərab, sonra kitab, daha sonra söhbət etmək istəmişdi.

– Kitabı qaytarın, – o dedi. – Mən getməliyəm.

– Sürünün onda bir hissəsini mənə versən, xəzinəyə gedən yolu sənə öyrədərəm.

Santyaqo yenə yuxusunu xatırladı və birdən hər şey ona aydın oldu. Qaraçı qarı ondan pul götürməmişdi, bəlkə, bu qoca onun əridir – saxta məlumatların əvəzinə ondan daha çox pul qopartmaq istəyirlər. Yəqin ki, bu qoca da qaraçıdır.

Santyaqo bir söz deyənə kimi qoca yerdən çubuq götürüb qumda nəse çizdi. O, aşağı əyiləndə sinəsində nəse parıldadı. Lakin qoca yaşına uymayacaq cəldliklə paltarını sinəsinə doğru çəkdi və parıltı yoxa çıxdı. Gənc qumun üzərində nə yazıldığını anlamışdı.

Kiçik şəhərin baş meydanını örtən qumun üzərində ata və anasının adını, bu zamana qədər olan həyat tarixçəsini – uşaqlıqda oynadığı oyunları və soyuq seminariya gecələrini oxudu; mahudçunun qızının adını oxudu – halbuki onun adını bilmirdi; heç zaman heç kimə danışmadığı hadisələri – atasından xəbərsiz tufəngi götürüb maral ovuna çıxdığını, həyatında ilk və son dəfə qadınla yatdığını oxudu.

«Mən Salimin şahıyam» – sözünü xatırladı.

– Şah nə üçün çobanla söhbət edir? – Santyaqo təəccüblə və çəkinə-çəkinə soruşdu.

– Bunun bir neçə səbəbi var, amma ən əsası odur ki, sən Öz Yolunla getməyə qabilsən.

Bu yolun nə olduğunu gənc bilmirdi.

– Bu, sənin həmişə etmək istədiklərimdir. Gənclik çağına qədəm qoyan hər bir insan Öz Yolunun necə olduğunu bilir. Bu illərdə hər şey aydındır, hər şey mümkündür, hər şeyə gücün çatır və insanlar həyatda etmək istədiklərini arzulamaqdan qorxmurlar. Lakin zaman keçdikcə, hansısa sirli qüvvələr işə qarışaraq Öz Yolunla getməyin mümkün olmadığını isbatlamağa çalışır.

Qocanın sözləri Santayoqaya o qədər də təsir etmədi, lakin «sirli qüvvələr» onu maraqlandırdı – mahudçunun qızı bu haqda eşidəndə ağzı açıq qalacaq.

– Bu qüvvələr yalnız ilk baxışdan zərərli, əslində isə onlar sənə Öz Yolunu necə tapmağı öyrədir. Onlar sənin ruhunu möhkəmlədir, iradəni bərkidir, zira bizim dünyamızda bir böyük həqiqət var: sən kim olursansa ol, nə istəyirsənsə istə, əgər nəyisə bərk istəyirsənsə, mütləq əldə edəcəksən, çünki bu arzu Kainatın Ruhunda doğulmuşdur. Bu, sənin Yer üzündəki vəzifəndir.

– Hətta yalnız dünyanı gəzib-dolaşmaq, yaxud mahudçunun qızı ilə evlənmək istəsəm də?

– Yaxud xəzinəni axtarmaq. Dünyanın Ruhu insanın xoşbəxtliyi ilə qidalanır. Xoşbəxtliklə, həmçinin kədərlə, paxıllıqla, qısqançılıqla... İnsanın yeganə borcu var: Öz Yolu ilə sonuna qədər getmək. Hər şey bundadır və xatırla ki, nə vaxtsa nəsə istəsən, bütün Kainat sənə arzunun həyata keçməsinə kömək edəcək.

Onlar bir müddət susaraq meydana və adamlara baxdılar. Sükutu qoca pozdu:

– Sən niyə qoyun otarmağı qərara aldın?

– Çünki dünyanı gəzib-dolaşmağı sevirəm.

Qoca meydanın küncündə qırmızı arabası ilə dayanmış qarğıdalı alverçisini göstərdi.

– Uşaqılıqda o da səyahət etməyi arzulayırdı. Lakin sonra qarğıdalı ilə alver etməyə üstünlük verib pul yığmağa başladı. Qocalanda bir aylığa Afrikaya gedəcək. O anlamır ki, insan həmişə öz arzusunu həyata keçirə bilər.

– Çobanlıq etsəydi, daha yaxşı olardı, – Santyaqo dedi.

– O, bu haqda düşünmüşdü. Lakin sonra qərara aldı ki, ticarətlə məşğul olsa yaxşıdır. Alverçilərin başının üstündə dam var, çobanlar isə açıq səmada gecələyir. Tacirlərə qız verirlər, çobanlara isə yox.

Mahudçunun qızını düşünən Santyaqo ürəyinin sancdığı hiss etdi. Yəqin ki, onun yaşadığı şəhərdə də qırmızı arabalı alverçi var.

– Deməli, belə çıxır ki, insanların çobanlar və qarğıdalı alverçiləri haqqında fikirləri Öz Yolundan daha vacibdir.

Qoca kitabı vərəqlədi və başı oxumağa qarışdı. Santyaqo bir az gözlədi, sonra onu kitabdan ayırmaq qərarına gəldi:

– Bəs, siz nə üçün mənə bu barədə danışsınız?

– Çünki sən Öz Yolunla getməyə cəhd etmisən, ancaq indi bundan imtina etməyə hazırsan.

– Siz həmişə belə anlarda peyda olursunuz?

– Həmişə. Amma özümü başqa cür də təqdim edə bilərəm. Mən beyinlərə düşən uğurlu fikir, yaxud düzgün qərar kimi də gəlməyə qabiləm, həlledici anda çətin vəziyyətdən çıxış yolunu da göstərə bilərəm. Hər şeyi yadda saxlamaq olmur. Lakin adətən insanlar mənim gəlişimi sezmir.

Və qoca keçən həftə bir nəfərin qarşısına daş şəklində çıxmağa məcbur qaldığından danışdı. Bu adam nə vaxtsa hər şeyi atıb, zümrüd toplamağa yollanmışdı. O, beş il çayın sahilində çalışdı və heç olmasa bircə dənə zümrüd tapmaq üçün 9 999 999 daş parçaladı. Və ümitsizliyə düşüb öz arzusundan imtina etdi, amma onun cəmisi – BİRCƏ DAŞI qalmışdı – bunu da parçalasaydı, öz zümrüdünü tapacaqdı. Bu zaman qoca işə qarışmağı və ÖZ YOLU ilə inadkarcasına irəliləyən qızılaxtarana kömək etməyi qərara aldı. Daşa çevrilib onun ayaqları altına diyirləndi, lakin beş il boyunca nəticə verməyən səylərindən ümitsizliyə düşən və hirslənən qızılaxtaran daşı təpiklə vurub uzaqlaşdırdı. Amma elə zərblə vurdu ki, daş uçaraq başqa daşa dəyib parçalandı və dünyada ən gözəl zümrüd parıldamağa başladı.

– İnsanlar həyatlarının mənasının nədə olduğunu çox tez öyrənirlər, – qoca dedi və Santyaqo onun gözlərində kədər gördü. – Bəlkə də buna görə onlar tez də bu mənadan imtina edirlər. Dünya belə qurulub.

Bu zaman gənc, qoca ilə söhbətinin xəzinədən başladığını xatırladı.

– Xəzinə yer səthinə çayların və bulaqların köməyi ilə çıxır, elə onlar da xəzinəni yerin təkində gizlədirlər, – qoca dedi. – Amma bu xəzinə haqqında daha ətraflı bilmək istəyirsənsə, sürünün onda birini mənə ver.

– Bəlkə, xəzinənin onda birini versəm yaxşıdır?

– Əgər əlində olmayan şeyi vəd edirsənsə, onda əldə etmək arzunu itirərsən, – qoca məyus-məyus dedi.

Santyaqo xəzinənin onda birini qaraçı qarışa vəd etdiyini söylədi.

– Qaraçılar fərasətli insanlardır, – qoca ah çəkdi. – Lakin necə olursa, olsun, dünyada hər şeyin dəyərini bilməyin xeyri var. İşıq Savaşçıları məhz bunu öyrətməyə çalışırlar, – o, kitabı Santyaqoya uzatdı. – Sabah bu vaxtı qoyunlarının onda birini mənə gətirərsən. Mən isə sənə xəzinəni necə tapmağı danışaram. Hələlik.

Beləliklə, o, gözdən itdi.

Santyaqo yenə kitabı götürdü, amma oxuya bilmədi, diqqətini heç cür cəmləyə bilmirdi. O, qoca ilə söhbətindən həyəcanlanmışdı, çünki onun doğru dediyini bilirdi. Qoca ilə söhbətini alverçiyə danışib-danışmamağı götür-qoy edə-edə qarğıdalı paketi aldı və danışmamağı qərara aldı. «Bəzən hər şeyi olduğu kimi saxlamaq yaxşıdır», – düşündü və susdu. Söyləyəcəksən – öz qırmızı arabasına öyrəşmiş alverçi üç gün hər şeyi atmaq haqqında fikirləşəcək.

«Onu düşünmək əzabından qurtarım». Santyaqo küçələrlə addımlayıb limana gəlib çıxdı, kiçik pəncərəsi olan köşkün qarşısında dayandı. Burada gəmiyə bilet satılırdı. Misir Afrikada yerləşirdi.

– Sizə nə lazımdır? – kassir soruşdu.

– Ola bilsin ki, sabah sizdən bilet aldım, – Santyaqo cavab verdi və uzaqlaşdı.

Cəmi bir qoyun satmaqla boğazı keçmək olar. Bu fikir onu təşvişə saldı. Kassir isə öz köməkçisinə dedi:

– Daha bir xəyalpərvər. Səyahətə çıxmaq istəyir, amma cibində siçanlar oynayır.

Santyaqo kassanın qarşısında dayandığı zaman qoyunlarını xatırladı və birdən sürətlə onların yanına qayıtmağa başladı. İki il idi ki, çobanlıq məharətinə yiyələnmişdi və bu peşədə kamilliyə çatmışdı – həm qoyunları qırmağı bacarır, həm quzuların dünyaya gəlməsinə kömək edir, həm də onları canavarlardan qoruyurdu. Əndələsün bütün otlaqlarını beş barmağı kimi tanıyır və hansının neçəyə alınıb-satılacağını dəqiq bilirdi.

Sürüsünü yerləşdirdiyi pəyəyə ən uzun yolla getməyi qərara aldı. Bu şəhərin də öz qalası var idi və Santyaqo yoxuşu qalxıb qala divarında oturmaq istədi. Buradan Afrika görünürdü. Kimsə ona demişdi ki, oradan qədim zamanlarda mavrlar gəlib, uzun müddət az qala bütün İspaniyanı fəth etmişdilər. Santyaqonun mavrlardan zəhləsi gedirdi: bəlkə də, qaraçıları onlar buraya gətiriblər.

Divarın üstündən bütün şəhər – qoca ilə söhbət etdiyi meydan da – ovcunun içi kimi görünürdü.

«Lənətə gəlsin onunla görüşdüyüm o an», – Santyaqo düşündü. Ona yalnız qaraçı qarının yuxusunu yozması lazım idi. Nə qarı, nə də qoca onun çoban olduğuna heç bir əhəmiyyət verməmişdi. Düzdür, bu insanlar tənhadırlar və hər şeyə inamlarını

itiriblər, çobanların bütün qəlbi ilə öz qoyunlarına bağlı olduqlarını anlamırlar. Santyaqo isə hər biri haqqında hər şeyi təfərrüatı ilə bilirdi: bu – qısırdır, bu, iki gündən sonra doğacaq, bunlar isə ən tənbelləridir. Santyaqo onları həm qırxa, həm də kəsə bilirdi. Əgər getsə, qoyunlar onsuz darıxar.

Külək qalxmışdı. Santyaqo insanların bu küləyi «levantin» adlandırdığını bilirdi, zira, Şərqdən, onun əsdiyi yerdən bütpərəst dəstələri hücum etmişdi. Gənc oğlan Tarıfdə olmayana qədər Afrika sahillərinin belə yaxın olduğunu bilmirdi. Təhlükəli qonşuluqdur – mavrlar yenidən gələ bilirlər.

Külək güclənirdi. «Qoyunlarla xəzinə arasında bölünməyəcəm ki» – Santyaqo fikirləşdi. Onu cəzb edənə vərdiş etdiyinin tən ortasını seçmək lazımdır. Axı, hələ mahudçunun qızı da var, amma qoyunlar daha vacibdir, çünki qoyunlar ondan asılıdır, qız isə – yox. Bir də ki, qız onu xatırlayır mı? Əmin idi ki, iki gündən sonra qızın yanına getməsə, qız bunun fərqiə varmayacaq. Bir-birinə oxşar günlər keçirən insanlar həyatlarında baş verən yaxşı şeyləri sezə bilmir.

«Atamı, anamı və doğma kəndimdəki qalanı buraxdım, – düşündü. – Onlar ayrılığa öyrəşdilər, mən də öyrəşdim. Deməli, mənim yoxluğuma qoyunlar da öyrəşməlidir».

Yenə də hündürlükdən meydana baxdı. Qabarıq qarğıdalı alveri yaxşı gedirdi; onun qoca ilə oturduğu skamyada indi oğlanla qız öpüşürdü.

«Alverçi...» – Santyaqo düşündü, amma fikrini tamamlaya bilmədi – «levantin» küləyi qüvvətlə onun sifətinə çırpıldı. Külək fateh mavrların yelkənlərini qaldırmaqla yanaşı, qəlbi həyəcana salan qoxuları da özü ilə qovub gətirmişdi: səhraların, örtük altındakı qadınların, qızıl və macəra axtarışına çıxanların arzularının, tərlərinin qoxusunu. O, piramidaların da qoxusunu gətirmişdi. Gəncin azad küləyə paxıllığı tutdu və ona oxşaya biləcəyini hiss etdi: yolunu heç kim kəsməmişdi, yalnız özündən başqa. Qoyunlar, mahudçunun qızı, Əndəlüsün çölləri – bütün bunlar Öz Yoluna yaxınlaşmaq üçün hazırlıqlar idi.

Ertəsi gün günorta vaxtı meydana gəldi və özü ilə altı qoyun da gətirdi.

– Təəccüblü işdir, – dedi. – Dostum dərhal mənim bütün qoyunlarımı aldı və həyatı boyu çoban olmağı arzuladığını dedi. Bu, xeyirli əlamətdir.

– Həmişə belə olur, – qoca cavab verdi. – Bu, Yaxşı Başlanğıcdır. Bax, əgər ömründə ilk dəfə kart oynamağa otursaydın, yəqin ki, mütləq udardın. Naşılının bəxti gətirir.

– Bəs, niyə belə olur?

– Çünki, həyat sənin Öz Yolunla getməyini istəyir.

Sonra qoca qoyunlara baxmağa başladı və onların içində bir qısır qoyun gördü. Santyaqo, buna əhəmiyyət verməməyi və onun ən ağıllı, ən çox yun verən qoyun olduğunu dedi:

– Hə, xəzinəni harada axtarmaq lazımdır?

– Misirdə, piramidaların yanında.

Santyaqo özünü itirdi. Bunu ona qaraçı qarı da demişdi, amma buna görə ondan heç nə almamışdı.

– Allahın bu dünyada hər kəsin yoluna qoyduğu əlamətlərə görə, yolu tapacaqsan. Yalnız sənin üçün nə yazıldığını oxumağı bacarmaq lazımdır.

Santyaqo cavab verməyə hazırlaşdı ki, onunla qoca arasında kəpənək uçdu. Uşaqılıqda babasından kəpənəyin uğur gətirdiyini eşitmişdi. Süsəylərin, kərtənkələlərin, dörd yarpaqlı yoncanın da xeyirli əlamətlər olduğunu bilirdi.

– Məhz elədir, – onun fikirlərini asanlıqla oxuyan qoca dedi. – Hər şey babanın dediyi kimidir. Bu əlamətlərin sayəsində yolundan azmayacaqsan.

O bu sözləri deyib paltarını açdı və sinəsini göstərdi. Heyrətlənmiş Santyaqo dünən bu parıltını gördüyünü xatırladı. Təəccüblü deyil – qoca bahalı daşlarla bəzədilmiş tökmə qızıldan sinəbənd geymişdi. O, həqiqətən də şah idi, libasını ona görə dəyişmişdi ki, quldurlar hücum etməsin.

– Al, götür, – deyə o, sinəbəndindən iki, qara və ağ rəngli daşlar çıxararaq, onları Santyaqoya uzatdı. – Bunların adı Urim və Tumimdir. Ağ rəngli daş «hə», qara rəngli daş isə «yox» deməkdir. Nə vaxt əlamətləri anlamağı bacarmasan, onlar sənə lazım olacaq. Soruşacaqsan – cavab verəcəklər. Amma ümumiyyətlə, – davam etdi, – qərarları özün qəbul etməyə çalış. Artıq bilirsən ki, xəzinə piramidaların yanındadır, altı qoyunu isə ona görə götürürəm ki, qərara gəlməyinə kömək etdim.

Gənc oğlan daşları çantasında gizlətdi. Bundan sonra risk edib qərarları özü qəbul edəcəkdi.

– Unutma ki, dünyada hər şey bir bütövdür. Əlamətlərin dilini yaddan çıxartma. Ən əsası, unutma ki, sən Öz Yolunu axıra qədər getməlisən. İndi isə sənə qısa bir əhvalat danışmaq istəyirəm.

Bir tacir xoşbəxtliyin sirrini öyrənmək üçün oğlunu müdriklər müdrikinin yanına göndərir. Oğlan qırx gün yol gedib dağın zirvəsindəki gözəl bir qalaya çatır. Onun axtardığı Müdrik elə burada yaşayırdı.

Düşünülənin əksinə olaraq, qala Müdrikin tənha yaşadığı məskən deyildi, camaatla dolu idi: tacirlər öz mallarını təklif edir, insanlar bir küncə çəkilib söhbətləşir, kiçik orkestr incə musiqi çalır, zəlin ortasında isə bu yerlərin ən incə və gözəl nemətləri ilə bəzədilmiş stol qoyulmuşdu. Müdrik bütün qonaqlarına baş çəkirdi. Oğlan iki saat öz növbəsini gözləməli oldu.

Nəhayət, Müdrik onu dinlədi, amma xoşbəxtliyin sirrini izah etmək üçün indi vaxtının olmadığını söylədi. Qoy, oğlan qalanı gəzsin və iki saatdan sonra bu zala qayıtsın.

«Mənim səndən bir xahişim də var, – o, içində iki damcı yağ olan çay qaşığını oğlana uzatdı. – Bu qaşığı özünlə götür və yağı dağıtma».

Oğlan gözlərini qaşıqdan çəkmədən saray pilləkənləri ilə qalxıb düşdü, iki saatdan sonra isə Müdrikin qarşısında dayandı.

«Hə, – o dilləndi. – Yemək zalındakı fars xalçaları, ən mahir ustaların on il boyunca yaratdığı bağ, kitabxanamdakı qədim perqamentlər xoşuna gəldimi?»

Utancaq gənc heç nə görmədiyini etiraf etdi, çünki bütün diqqətini iki damcı yağa cəmləmişdi.

«Geri dön və mənim sarayımın bütün gözəlliklərinə bax, – Müdrik dedi. – Harada və necə yaşadığını bilmədiyən insana etibar etmək olmaz».

Oğlan qaşığı götürüb yenə qala keçidlərinə doğru irəlilədi. Bu dəfə başaşağı gəzmirdi, otaqları bəzəyən bütün sənət əsərlərinə, nadir əşyalara baxırdı. O, bağları və qalanı əhatələyən dağları seyr etdi, gül- çiçəyin gözəlliyinə, rəsmlərə və heykəllərə tamaşa etdi. Müdrikin yanına qayıtdıqda gördüklərinin hamısını ətraflı şəkildə ona danışdı.

«Bəs, iki damcı yağ hanı, axı mən sənə onu dağıtmamağı tapşırırdım.» – Müdrik soruşdu.

Bu vaxt oğlan qaşıqdakı yağ dağıtmasının fərqinə vardı.

«Bax, bu mənim sənə verə biləcəyim yeganə məsləhətdir, – müdriklərin müdriki ona söylədi. – Xoşbəxtliyin sirri ondadır ki, dünyanın möcüzələrini və gözəlliklərini görə biləsən və bu zaman çay qaşığındakı iki damcı yağ unutmayasın».

Santyaqo əhvalatı dinləyib xeyli susdu. O, qocanın nə demək istədiyini anlayırdı. Çoban səyahət etməyi sevirdi, lakin heç zaman öz qoyunlarını unutmur.

Şah Melhisedek diqqətlə Santyaqoya baxaraq, əllərini havada qəribə şəkildə oynatdı. Sonra qoyunları qabağına qataraq öz yolu ilə getdi.

Kiçik Tarif şəhərinin üstündə mavrların tikdiyi qədim qala yüksəlir. Əgər qülləyə qalxsan, meydanın qarğıdalı alverçisinin dayandığı hissəsi və Afrika sahillərinin bir parçası görünər. Həmin gün qala divarlarında üzünü şərq küləyinə tərəf tutmuş Salim şahı Melhisedek oturmuşdu. Öz talelərinin dəyişilməsindən həyəcanlanmış qoyunlar yeni sahibindən bir az aralıda topalaşmışdı. Lakin onlara yalnız yem və su lazım idi.

Melhisedek reyddə dayanmış kiçik barkasa baxırdı. O, Avraamı bir daha görmədiyi kimi, bu gənc oğlanı da heç zaman görməyəcək.

Ölümsüzlərin arzusu olmamalıdır, çünki onların burada Öz Yolu yoxdur. Yenə də Melhisedek qəlbini dərinliyində Santyaqo adlı bu gənc oğlanın uğur qazanmasını istəyirdi.

– Təəssüf ki, o, indicə mənin adımlı da unudacaq, – düşündü. – Adımı təkrar etməliydim. Məni «Salim şahı Melhisedek» kimi xatırlamalıydı.

Baxışlarını səmaya dikdi:

– Allahım, sənin sözlərinə görə bütün bunlar «fanilikdir». Amma bəzən qoca şah da özü ilə fəxr edə bilər.

«Bu Afrika qəribə yerdir» – Santyaqo düşündü.

O, şəhərin dar küçələrində tez-tez rast gəldiyi kiçik aşxanaların birində oturdu. Bir neçə adam növbə ilə tütün çəkirdi. Bu müddət ərzində üzləri örtülü qadınların əlindən tutub gəzən kişiləri, hündür qüllələrə çıxıb ucadan nəsə oxuyan ruhaniləri, ətrafda isə diz üstə çöküb alınlarını yerə vuran adamları gördü.

«Kafirlərin diyarıdır, büt-pərəstlərin ölkəsidir» – öz-özünə dedi. Uşaqlıqda kənd kilsəsində Müqəddəs Yəqubun rəsmini görmüşdü – mavrların qalibi əlində qılınc, ağ atın üstündə təsvir edilmişdi, onun qarşısında isə indi aşxanada Santyaqonun yanında oturanlara oxşayan acıqlı insanlar vardı. Gənc oğlan özünü itirmişdi – özünü çox tənha hiss edirdi.

Səfərqabağı qarışıqlıqda bir cəhəti də tamamilə nəzərdən qaçırmışdı, bu isə xəzinəyə aparan yolu uzun müddət onun üzünə bağlaya bilərdi. Bu ölkədə hamı ərəb dilində danışdı.

Aşxananın sahibi onun yanına gəldi və Santyaqo işarələrlə yaxınlıqda oturanların içdiklərindən gətirməyi xahiş etdi. Bu, acı çay idi. Gənc şəraba üstünlük verərdi.

Nə isə, bütün bunlar əhəmiyyətli deyildi – yalnız xəzinə və onu necə əldə etmək haqqında düşünmək lazımdı. Qoyunları satdıqdan sonra aldığı xeyli pulu cibinə qoymuşdu. artıq bu pullar öz sehri təsirini göstərmişdi – pulu olan insan özünü tənha

hiss etmir. O, çox tezliklə, cəmi bir neçə gündən sonra piramidaların yanında olacaq. Təmiz qızıldan sinəbənd gəzdirən qoca altı dənə qoyundan ötrü adam aldatmaz.

Qoca ona əlamətlər haqqında danışmışdı və Santyaqo boğazı keçənə qədər bunlar haqqında düşündü. O, söhbətin nədən getdiyini bilirdi: Əndəlüsdə gəzib-dolaşarkən yer və göydəki əlamətləri tanımağı öyrənmişdi. Quş ilanın harada gizləndiyini göstərə bilərdi; kolluq gördünsə, deməli, yaxınlıqda çay axır. Qoyunlar bunların hamısını ona öyrətmişdi. «Əgər Allah onlara yol göstərsə, mənə də yolumdan çıxmağa imkan verməz», – Santyaqo düşündü və bir az sakitləşdi. Hətta çay daha ona acı gəlmirdi.

– Sən nəçisən? – birdən ispan dilində sual eşidildi.

Santyaqo nəfəsini dərdi: əlamətlər haqqında düşünürdü, bu da sənə əlamət. Sual verən adam onunla eyni yaşda olardı, qərbli görkəmində idi, amma dərisinin rəngi yerli olduğunu göstərirdi.

– Sən ispan dilini haradan bilirsən – Santyaqo soruşdu.

– Burada demək olar ki, hamı bu dili bilir. İspaniya ilə iki saatlıq məsafəmiz var.

– Otur, mən səni qonaq etmək istəyirəm. Özünə və mənə şərab sifariş et. Çay xoşuma gəlmir.

– Bu ölkədə şərab içmirlər, – cavab verdi. – Din icazə vermir.

Santyaqo ona piramidaların yanına getmək istədiyini dedi. Az qalmışdı xəzinə haqqında da danışsın, amma tez dilini dişlədi – ərəb ona bələdçilik etsəydi, yəqin ki, xəzinəyə şərik olmaq istəyəcəkdi.

– Məni piramidaların yanına apara bilərsənmi? Bunun haqqını verərəm.

– Onların harada yerləşdiyi haqqında heç təsəvvürün də yoxdur?

Santyaqo aşxana sahibinin onlara yaxınlaşıb diqqətlə söhbətə qulaq asdığını gördü. Onun yanında danışmaq istəmirdi, amma belə asanlıqla tapdığı bələdçini də əlindən buraxmağa qorxurdu.

– Sən bütün Saxara səhrasını keçməlisən, – o dedi. – Bunun üçün isə pul lazımdır. Varınmı?

Santyaqonu bu sual təəccübləndirdi. Lakin o, qocanın sözlərini xatırladı: əgər nəyisə istəyirsənsə, bütün Kainat sənənin arzusunun həyata keçməsinə kömək edəcək. o, cibindən pulu çıxarıb ərəbə göstərdi. Aşxana sahibi onlara bir az da yaxınlaşdı, sonra isə qərbliyə oxşayan ərəblə bir-iki kəlmə ərəbcə danışdı. Santyaqoya elə gəldi ki, aşxana sahibi nədənsə hirslənib.

– Buradan gedək, – gənc dedi. – O bizim burada oturmağımızı istəmir.

Santyaqo sevinclə ayağa qalxdı və hesabı ödəmək istədi, amma aşxana sahibi onun əlindən tutub nəsə danışmağa başladı. Santyaqonun əlini ondan qurtarmağa gücü yetərdi, amma yad ölkədə olduğu üçün, necə hərəkət etməyi bilmirdi. Xoşbəxtlikdən yeni tanışları aşxana sahibini itələyib Santyaqonu oradan çıxartdı.

– Sənün pulunu almaq istəyir. Tanjer Afrikanın başqa şəhərlərinə oxşamır. Bura limandır, limanda isə fırıldaqçılar həmişə tapılır.

Ona inanmaq olar. Ərəb gənc ona çətin vəziyyətdə kömək etdi. Santyaqo yenə pulu cibindən çıxarıb, onları saydı.

– Sabah piramidaların yanına yola düşə bilərik, – ərəb dedi. – Amma əvvəlcə iki dəvə almaq lazımdır.

Onlar Tanjerin hər addımda çadırlar və arabalarda alver gedən dar küçələri ilə addımlayıb bazar meydanına çıxdılar. Bura minlərlə adam yığılmışdı – onlar alıb-satır, mübahisə edirdilər. Göyərtilər və meyvələr xəncərlərlə, xalçalar – qəlyanlarla yanaşı qoyulmuşdu. Santyaqo yol yoldaşını gözdən qoymurdu – pullarının hamısını ərəbə vermişdi. Geri almaq istəsə də, bunun kobudluq olacağını düşündü. Bu ölkənin ədəb-ərkan qaydalarından, adətlərindən xəbərsiz idi. «Boş şeydir, – düşündü, – mən onu diqqətlə izləyirəm və bu da kifayətdir, çünki ondan güclüyəm».

Saysız- hesabsız müxtəlif mallar içində birdən indiyə qədər rastlamadığı gözəl bir qılınca gördü. Qılının qəbzəsi bahalı daş-qaşla bəzədilmişdi, özü isə gümüşdən idi. Santyaqo Misirdən qayıdanda mütləq bu qılınca alacağını qətlə etdi.

– Soruş, gör neçəyədir?– yol yoldaşına dedi.

Bu an anladı ki, qılınca baxarkən ərəb gəncdən iki saniyə diqqəti yayınıb. Ürəyi sancdı. O, çevrilib baxmaqdan qorxurdu, çünki nə görəcəyini bilirdi. Bir neçə an da gözlərini qılından çəkmədi, lakin sonra cəsarətini toplayıb başını çevirdi.

Ətrafda bazar qaynayırdı, insanlar ucadan danışır, xalçalar və fındıqlar, mis sinilər və göyərtilər bir-birinin yanına qoyulmuşdu, kişilər çadralı qadınların əllərindən tutaraq keçib gedirdilər, havadan yeməklərin qoxusu duyulurdu, amma onun yoldaşı heç yerdə gözə dəymirdi.

Santyaqo bir-birlərini təsadüfən itirdiklərinə inanırdı və bu ümidlə də yerində durub ərəb gəncin qayıtmasını gözlədi. Bir müddət keçdi; hündür qülləyə bir insan qalxdı və ucadan nəsə oxudu – dərhal hamı diz çöküb, alını yerə vurdu və oxumağa başladı. Sonra isə işgüzar qarışqalar kimi, çadırlarını və piştaxtalarını qapadılar. Bazar boşaldı.

Günəş də səmadan çəkildi; Santyaqo uzun müddət, evlərin arxasında gözdən itənədək ona baxdı. Xatırladı ki, bu sabah günəş doğanda hələ o biri qitədəydi, hələ çoban idi, altmış ədəd qoyunu vardı və mahudçunun qızı ilə görüşü gözləyirdi. Hələ səhər, qoyunlarını otlaqdan çıxaranda başına nə gələcəyini bilmirdi.

İndi isə günəşin qürub çağı o, yad ölkədə qərib idi və hətta buranın sakinlərinin dilini də anlamırdı. Daha çoban deyildi, hər şeydən məhrum olmuşdu – ən önəmlisi, pulunu itirmişdi, deməli, geriyyə qayıdıb hər şeyi əvvəldən başlaya bilməzdi.

«Bütün bunlar bircə günün içində oldu», – düşündü. Özünə yazığı gəldi – dəyişikliklər bəzən elə sürətlə baş verir ki, onlara öyrəşmək bir yana qalsın, ah çəkməyə də vaxt tapmırsan.

Ağlamaq ayıb idi, hətta öz qoyunlarının qarşısında ağlamağa utanmışdı. Amma bazar meydanı artıq boşalmışdı, o isə tənha və vətəndən uzaqda idi.

Santyaqo ağladı. Məgər Allah bu qədər ədalətsizdir ki, öz yuxularına inanan adamlara cəza çəkdirir! «Mən qoyunlarımı otaranda xoşbəxt idim və öz ətrafıma xoşbəxtlik yayırdım. Adamlar məni görəndə sevinir və əziz qonaq kimi qəbul edirdilər. İndi isə qəmli və bədbəxtəm. Nə edəcəyimi bilmirəm. Mən acıqlı və inamsız olacağam, bir nəfər məni aldatdığı üçün hamıdan şübhələnəcəyəm. Xəzinəni tapanlara nifrət edəcəyəm, çünki mən bunu bacarmadım. Malik olduğum azdan yarışacağam, çünki dünyanı dərk etmək üçün çox kiçik və dəyərsizəm».

O, çantasını açdı ki, yeməyinin qalıb-qalmadığını öyrənsin – heç olmasa bir tikə yağ-çörək, – amma qalın kitabdan, gödəkçədən və qocanın verdiyi iki daşdan başqa heç nə tapmadı.

Santyaqo bu daşları görüb yüngülləşdi. Axı bu bahalı daşları altı qoyunla dəyişmişdi. Onları satar, özünə bilet alar və geri qayıdar. «Bundan sonra ağıllı olaram», – onları çantasından çıxarıb cibində gizlətdi. Bu da liman, onu qarət etmiş ərəbin dediyi yeganə doğru sözlər bura aid idi: liman həmişə fırldaqçılarla dolu olur.

Aşxana sahibinin nə üçün hirsləndiyini yalnız indi anladı – o, Santyaqoya öz yoldaşına etibar etməməyi anlatmağa çalışmışdı. «Mən də hamı kimiyəm: arzu etdiyimi həqiqət kimi qəbul edirəm və dünyanı olduğu kimi yox, görmək istədiyim kimi görürəm».

Yenə də daşlara baxdı, ehtiyatla onlara toxundu – isti və şumal idilər. Əsil xəzinədir; toxunursan – qəlbin yüngülləşir. Onlar Santyaqoya qocanı xatırladırdı, qəlbində onun sözlərini eşidirdi: «Əgər nəşə istəsən, bütün Kainat sənin arzusunun həyata keçməsinə kömək edəcək».

Bunun doğru olduğunu anlamaq istəyirdi. Boş bazar meydanının ortasında, qəpik-quruşsuz dayanmışdı, qoyunların qayğısını çəkmək lazım deyildi. Lakin qiymətli daşlar

onun doğrudan da şahla görüşdüyünün sübutu idi – onun bütün həyatını – icazəsiz götürdüyü tufəngi və ilk qadınını bilən şahla.

«Daşlar sənə müəmmarı tapmağa kömək edər. Onların adı Urim və Tumimdir», – o xatırladı. Santyaqo bir daha onları cibindən çıxartdı və yoxlamağı qərara aldı. Qoca deyirdi ki, sualları aydın vermək lazımdır, çünki daşlar yalnız nə istədiyini dəqiq bilən adama kömək edir. O soruşdu ki, qocanın xeyir-duası hələ də ona yardım edirmi?

– Hə, – daş cavab verdi.

– Xəzinəni tapacağammı? – Santyaqo soruşdu.

O, əlini çantaya soxdu ki, daşı çıxarsın, amma daşların hər ikisi deşiyə düşdü. Əvvəllər nədənsə çantasının deşik olduğunu görməmişdi. Santyaqo əyildi ki, daşları yerdən götürsün, bu zaman başına yeni fikir gəldi:

«Əlamətləri görməyi öyrən və onların dalınca get», – qoca ona dedi.

Əlamət! Santyaqo güldü. Sonra daşları yerdən götürüb, çantaya qoydu. O, deşikləri tikməyi düşünməyəcək belə, – daşlar əgər istəsələr, çölə çıxacaqlar. Elə şeylər var ki, onlar haqqında soruşmamaq lazımdır – öz taleyindən qaçmamaq üçün. «Axı mən qocaya söz verdim ki, qərarı özüm verəcəyəm» – öz-özünə dedi.

Daşlar qocanın əvvəlki kimi onunla olduğunu anlatmışdı, bu da ona qətiyyət verirdi. Santyaqo yenə də boş qalmış bazar meydanına baxdı, amma bu dəfə ümitsizliklə yox. Onun qarşısındakı yad dünya deyildi, sadəcə yeni dünya idi.

Həmişə yeni dünyaları tanımağı istəməmişdimi? Hətta piramidalara qədər gedib çıxmasa belə, o, artıq hər hansı çobandan çox uzağa getmişdi. «Onlar gərək biləydilər ki, – düşündü, – cəmi iki saatlıq yoldan sonra hər şey tamamilə başqa cürdür».

Yeni dünya onun qarşısında boş bazar meydanı ilə dayanmışdı, amma buranın həyatla qaynadığını görmüşdü və bunu heç zaman unutmayacaqdı. O, qılıncı da xatırladı: əlbəttə, ona ikicə saniyə baxmaq baha başa gəlmişdi, amma heç zaman belə şey görməmişdi. Santyaqo birdən anladı ki, dünyaya fırldaqçının yazıq qurbanı kimi, yaxud macərə və xəzinə axtarışına çıxmış cəsur kimi də baxa bilər.

– Mən, macərə və xəzinə axtarışına çıxmış igidəm, – yuxuya getməzdən əvvəl dedi.

Kimsə onu yuxudan oyatdı. Santyaqo artıq yenidən həyata qayıtmış bazarın ortasında gecələmişdi.

Öz qoyunlarını axtararaq ətrafına baxdı və yeni dünyada olduğunu anladı, amma adət etdiyi kədərini əvəzinə indi xoşbəxtlik hiss etdi. Daha su və yem axtarmaq üçün gəzib-dolaşmayacaq, xəzinənin ardınca yollanacaq! Cibində bir qəpik də yoxdur, amma

həyata inamı var. Dünən gecə o özü üçün macərə axtaranın taleyini seçib – kitabda oxuduğu qəhrəmanlardan birinə çevriləcək.

Gənc oğlan tələsmədən meydanı gəzdi. Satıcılar öz çadır və dükanlarını açdı. O, şirniyyat alverçisinə mallarını düzməyə kömək etdi. Şirniyyatçının üzündə təbəssüm vardı, gümrah və şən idi, yeni çətin günü qarşılamağa sevinclə hazırlaşdı. Bu, Santyaqoya qocanı, sirli şah – Melhisedeki xatırlatdı. «O, şirniyyatı ona görə bişirmir ki, dünyaya səyahətə çıxsın, yaxud mahudçunun qızı ilə evlənsin. Sadəcə bu iş onun xoşuna gəlir», – gənc düşündü və insanın Öz Yoluna yaxın, yaxud uzaq olduğunu ilk baxışdan müəyyənləşdirməyi qocadan heç də pis bacarmadığını gördü. «Bu çox sadədir – nə üçün əvvəllər anlamamışam?!»

Brezenti çəkdikdən sonra şirniyyatçı ona ilk bişirilmiş kökəni uzatdı. Santyaqo onu ləzzətlə yedi, minnətdarlıq etdi və uzaqlaşdı. Və yalnız bir neçə addım atandan sonra xatırladı ki, onlar çadırı düzəldərkən şirniyyatçı ərəbcə, o isə ispanca danışır və bir-birini anlayırdılar.

«Deməli, sözlərdən asılı olmayan dil də var, – düşündü. – Mən qoyunlarımla bu dildə danışırıdım, indi isə bunu insanla yoxladım».

«Hər şey bir bütövdür», – qoca belə demişdi.

Santyaqo Tanjerin küçələri ilə tələsmədən getməyi qərara aldı ki, əlamətləri gözdən qaçırmasın. Bu, səbr tələb edir, amma hər bir çobanın ilk işi səbr etməyi öyrənməkdir. Və yenə də qoyunların ona öyrətdiklərinin yeni dünyada gərəkli olacağını düşündü.

«Hər şey bir bütövdür», – Melhisedekin sözlərini yenə xatırladı.

Büllur Alverçisi yeni günün necə başladığına baxdı və hər səhər adət etdiyi kimi bərk darıxdı. Budur, artıq otuz ildir ki, alıcıların nadir hallarda gəldiyi yoxuş kənarında olan dükanda otururdu. İndi həyatında nəyisə dəyişməyin vaxtı ötmüşdü; onun bacardığı tək şey – büllurla alver etmək idi. Vaxtı ilə onun dükanına pullu insanlar – ərəb tacirləri, ingilis və fransız geoloqları, alman əsgərləri yığılmışdı. Nə vaxtsa büllurla alver etmək əlverişli iş idi və o, zəngin olacağını, gözəl arvadlarının əhatəsində qocalacağını arzulamışdı.

Lakin dövr və onunla birlikdə şəhər də dəyişdi. Tanjeri çaxnaşmalar bürüdü və ticarət mərkəzi yerini dəyişdi. Qonşu tacirlər köçüb getdi və yoxuşda yalnız bir neçə dükən qaldı, bura isə heç kim qalxmaq istəmirdi.

Ancaq Büllur Alverçisinin başqa yolu yox idi. Otuz il boyunca yalnız büllur alıb-satmaqla məşğul olmuşdu, indi isə həyatı dəyişmək gec idi.

Bütün səhəri yoldan keçən tək-tük adamlara baxdı; Bütün il boyu belə idi və o, buradan kimlərin gəlib keçəcəyini əvvəlcədən bilirdi. Lakin günorta yeməyinə bir

neçə dəqiqə qalmış vitrinin qarşısında gənc yadelli dayandı. O, yaxşı geyinmişdi, lakin Büllur Alverçisinin mahir gözləri onun cibində pul olmadığını bilirdi. Buna baxmayaraq, gəncin üzünə qarını açdı və onun getməyini gözləməyə başladı.

Dükanda əcnəbi dildə də danışıldığını bildirən elan asılmışdı.

– İstəyirsiniz, mən bütün bu stəkanları yuyum? – gənc soruşdu. – Bu görkəmdə onları heç kim almaz.

Satıcı cavab vermədi.

– Bunun əvəzinə mənə yemək verərsiniz.

Tacir susaraq ona baxırdı. Santyaqo anladı ki, qərar verməlidir. Çantasındaki gödəkçə səhrada lazım olmayacaqdı. Onu çıxarıb stəkanları silməyə başladı. Yarım saatdan sonra vitrindəki bütün stəkanlar par-par parıldadı və bu zaman iki nəfər gəlib büllur əşyalardan nəsə aldı.

İşini qurtardıqdan sonra Santyaqo tacirdən yemək istədi.

– Gedək mənimlə, – tacir dedi.

Qapıdan «Yemək vaxtı bağlıdır» elanını asıb, Santyaqoni döngənin başındakı kiçik bara apardı. Stol arxasına keçib əyləşdilər. Büllur Alverçisi gülümsədi:

– Heç nəyi yumaq lazım deyildi. «Quran» acları doyurmağı əmr edir.

– Bəs, mənə nə üçün saxlamadınız?

– Çünki stəkanları toz basmışdı. Sən də, mən də beynimizi axmaq fikirlərdən təmizləməliyik.

Yeyib qurtardıqdan sonra tacir dedi:

– İstəyirəm ki, mənim dükanımda işləyəsən. Sən bu gün büllurları yuyanda iki nəfər alıcı gəldi – bu, yaxşı əlamətdir.

«İnsanlar tez-tez əlamətlər haqqında danışır, – çoban düşündü, – lakin bunu anlamır. Mən özüm də bilmədən, illər uzununu sözsüz dildə öz qoyunlarımla söhbət etmişəm».

– Hə, nə oldu? – tacir təkid etdi. – Mənimlə gedəkmi?

– Sübhə qədər bütün büllurları yuyaram, – gənc dedi. – Siz isə mənə, Misirə gedib çıxmaq üçün pul verərsiniz.

Qoca yenə güldü.

– Əgər mənim dükanımda il boyu büllur yusan da, hər satılan maldan yaxşı faiz alsan da, yenə də borc pul götürmək gərəkəcək. Tanjerdən piramidalara qədər səhra yolu ilə min kilometrdən çoxdur.

Bir dəqiqəliyə elə sükut çökdü ki, sanki bütün şəhər yuxuya getmişdi. Bazarlar, öz mallarını tərifləyən alverçilər, minarələrə qalxıb dua oxuyan insanlar, qəşəng qəbzəli qılınclar yox oldu. Ümid və macərə, xəzinə və piramidalar, qoca şah və ÖZ YOLU – çəkilib getdi. Bütün dünya sükut içində idi, çünki Santyaqonun qəlbi donmuşdu. Nə ağrı, nə əzab, nə məyusluq hiss etmədən aşxananın kiçik qapısından donuq baxışlarla baxır və bu an hər şeyin birdəfəlik bitməsini arzu edərək, yalnız ölmək istəyirdi.

Satıcı, bir az əvvəl şən görünən bu gəncə təəccüblə baxdı. İndi bu sevincdən əsər-əlamət də qalmamışdı.

– Oğlum, mən sənə vətənə dönmək üçün pul verə bilərəm, – satıcı dedi.

Gənc cavab vermədi. Sonra ayağa qalxıb, aşırma çantasını götürdü.

– Mən sizdə işləmək üçün qalırım, – dedi. Bir az susduqdan sonra əlavə etdi:

– Bir az qoyun almaq üçün mənə pul lazımdır.

İKİNCİ HİSSƏ

Santyaqo bir aya yaxın dükanda işlədi. Yeni iş onun çox da xoşuna gəlmirdi. Büllur Alverçisi hər gün piştaxtanın arxasında oturur və tez-tez gəncə mallarla ehtiyatlı davranmağı, heç nəyi sındırmamağı tapşırırdı.

Lakin gənc işdən çıxmadı, çünki Satıcı deyingən olsa da, düz adam idi və sözünün üstündə dururdu: Santyaqo hər satılan maldan komission haqqı alırdı. Hətta bir qədər pul da toplamışdı. Bir dəfə səhər pullarını sayaraq gördü ki, belə getsə, bu qazancla yalnız bir ildən sonra qoyun ala bilər.

– Açıq piştaxta düzəldib mallardan nümunə qoymaq lazımdır, – tacirə dedi. – Biz onu dükanın girişinə qoyarıq ki, gəlib-gedənin diqqətini cəlb etsin.

– Əvvəllər piştaxtasız yaşamışıq, – Büllur Alverçisi dedi. – Yoldan keçən kimsə ona ilişib aşırar və büllurlarım sınar.

– Mən qoyunlarımı otlağa aparanda, onları da ilan çalıb öldürə bilərdi. Lakin bu – çoban və qoyunların həyatının bir hissəsidir.

Tacir bu zaman üç büllur qədəh almaq istəyən alıcı ilə məşğul idi. İndi alver yaxşı gedirdi, sanki Tanjerin hər tərəfindən adamların bu küçəyə gəldiyi dövrlər geri qayıtmışdı.

– İşlər yaxşı gedir, – alıcı çıxdıqdan sonra tacir dedi. – Mən indi kifayət qədər qazanıram və tezliklə sənə pul verəcəyəm ki, qoyun sürüsü alasan. Sənin nəyin çatışmır? Nə üçün həyatdan çox şey tələb etməlisən?

– Çünki, əlamətlərə əməl etməlisən, – gənc bilaixtiyar dilləndi və dərhal da dediklərinə peşman oldu: Tacir, axı heç zaman şahı görməmişdi.

«Bu Yaxşı Başlanğıc adlanır, – qocanın sözlərini xatırladı. – Naşılının bəxti gətirir. Çünki həyat insanın Öz Yolu ilə getməsinə istəyir».

Bu arada tacir Santyaqonun dediklərini düşünürdü. Gəncin dükana gəlişinin xeyirli əlamət olduğu aydın idi – pullar kassaya su kimi axırdı və o, ispan gənci işə götürdüyünə peşman deyildi. Amma o, lazım olduğundan da çox qazanır: həyatında heç bir dəyişiklik olmadığını görən satıcı, Santyaqoya yüksək maaş təyin etdi. İntusiyası ona oğlanın öz qoyunlarının yanına qayıdacağını deyirdi.

– Piramidalar sənə nəyinə gərəkdir? – satıcı mövzunu dəyişmək məqsədi ilə soruşdu.

– Onların haqqında çox eşitmişəm, – Santyaqo cavab verdi. Xəzinə kədərli xatirəyə çevrilmişdi və bunun haqqında düşünməməyə çalışırdı, ona görə də öz yuxusunu tacirə danışmadı.

– Piramidalara baxmaq üçün böyük bir səhranı keçmək istəyən adamla həyatda ilk dəfə rastlaşıram. Piramidalar – sadəcə daş yığnağıdır. Sən özün də həyatda beləsinə tikə bilərsən.

– Görünür, uzaq səyahətlər haqqında yuxu görməmişiniz, – Santyaqo cavab verdi və dükana girən alıcını qarşılamağa getdi.

İki gündən sonra qoca tacir vitrin haqqında söhbətə qayıtdı.

– Mən yenilikləri sevmirəm, – dedi. – Həsən kimi zəngin deyiləm ki, səhv etməkdən qorxmayım. O, bundan çox şey itirməz. Amma biz səhv etsək, bütün həyatımız boyu ağrısını çəkərik.

«Doğrudur», – gənc oğlan düşündü.

– Bax, cavab ver, küçədə qoyacağın bu piştaxta nəyinə lazımdır?

– Mən qısa müddətdə qoyun almaq istəyirəm. Nə qədər ki, uğur bizimlədir, fürsətdən istifadə etmək lazımdır. Uğur bizə kömək etdiyi kimi, biz də ona kömək etməliyik. Bu belə adlanır: Yaxşı Başlanğıc. Naşılının bəxti gətirir.

Qoca bir qədər susduqdan sonra dilləndi:

– Peyğəmbər bizə «Quran» gətirib və bizim üzərimizə beş vəzifə qoyub. Ən əsası – Allahdan başqa allah olmadığını unutmamaq lazımdır. O birilər isə – gündə beş dəfə namaz qılmaq, Ramazan ayında oruc tutmaq, yoxsullara mərhəmət göstərmək....

Yenə susdu. Peyğəmbər haqqında söz edəndə gözləri yaşardı. Səbirsiz və coşqun insan olsa da, Məhəmmədin qanunları ilə yaşamağı bacarmışdı.

– Bəs, beşinci vəzifə?

– Dünən sən mənim uzaq səyahətlər haqqında yuxu görmədiyimi dedin. Bax, hər bir müsəlmanın beşinci borcu – həccə getməkdir. Hər birimiz ömür boyu heç olmasa bircə dəfə müqəddəs Məkkə şəhərini ziyarət etməlidir. O, piramidalardan da uzaqdadır. Gəncliyimdə bir az pul əldə edən kimi bu dükanı almağı üstün tutdum. Fikiləşdim ki, nə vaxt varlansam, Məkkəyə yola düşərəm. Sonra doğrudan da pulum oldu, amma satdığım mallar kövrək olduğundan, ticarətimi heç kimə etibar edə bilmədim Və hər gün yanımdan ötən ziyarətçiləri gördüm: onların arasında zənginlər də vardı – onlarla nökrin əhatəsində və tam bir dəvə karvanı ilə gedirdilər – amma əksəriyyəti məndən kasıb idi.

Onların xoşbəxt və razı halda qayıtdıqlarını da gördüm, hər biri evinin qapısına Məkkə ziyarətinin rəmzini taxırdı. Onlardan biri, özgə ayaqqabısı tikən pinəçi, düz bir il boyunca səhra ilə getdiyini, amma Tanjerdəkindən az yorulduğunu demişdi.

– Niyə indi Məkkəyə getmirsiniz? – Santyaqo soruşdu.

– Çünki mən bu ziyarəti arzu etməyimin sayəsində yaşayıram. Yoxsa bir-birindən fərqlənməyən bu günlərə, büllurlar qoyulmuş bu rəflərə, bu bərbad aşxanaya dözə bilərdimmi? Qorxuram ki, arzum həyata keçsə, daha həyatda yaşamağa bir səbəbim olmasın.

Sən isə qoyunlar və piramidalar haqqında xəyal edirsən və məndən fərqli olaraq, öz arzunu həyata keçirməkdən ötrü alışıb-yanırsan. Mən yalnız Məkkəni arzulayıram. Səhranı necə keçəcəyimi, müqəddəs daşın qoyulduğu meydana necə gələcəyimi, onun ətrafında yeddi dəfə necə dolanacağımı, ona necə toxunacağımı min dəfə təsəvvür etmişəm. Mən yanımda neçə nəfərin dayandığını və səsimin dua xoruna necə qarışacağını təsəvvür edirəm. Lakin qorxuram ki, dəhşətli məyusluğa düşər olum, ona görə də yalnız xəyal qurmağı üstün tuturam.

Həmin gün o, Santyaqoya piştaxta qurmağa icazə verdi.

Hamı eyni yuxunu görmür.

İki ay da keçdi – eşiyə qoyulmuş yeni piştaxta öz işini gördü: dükana gələn alıcıların sayı-hesabı yox idi. Santyaqo təxmin etmişdi: əgər işlər bundan sonra da belə getsə, yarım ildən sonra İspaniyaya qayıd və altmış baş yox, bundan iki dəfə çox qoyun ala bilər. Bir il keçmədən sürüsünün sayını iki dəfə artırma bilər və ərəblərlə alver edə, çünki artıq onların dilini öyrənib.

Bazardakı hadisədən sonra çantasından Urim və Tumim daşlarını daha çıxarmırdı, çünki Misir arzusu onun üçün, tacirin Məkkə arzusu kimi, xam xəyal idi. Öz işindən razı idi və daim gəmidən Tarif limanına məğrur halda dönməyini təsəvvür edirdi.

«Yadda saxla ki, nə istədiyini həmişə dəqiq bilməlisən», – Melhisedek demişdi. Gənc oğlan bilirdi. Öz məqsədinə çatmaq üçün işləyirdi. Bəlkə də yad ölkədə fırlıdaqçı ilə qarşılaşmaq, sonra da bir qəpik xərcləmədən qoyunlarının sayını iki dəfə artırmaq onun alınına yazılmışdı?

Özü ilə fəxr edirdi. Çox şey öyrənmişdi: büllur alıb-satmağı bacarır, sözsüz dili bilir və əlamətləri oxuyurdu. Bir dəfə kiminsə şikayət etdiyini eşitdi: belə yoxuşu çıxasan, amma oturmağa və susuzluğunu yatırmağa bir yer tapmayan. Santyaqo bunun əlamət olduğunu dərhal anladı və ağasına dedi:

– Gəl, burada çayxana açaq.

– Bizdən əvvəl də bu işi görmüşlər, – Büllur Alverçisi dedi.

– Biz büllur stəkanlarda çay verərik. İnsanlar zövq alar, biz də büllurlarımızı satırıq. İnsanlar gözəlliyin düşkünüdür.

Tacir cavab vermədən uzun müddət ona baxdı. Lakin axşama yaxın dükanı bağlayıb, namazını qıldıqdan sonra səkiyə çıxdı, dükanın qarşısında oturdu və Santyaqoya ərəblərdə məşhur olan nargilə qəlyanı çəkməyi təklif etdi.

– Sən nəyə nail olmaq istəyirsən? – Santyaqodan soruşdu.

– Siz ki bilirsiniz: evə qayıdıb, qoyun sürüsü almaq istəyirəm. Bunun üçün isə pul lazımdır.

Qoca nargiləyə bir neçə kömür atıb, dərindən qullabladı.

– Otuz ildir ki, bu dükanı saxlayıram. Yaxşı büllurları pis büllurdan ayırmağı bacarıram, ticarətin bütün incəliklərini bilirəm. İşimin necə getməsindən razıyam və onu genişləndirmək istəmirəm. Alıcılara büllur stəkanlarda çay verəcəksənsə – dövriyyə bəyüycək və həyat tərzini dəyişməli olacaqsan.

– Bunun nəyi pisdir ki?!

– Mən yaşadığım kimi yaşamağa öyrəşmişəm. Sən bura gələnə qədər mən öz yerimdə sayırırdım, həm də uzun illərdi – bu arada nə qədər dostum gəlmişdi, neçəsi getmişdi, müflisləşmişdi, varlanmışdı... Bu haqda dərin kədərlə düşünürdüm. İndi anlayıram ki, dükanım məhz istədiyim ölçüdədir. Dəyişiklik axtarmıram, bunu necə etməyi bilmirəm. Mən özüm özümə çox alışmışam.

Gənc necə cavab verəcəyini bilmirdi. Qoca isə davam etdi:

– Səni sanki Allah mənə göndərib. Bu gün isə bir şeyi anladım: əgər Allahın xeyir-duasını qəbul etməsən, bu, lənətə çevrilər. Həyatdan daha heç nə istəmirəm, sənsə bu həyatın naməlum dərinliklərinə baş vurmağımı təkid edirsən. Bu dərinliklərə baxıb, öz imkanlarımı anlayıram və özümü əvvəlkindən də pis hiss edirəm. Çünki indi bilirəm ki, hər şey əldə edə bilərəm, amma bu, mənə lazım deyil.

«Yaxşı ki, mən qarğıdalı satıcısına heç nə danışmamışdım», – Santyaqo düşündü.

Onlar bir müddət də nargilə çəktilər. Günəş batırdı. Tacir və oğlan ərəbcə danışdırlar

– Santyaqo bu dili öyrəndiyi üçün çox məmnun idi. Çox keçmişdə, o biri həyatında ona elə gəlirdi ki, qoyunlar bu dünyada hər şeyi dərk edə bilərlər. Amma bax, ərəb dilini onlar heç zaman öyrənə bilməzlər.

«Bəlkə də onların öyrənə bilməyəcəyi başqa bir şey də var, – susaraq tacirə baxa-baxa düşündü. – Çünki onlar yalnız yem və su axtarmaqla məşğuldur. Bir də ki, onlar özləri öyrənməyiblər – mən onları öyrətmişəm».

– Maktub, – Büllur Alverçisi nəhayət dilləndi.

– Bu, nə deməkdir?

– Bunu anlamaq üçün dünyaya ərəb kimi gəlmək lazımdır, – cavab verdi. – Amma təxmini mənası budur: «Qismət belədir».

Nəhayət, nargilədəki közləri söndürüb, Santyaqonun sabahdan etibarən büllur stəkanlarda çay satmasına icazə verdi.

Həyatın axarını dəyişmək mümkün deyil.

İnsanlar yoxuşu qalxır və birdən qarşılarında gözəl büllur stəkanlarda soyuq və sərinləşdirici nanəli çay satılan dükan görürdü. İçəri girməmək, çaydan içib sərinləməmək olardımı?!

«Mənim arvadım bunu düşünə bilməz!» – onlardan biri büllur stəkanlardan alıb dedi – bu axşam onun qonaqları vardı və o, bu gözəl stəkanlarla öz qonaqlarını heyrləndirmək istəyirdi.

Başqa biri deyirdi ki, büllur stəkanlarda çay ləzzətli olur, guya belə stəkanlarda çay öz qoxusunu daha yaxşı saxlayır. Daha bir nəfər isə magik xassələrə malik olduğundan büllur stəkanlarda çay içməyin Şərqdə qədim ənənə olduğunu xatırlayırdı.

Və tezliklə dükanın şöhrəti hər yana yayıldı, hamı qədim sənətə necə yenilik gətirildiyini öz gözü ilə görmək istəyirdi. Gələnlərə büllur stəkanlarda çay verilən başqa yerlər də meydana çıxdı, amma heç kim bu yerlərə getmək istəmədi.

Tezliklə Tacir daha iki nəfər işçi götürməli oldu. İndi o, nəinki büllur, yeniliyi görməyə gələn insanlara həm də çay satırdı.

Beləcə altı ay da ötdü.

Gənc oğlan yuxudan ayılında hələ günəş doğmamışdı. O, Afrikaya ayağını basandan bu yana on bir ay doqquz gün keçmişdi.

Xüsusi olaraq bu gün üçün aldığı ağ kətandan tikilmiş ərəb əbasını geydi, başını yaylıqla örtüb dəvə dərisindən olan halqa ilə bərkitdi. Səndəllərini ayağına keçirib səssizcə aşağı düşdü.

Şəhər hələ yatırdı. Santyaqo mürəbbə ilə bir parça çörək yedi, büllur stəkanda isti çay içdi. Sonra dükanın astanasında oturub nargilə çəkməyə başladı.

Beləcə tam təklidə oturub nargilədən qullablayır, heç nə düşünmədən, yalnız səhranın qoxusunu gətirən küləyin rəvan səsini dinləyirdi. Sonra əlini cibinə salıb çoxlu pul çıxardı – bunlarla vətənə dönmək üçün bilet, yüz iyirmi qoyun və indi olduğu ölkə ilə İspaniya arasında alver etməyə icazə kağızı ala bilərdi.

Santyaqo qocanın yuxudan oyanmasını və dükanı açmasını səbirlə gözlədi. Sonra birlikdə çay içdilər.

– Mən bu gün gedirəm, – oğlan dedi. – İndi mənim qoyun almağa, sən də Məkkəyə yollanmağa pulumuz var.

Tacir susurdu.

– Mənə xeyir-dua verin, – Santyaqo təkidlə dedi. – Siz mənə kömək etdiniz.

Qoca bir söz demədən çay dəmləməyə davam edirdi. Nəhayət Santyaqoya tərəf çevrilib dedi:

– Mən sənənlə fəxr edirəm. Dükanıma həyat gətirdin. Amma bil: mən Məkkəyə getməyəcəyəm. Onu da bil ki, sən də özünə qoyun almayacaqsan.

– Bunu sizə kim dedi? – oğlan təəccüblə soruşdu.

– Maktub, – qoca Büllur Alverçisi dilləndi.

Və ona xeyir-dua verdi.

Santyaqo isə öz otağına gedib bütün əşyalarını topladı – əşyalar üç kisəyə sığdı. Birdən qarının ağzında çoxdan unutmuş olduğu köhnə çantası gözünə sataşdı. Gödəkçəsi və kitabı çantanın içindəydi. Gödəkçəsini çıxarıb küçədən keçən birinə verməyi qərara aldı və bu zaman döşəməyə iki daş düşüb diyirləndi – Urim və Tumim.

Gənc oğlan qoca şahı xatırladı və onun haqqında uzun müddət düşünmədiyinə özü də təəccübləndi. İl boyu fasiləsiz olaraq bir məqsədlə işləmişdi – İspaniyaya əliboş qayıtmasın.

«Heç zaman öz arzundan imtina etmə, – Melhisedek ona demişdi. – Əlamətlərin ardınca get».

Gənc daşları döşəmədən götürdü və bu zaman onu qərribə hiss bürüdü, sanki qoca hardasa buralarda, yaxınlıqdaydı. Bütün il boyu zəhmət çəkmişdi, indi isə əlamətlər getmək zamanının yetişdiyini göstərirdi.

«Mən yenə əvvəl olduğum kimi olacağam, – düşündü, – amma qoyunlar ərəbcə danışmağı mənə öyrətməyəcək».

Lakin qoyunlar ona mühüm olan şeylər də öyrətmişdi: məsələn, dünyada hamının anlaya biləcəyi dil var. Bütün bu il ərzində ticarətin inkişafına çalışan Santyaqo bu dildə danışmışdı. Bu – inandığın, yaxud arzuladığın üçün həvəs və sevgi ilə gördüyün işlərin dili, canlanma dili idi. Tanjer daha yad məkan deyildi və gənc bütün dünyanı bu şəhər kimi fəth edə biləcəyini anlayırdı.

«Əgər nəyisə çox arzulasan, bütün Kainat sənin arzusunun həyata keçməsinə kömək edəcək», – qoca Melhisedek belə demişdi.

Lakin qoca bir kəlmə də olsun quldurlar, ucsuz-bucaqsız səhralar, arzularının həyata keçməsinə istəməyən insanlar haqqında danışmamışdı. O, piramidaların bir yığın daşdan ibarət olduğunu və hər kəsin istəsə, bunlardan öz bağında qura biləcəyini deməmişdi. O, Santyaqonun pulu olacağı halda qoyun almasının lazım olduğunu söyləməmişdi.

Santyaqo çantasını götürdü və onu başqa əşyalarının yanına qoydu. Pilləkənlərlə aşağı düşdü. Tacir əcnəbilərə xidmət göstərir, daha iki nəfər alıcı isə büllur stəkanlardan çay içə-içə dükanda var-gəl edirdi. Səhə çağı olsa da, gələnlərin sayı çox idi. Yalnız indi Santyaqo gördü ki, tacirin saçları Melhisedekin saçlarına oxşayır. O, Tanjerdə olduğu ilk gündə, getməyə yeri olmadığı vaxtda şirniyyatçı ilə rastlaşdığını və onun təbəssümünün də qoca şahın təbəssümünə bənzədiyini xatırladı.

«Sanki o, buralarda olmuş və hər yerdə öz izini buraxmışdı, – düşündü. – Sanki bu insanlar ömürlərinin hansısa anında onunla görüşmüşdü. Axı o, mənə belə demişdi ki, Öz Yolu ilə gedənlərin həmişə yanında olur».

Vidalaşmadan getdi – özgələrin yanında ağlamaq istəmirdi. Lakin burada gördüyü, burada öyrəndiyi bütün gözəlliklər üçün darıxacağını bilirdi. O, özünə əminlik və dünyanı fəth etmək arzusu qazanmışdı.

«Axı, mən yenə də tanış yerlərə qoyun otarmağa gedirəm», – düşündü, amma nədənsə bu qərar onun xoşuna gəlmədi. Öz arzusunu həyata keçirmək üçün tam bir il işlədi, amma birdən bu arzu dəqiqələr keçdikcə öz cazibəsini itirməyə başladı. Bəlkə bu, heç arzu da deyildi?

Hə, bəlkə mən də Büllur Alverçisi kimi olum? Bütün ömrü boyu Məkkəni arzulamaq, lakin ora getməyə can atmamaq?». Düşündü, lakin əlindəki daşlar, sanki ona güc və qoca şahın qətiyyətini verirdi. Qəribə təsadüf mü, yoxsa əlamət idimi – o, Tanjerdə ilk gündə getdiyini həmin aşxanaya girdi. Aşxana sahibi ona bir fincan çay gətirdi.

«Mən həmişə çoban ola bilərəm, – Santyaqo düşündü. – Mən qoyunları otarmağı və qırmağı öyrənmişəm və artıq bunu heç zaman unutmaram. Amma Misir piramidalarının yanına getməyə ikinci şansım olmaya da bilər. Qoca qızıldan sinəbənd gəzdirir və mənim bütün tarixçəmi bilirdi. O, həm müdrik, həm də əsil şah idi».

Onu Əndəlüsün çöllərindən yalnız iki saatlıq yol ayırırdı, amma onunla piramidalar arasında ucsuz-bucaqsız səhra uzanırdı. Lakin buna başqa cür baxmağın mümkün olduğunu da anlayırdı: bir il itirsə də, piramidalara gedən yol iki saat qısalmışdı.

«Qoyunların yanına nə üçün qayıtmaq istədiyim mənə məlumdur. Çünki onları tanıyıram, çünki onları sevirəm və çünki onlarla heç bir çətinliyim olmur. Amma

səhranı sevmək olarmı? Axı, mənim xəzinəm məhz səhrada gizlənilib. Onu tapmağı bacarmasam, evə qayıdaram. İndi mənim həm pulum, həm də vaxtım var – onda niyə cəhd etməyim?»

Bu dəqiqələrdə böyük sevinc hiss edirdi. Çobanlıq yolu ona həmişə açıqdır və həmişə büllur alveri ilə məşğul ola bilər. Əlbəttə, dünyada gizli olan çox xəzinələr var, amma başqası deyil, məhz o, bir yuxunu iki dəfə görmüş və qoca şahla rastlaşmışdı.

Özündən razı halda aşxanadan çıxdı. Xatırladı ki, büllur tacirinə mal gətirən adamlardan biri səhradan keçən karvan yolu ilə gəlib-gedirmiş. Santyaqo Urim və Tumimi əlində sıxmışdı – bu daşların sayəsində yenə də öz xəzinəsinə doğru getməyi qərara aldı.

«Mən Öz Yolu ilə gedən hər kəsin həmişə yanındaşam», – Melhisedekin sözlərini xatırladı.

Ən asan olanı ticarət anbarına gedib, piramidaların doğrudan da deyildiyi qədər uzaq olub-olmadığını soruşmaqdır.

İngilisin oturduğu bina pəyəyə oxşayırdı və toz, tər, heyvan iyi adamın burnunu deşirdi. «Bu deşiyə girmək üçün on il oxumaq lazım idimi?» – o, fikirli-fikirli kimya jurnalını vərəqləyərək düşündü.

Lakin geriye yol yox idi. Əlamətlərin dalınca getmək lazımdır. O, bütün ömrünü Kainatın danışdığı yeganə dili axtarmağa həsr etmişdi, – bunun üçün də oxumuşdu. Əvvəlcə, esperanto ilə, sonra dinlərlə və nəhayət, əlkimya ilə məşğul olmuşdu və indi esperanto dilində sərbəstcə danışır, müxtəlif dinlərin tarixini başdan-axıra bilirdi, amma hələ kimyagər olmamışdı. Hə, əlbəttə, bəzi sirləri açmağı bacarmışdı, amma indi ilişmişdi, öz tədqiqatlarında bir addım belə irəliləyə bilmirdi. Əbəs yerə hansısa kimyagərdən kömək istəməyə cəhd etmişdi – bu insanların hamısı qəribə idi, yalnız özləri haqqında düşünür və demək olar ki, həmişə kömək etməkdən imtina edirdilər. Bəlkə də onlar Fəlsəfə Daşının sirrini açmağı bacarmamışlar və buna görə də özlərinə qapanmışlar?

İngilis nəticəsiz axtarışlara ata mirasının bir hissəsini xərcləmişdi: dünyanın ən yaxşı kitabxanalarına getmiş, əlkimya üzrə ən nadir, ən mühüm kitabları almışdı və belə kitabların birində oxumuşdu ki, çox-çox illər əvvəl məşhur ərəb kimyagəri Avropaya gəlmişdir. Onun iki yüzdən çox yaşı olduğunu, Fəlsəfə Daşını tapdığını və Əbədi Həyat İksirini kəşf etdiyini deyirdilər. Bu, ingilise çox təsir etdi, lakin səhradakı arxeoloji ekspedisiyadan qayıtmış bir dostu fəvqəladə istedadla malik olan ərəbdən danışmasaydı, bütün bunlar əfsanə olaraq qalacaqdı. Ərəb, Əl-Fəyyum vahəsində yaşayırdı. Şayiələrə görə, onun iki yüz yaşı vardı və istənilən metalı qızıla çevirməyi bacarırdı.

İngilis dərhal bütün iş və görüşlərini ləğv etdi, ən vacib kitablarını götürdü və budur, indi qoyun iyi verən barakdadır, divarın o tərəfində isə Saxara səhrasından, Əl-Fəyyum vahəsinin yanından keçib gedəcək karvan yola düşməyə hazırlaşır.

«Bu lənətə gəlmiş kimyagəri öz gözlərimlə görməliyəm», – ingilis düşündü və dəvələrin iyi bu dəqiqələrdə ona o qədər də dözülməz gəlmədi.

Bu vaxt belinə yol çantası bağlamış gənc ərəb yaxınlaşdı və onunla salamlaşdı.

– Siz hara gedirsiniz? – soruşdu.

– Səhraya, – ingilis cavab verdi və yenə oxumağa davam etdi.

Onun söhbət etməyə vaxtı yox idi: on il ərzində öyrəndiklərini xatırlamalıydı; kimyagər onun biliyini yoxlaya bilərdi.

Bu arada gənc çantasından kitab çıxartdı və o da oxumağa başladı. İngilis kitabın ispanca olduğunu gördü. «Bu yaxşı oldu», – düşündü, çünki ərəbcəyə nisbətən ispan dilində daha yaxşı bilirdi. Əgər bu gənc də Əl-Fəyyuma gedirsə, boş vaxtlarda onunla söhbət etmək olar.

«Maraqlıdır, – kitabın əvvəlində olan dəfn mərasimini artıq neçənci dəfə oxuyan Santyaqo düşündü. – İki ildir ki, bu kitab mənimlədir, amma indiyə qədər bu səhifədən o yana keçə bilməmişəm».

Melhisedek şah yanında yox idi, amma yenə də diqqətini toplaya bilmirdi. Həm də qəbul etdiyi qərarın düzgün olub-olmaması haqqında fikirləşdiyi üçün diqqəti yayınırı. Lakin anlayırdı ki, istənilən işdə qərar – yalnız başlanğıcdır. İnsan nəyisə qərara aldığı zaman sanki onu heç zaman olmadığı yerə aparacaq sürətli bir axına baş vurur.

«Xəzinə axtarmağa yollananda büllur satılan dükanda işləyəcəyimi təxmin etmirdim. Bu karvan da eləcə, mənim qərarım olsa da, onun yolu sirr olacaq qalacaq».

Onunla qarşı- qarşıya oturan avropalı da kitab oxuyurdu. Bu adam ilk baxışdan Santyaqonun xoşuna gəlmədi: oğlan baraka girəndə avropalı ona qərəzlə baxmışdı. Əlbəttə, bunu şişirtmək lazım deyildi – əgər o, söhbəti kəsməsə, dostluq edə bilərdilər. Oğlan kitabı örtüdü – bu əcnəbiyə heç nə ilə oxşamaq istəmirdi. Cibindən Urim və Tumimi çıxarıb, onları atıb tutdu.

– Urim və Tumim! – avropalı birdən ucadan dedi.

Santyaqo cəld daşları gizlətdi.

– Satmıram, – dedi.

– Onsuz da baha deyillər, – əcnəbi cavab verdi. – Adi kristal daşlardır. Dünyada milyonlarla belə daş var, amma anlayan insan dərhal Urim və Tumimi tanıyır. Ancaq onları burada görəcəyimi təxmin etmirdim.

– Onları mənə şah hədiyyə edib, – oğlan cavab verdi.

Əcnəbi sanki dili tutulmuş kimi, əlləri titrəyə-titrəyə cibindən, eynilə Santyaqonun daşlarına oxşayan iki daş çıxardı.

– Sən şahla söhbət etmisən, – dedi.

– Yəqin ki, sən şahların çobanlarla söhbət etməsinə inanmırdın, – söhbəti davam etdirməyə olan həvəsi yoxa çıxmışdı.

– Əksinə. Şahı dünyada ilk dəfə çobanlar tanımışlar. Ona görə də şahların çobanlarla söhbət etməsi tamamilə mümkündür, – gəncin anlamayacağından qorxan ingilis əlavə etdi: – Bu barədə Urim və Tumimi necə əldə etməyi mənə öyrədən Bibliyada yazılıb. Allah yalnız bu daşlarla fala baxmağa icazə verib. Kahinlər onları qızıl sinəbəndə bərkidərdilər.

İndi Santyaqo anbara gəldiyinə artıq təəssüflənmirdi.

– Bəlkə bu, əlamətdir, – ingilis ucadan düşünürmüş kimi dilləndi.

– Əlamətlər haqqında sənə kim deyib? – Santyaqonun marağı hər an artırdı.

– Dünyada hər şey əlamətdir, – jurnalı kənara qoyan ingilis dedi. – Çox qədim zamanlarda insanlar bir dildə danışmışlar, sonra bu dili unutmuşlar. Bax, hər şey bir yana, mən bu Ümumi Dili axtarıram. Məhz buna görə buradayam. Mən bu Ümumi Dili bilən adamı, Kimyagəri tapmalıyam.

Anbar sahibinin gəlişi onların söhbətini kəsdi.

– Bəxtiniz gətirib, – bu, gombul ərəb idi. – Günortadan sonra karvan Əl-Fəyyuma gedəcək.

– Amma mənə Misirə getmək lazımdır!– Santyaqo ucadan dedi.

– Əl-Fəyyum Misirdə yerləşir. Sən hardansan?

Santyaqo İspaniyadan olduğunu dedi. İngilis sevindi: ərəblər kimi geyinsə də, avropalıdır.

– O, əlamətləri bəxt adlandırır, – anbar sahibi çıxdıqdan sonra ingilis dedi. – İmkanım olsaydı, «bəxt» və «təsadüf» sözləri haqqında qalın ensiklopediya yazardım. Ümumi Dil məhz bu sözlərdən ibarətdir.

Urim və Tumim daşları olan Santyaqo ilə görüşünün də adi təsadüf olmadığını əlavə etdi. Sonra gənc oğlanın Kimyagəri axtarıb-axtarmadığını soruşdu.

– Mən xəzinə axtarıram, – Santyaqo dediyinə peşman oldu.

Lakin ingilis bu sözlərə əhəmiyyət vermirmiş kimi dedi:

– Hansısa mənada, elə mən də.

– Əlkimyanın nə olduğunu yaxşı bilmirəm, – Santyaqo dedi, amma bu zaman anbar sahibi onları çağırdı.

– Karvana mən bələdçilik edəcəyəm, – uzun saqqalı, qara gözləri olan bir nəfər həyətdə onlara dedi. – Mənimlə gedənlərin ölüm-dirim məsələsi mənim əlimdədir, çünki səhra – dəlisov xanım kimidir, bəzən insanların aqlını aparır.

İki yüz nəfərə yaxın insan yola çıxmağa hazırlaşdı, dəvələrin, atların, eşşəklərin sayı isə iki dəfə çox idi. İngilisin kitab dolu bir neçə çemodanı vardı. Qadınlar, uşaqlar və kəmərlərində qılınc, bellərində tüfəng olan kişilər həyətdə toplandı. Ağız deyəni qulaq eşitmirdi, ona görə də Bələdçi sözlərini bir neçə dəfə təkrarlamalı oldu.

– Burada müxtəlif insanlar toplanıb və onlar fərqli allahlara dua edirlər. Mən isə tək Allahı tanıyıram, buna görə də Ona and içirəm ki, səhraya qalib gəlmək üçün bütün gücümə çalışacağam. İndi isə hər kəs inandığı allahına and içsin ki, vəziyyət necə olursa-olsun, mənim dediklərimi yerinə yetirəcək. Səhrada itaətsizlik ölümə bərabərdir.

Boğuq səslər eşidildi – hər kəs öz allahına dua edirdi. Santyaqo Məsihə müraciət etdi. İngilis isə susmuşdu. Bu, lazım olduğundan uzun sürdü – insanlar göylərdən yardım və himayə istəyirdi.

Sonra şeypur səsi eşidildi və hamı yəhərləndi. Santyaqo və ingilis aldıkları dəvələrə çətinlik çəkmədən mindilər. Gənc oğlan yol yoldaşının ağır çemodanları dəvəyə yüklədiyini görüb heyvana yazığı gəldi.

– Hə, təsadüflərə inanmıram, – ingilis yarımçıq qalmış söhbəti davam etdirirmiş kimi dedi. – Məni buraya dostum gətirdi. O, ərəb dilini bilirdi və...

Onun sözləri yerindən tərpənən karvanın səs-küyündə batıb qaldı. Ancaq Santyaqo ingilisin nə demək istədiyini yaxşı bilirdi: bir-biri ilə əlaqəli olan hadisələr arasında sirli halqalar mövcuddur. Məhz bu onu çoban olmağa, eyni yuxunu iki dəfə görüb, Afrika sahillərinin yaxınlığında yerləşən şəhərə gəlməyə, burada şahla qarşılaşmağa, fırldaqçının qurbanı olub, büllur satılan dükanda işləməyə vadar etdi...

«Öz Yolunla nə qədər uzağa getsən, bu Yol sənin həyatını daha çox müəyyənləşdirəcək» – gənc oğlan düşündü.

Karvan qərbə doğru hərəkət edirdi. Səhndən tezdən yola çıxır, günortanın istisində düşərgə salıb dincəlir, yandırıcı istinin keçməsinə gözləyir və sonra yenə yoluna davam edirdi. Santyaqo ingilislə az danışırdı – onun başı kitablara qarışmışdı.

Gənc oğlan onunla birlikdə səhranı keçən yoldaşlarına susaraq baxırdı. İndi onlar yolun başlanğıcındakı insanlara oxşamırdılar – o zaman qarışıqlıq hökm sürürdü: qışqırıqlar, uşaq hıçqırıqları, atların kişnərtisi tacirlərin və bələdçilərin həyəcanlı səslərinə qarışmışdı.

Burada, səhrada isə sükutu yalnız aramsız əsən küləyin vıyılması və heyvanların ayaqları altında qalan qumun xışıltısı pozurdu. Hətta bələdçilər də susmuşdular.

– Mən bu qumlardan dəfələrlə keçib getmişəm, – gecə vaxtı çarvadarlardan biri digərinə dedi. – Amma səhra o qədər böyük və ucsuz-bucaqsızdır ki, özünü biləixtiyar qum dənəsi hesab edirsən. Qum dənəsi isə dilsiz-ağızsızdır, laldır.

Santyaqo səhrada ilk dəfə olsa da, çarvadarın nə dediyini anlayırdı. O özü dənizə, yaxud alova saatlarla baxır, heç nə haqqında düşünmür və bir kəlmə də danışmırdı, sanki təbiətin sonsuz gücündə əriyib gedirdi.

«Mən qoyunlardan, büllurlardan öyrəndim, – düşündü. – İndi isə səhra məni öyrədəcək. O, əvvəl gördüklərimdən də qədim və müdrikdir».

Küləksə buralarda bir an da olsun sakitləşmirdi və Santyaqo Tarif qülləsində dayandığı zaman onun əsməsini necə hiss etdiyini xatırladı. Elə həmin külək onun Əndəlüs çöllərində yem və su axtaran qoyunlarının yununu da tərptəməliydi.

«İndi onlar daha mənim deyillər, – qəmginlik hiss etmədən düşündü. – Yəqin ki, məni unudub, yeni çobana öyrəşiblər. Lap yaxşı. Səyahət edən hər kəs kimi, qoyunlar da ayrılığın qaçılmaz olduğunu bilirlər».

Mahudçunun qızını xatırladı – yəqin ki, o, ərə gedib. Kimə? Bəlkə, qarğıdalı satan adama? Yaxud da oxumağı və maraqlı əhvalatlar danışmağı bacaran çobana – axı, bunları bilən təkçə Santyaqo deyil. Nədənsə bunlara əmin olması gəncə böyük təsir etmişdi: bəlkə o, Ümumi Dili anlayır və dünyadakı hər kəsin indisini və gələcəyini bilir? «Hissiyat» – onun bu istedadını anası belə adlandırmışdı. İndi anlayırdı ki, bu – bütün insan talelərinin bir-birinə bağlı olduğu kainatın həyat selinə sürətlə dalmaqdır. Biz hər şeyi bilə bilərik, çünki hər şey artıq yazılıb.

– Maktub, – Büllur Alverçisini xatırlayan gənc dilləndi.

Qumlu səhra bəzən daşlı səhraya çevrilirdi. Əgər karvanın qarşısına qaya parçası çıxsaydı, onun ətrafına dolanıb keçirdilər, əgər daşlı sahəyə rast gəlsəydi, yola bir az aralıdan davam edirdilər; əgər qum yumşaq və xırda olsaydı, dəvələrin batıb qalmaması üçün başqa yol axtarırdılar. Bəzən qarşılıqları duzlu çöllər çıxırdı – bu, nə vaxtsa buralarda gölün olduğu deməkdi, – və dəvələr şikayətlə nərildəyirdi. Çarvadarlar tələsir, onları tumarlayıb sakitləşdirir, sonra yükləri çiyinlərinə alır, yolun etibarsız hissəsini beləcə keçir və yenidən dəvələri, atları yükləyirdilər. Əgər bələdçi xəstələnsəydi, yaxud ölsəydi, onun dəvələrini kimin aparacağından ötrü püşk atardılar.

Bütün bunlar bir səbəbdən baş verirdi: karvan nə qədər istiqamətini dəyişsə də, neçə dəfə dövrə vursa da, məqsəddən yayınmadan hərəkət edirdi. Karvan maneələri dəf edərək, vahənin yerini göstərən ulduza doğru yenidən irəliləyirdi. Sübh səmasında parıltını görənlər insanları bilirdi ki, ulduz onları sərinliyin, suyun, palmaların, qadınların olduğu yerə aparır. Təkcə kitablardan ayrılmayan ingilis buna diqqət etməzdi.

İlk günlərdə Santyaqo da oxumağa cəhd etmişdi. Lakin sonra anladı ki, ətrafa baxmaq və küləyin səsinə dinləmək daha maraqlıdır. O öz dəvəsini anlamağı öyrəndi, ona bağlandı və sonra kitabı tamamilə atdı. Əvvəlki kimi, hər dəfə kitabı açıqda maraqlı bir şeyə rast gələcəyinə inansa da, onun əlavə yük olduğunu başa düşdü.

Yanaşı gedən çarvadarla dostlaşdı. Axşamlar düşərgə salıb, tonqal yandıranda Santyaqo ona çoban həyatından maraqlı əhvalatlar danışdı.

Bir dəfə çarvadar özü haqqında danışmağa başladı.

– Mən Əl-Qayrumun yaxınlığındakı kiçik kənddə yaşayırdım. Evim və bağım vardı, uşaqlarım vardı, ölənə qədər belə yaşamağa razıydım. Bir dəfə, məhsul bol olanda, qazandığımız pullarla ailəlikcə Məkkəyə getdik – beləcə, mən dindar kimi öz borcumu yerinə yetirmişdim və artıq təmiz vicdanla ölə bilərdim. Hər şeydən razıydım.

Lakin yer titrədi, zəlzələ oldu, Nil öz sahilindən çıxdı. Əvvəllər mənə aid olmadığını düşündüyüm şeylər indi mənə də toxundu. Qonşularım zeytun ağaclarının məhv olacağından qorxurdu, arvadım uşaqlara görə təşviş içindəydi. Mən əldə etdiyimiz, qazandığımız hər şeyin məhv olmasına dəhşətlə baxırdım.

Bundan sonra torpaq məhsul vermədi – başqa yolla dolanışığımızı saxlamağa məcbur idim. Beləcə çarvadar oldum. Bu vaxt Allah kəlamının mənası mənə aydın oldu: müəmmalardan qorxmaq lazım deyil, çünki hər kəs istədiyini, ehtiyacı olduğunu əldə edə bilər.

Biz hamımız əldə etdiklərimizi itirməyə qorxuruq – fərqi yoxdur, bunlar əkib-biçdiklərimiz, yaxud həyatımızın özü olsun. Amma həm öz tarixçəmizin, həm dünya tarixinin bir əldən yazıldığını anlasaq, bu qorxu keçib gedər.

Bəzən iki karvan rastlaşır. Hələ elə hal olmamışdı ki, bir karvanın ehtiyacı olduğu şey başqa yolçularda tapılmasın. Sanki doğrudan da dünyada hər şey bir əl tərəfindən yazılmışdır. Carvadarlar bir-birinə tozlu fırtınalardan danışır və tonqalın ətrafında oturaraq səhranın şıltaqlıqlarını müşahidə edirdilər.

Hərdən tonqalın yanına karvanın getdiyi yolu dəqiqliklə bilən əsrarəngiz bədəvilər də gəlirdi. Onlar quldurların və vəhşi qəbilələrin hücumundan harada və necə yayınmağı xəbər verir, sonra isə sükut içində gecənin qaranlığında yoxa çıxırdılar.

Belə axşamların birində çarvadar Santyaqo və ingilisin yandırdığı tonqala yaxınlaşdı.

– Şayiə gəzir ki, qəbilələr arasında müharibə başlayıb.

Sükut çökdü. Heç kim bir kəlmə də danışmadı, amma Santyaqo sanki havada asılı qalmış təşvişi hiss edirdi. O, bir daha sözsüz Ümumi Dili anladığına əmin oldu.

Bunun təhlükəli olub-olmadığını soruşan ingilis sükutu pozdu.

– Səhrada geriye yol yoxdur, – çarvadar cavab verdi. – Deməli, biz yalnız irəliyə getməliyik. Qalan şeyləri Allah özü həll edəcək, bəlanı bizdən O uzaqlaşdıracaq, – və sirli sözü əlavə etdi: – Maktub.

– Sən nahaq yerə karvana diqqət yetirmirsən, – carvadar uzaqlaşandan sonra Santyaqo ingilisə dedi. – Bax, o nə qədər dövrə vursa da, yolunu dəyişsə də, mənzilindən yayınmadan irəliləyir.

– Sən isə nahaq yerə dünya haqqında oxumursan, – ingilis cavab verdi. – Kitablar müşahidəni əvəzləyir.

İnsanlar və heyvanlar indi daha sürətlə gedirdilər. Əgər əvvəl onlar gündüzləri sükut içində keçirib, gecələr düşərgə salaraq, tonqal ətrafında söhbət edirdilərsə, indi gecələrə də sakitlik çökmüşdü. Daha sonra Bələdçi diqqət cəlb etməmək üçün tonqal yandıрмаğı da qadağan etdi.

Yolçular soyuqdan qorunmaqdan ötrü atları və dəvələri dairəvi şəkildə düzür, özləri isə ortada uzanıb yatırdılar. Bələdçi düşərgəni mühafizə edən silahlı növbətçilər də təyin etmişdi.

Bir gecə ingilis yuxuya gedə bilmədi. Santyaqonu çağırdı, düşərgənin yanında gəzişməyə başladılar. Aylı gecə idi, Santyaqo başına gələn bütün əhvalatları ingilisə danışdı.

Büllur ticarəti ilə məşğul olan dükanın inkişafına gəncin səbəb olması ingilisi heyretə salmışdı.

– Dünyanı hərəkətə gətirən budur, – dedi. – Əlkimyada bu, Dünyanın Ruhu adlanır. Sən haçan bütün qəlbinlə nəsə arzulasan, Dünyanın Ruhuna daxil olursan. Burada isə böyük qüvvə toplanmışdır.

Və bu təkə insanlara xas deyil – dünyada mövcud olan hər şeyin – daşların, bitkilərin, heyvanların, hətta idrakın da ruhu vardır.

– Yer üzündə olan hər şey daim dəyişir, çünki yer özü də canlıdır və ruha malikdir. Biz hamımız bu Ruhun bir parçasıyıq, amma onun xeyrimizə çalışdığını özümüz bilmirik. Ancaq sən, dükanda işləyərkən anlamalıydın ki, hətta büllur da sənin uğur qazanmağına kömək etmişdir.

Santyaqo susmuşdu, gah aya, gah da ağ quma baxa-baxa dinləyirdi.

– Mən karvanın səhradan necə keçib-getməsinə gördüm, – nəhayət dilləndi. – Səhra onunla eyni dildə danışır, buna görə də irəliləməsinə icazə verir. Səhra onun hər addımını yoxlayıb sınağa çəkir və özü ilə karvanın uyğunluğuna əmin olduqda, onu vahəyə buraxacaq. Kim cəsarətlidirsə, amma bu dili bilmirsə, yolun ilk günündəcə həlak olacaq.

İndi hər ikisi aya baxırdı.

– Bu elə əlamətlərin magiyasıdır, – Santyaqo davam etdi. – Bələdçilərin səhra əlamətlərini necə oxuduqlarını mən görürəm – səhra ruhu karvanın ruhu ilə belə danışır.

Araya çökən uzun sükutu ingilis pozdu:

– Karvana diqqət yetirməm lazımdır.

– Mənsə sənin kitablarını oxumalıyam, – gənc cavab verdi.

Qəribə kitablar idi. Burada civə və duzlardan, əjdaha və şahlardan bəhs edilirdi, amma Santyaqo nə qədər səy göstərsə də, heç nə başa düşmürdü. Lakin bütün kitablarda təkrar olunan bir fikri anlamışdı: dünyada hər şey vahidin müxtəlif təzahürləridir.

Kitabların birindən öyrəndi ki, əlkimya haqqında mühüm məlumatlar zümrüd üzərində bir neçə sətirdə yazılıb.

– Bu, «Zümrüd lövhə» adlanır, – öz yoldaşına nəsə öyrətdiyindən qürur duyan ingilis dedi.

– Bəs, onda bu qədər kitab nəyə lazımdır?

– Həmin bir neçə sətiri anlamaq üçün, – ingilis tərəddüdlə dedi.

Məşhur kimyagərlər haqqındakı kitab Santyaqonu daha çox maraqlandırdı. Onlar öz həyatlarını laboratoriyada metalların təmizlənməsinə həsr edən adamlar idi: inanırdılar ki, hər hansı metalı uzun illər boyunca təmizləməyə davam etsələr, onda bu metal yalnız özünə aid olan xüsusiyyətləri itirər və Dünya Ruhuna malik olar. Bu zaman alimlər yer üzündə mövcud olan istənilən əşyanın mənasını dərk edə bilər, zira Dünya Ruhu əşyaların bir-biri ilə danışdığı yeganə dildir. Kimyagərlər bunu Böyük Yaradılış adlandırırlar, o iki ünsürdən ibarətdir: bərk və maye.

– Məgər bu dili anlamaq üçün insanları və əlamətləri öyrənmək kifayət deyilmi?
– Santyaqo soruşdu.

– Sən hər şeyi sadələşdirməyi çox sevirsen! – ingilis acıqla dilləndi. – Əlkimya ciddi elmdir. Müdriklərin təliminə görə, bu elm hər bir addımın atılmasını tələb edir.

Gənc oğlan öyrəndi ki, Böyük Yaradılışın maye elementi Əbədi Həyat İksiri adlanır: o, kimyagərlər əsrini uzatmaqdan başqa, bütün xəstəliklərin dərmanıdır. Bərk element isə Fəlsəfə Daşındır.

– Onu tapmaq asan deyil, – ingilis dedi. – Kimyagərlər illərlə öz laboratoriyalarında oturub metalın necə təmizləndiyini izləyirlər, uzun müddət alov baxaraq dünyanın hər cür qayğısından xilas olur və gözəl bir gündə görürlər ki, metalı təmizləyə-təmizləyə özləri də paklaşıblar.

Bu zaman Santyaqo Büllur Tacirinin sözlərini xatırladı. O deyirdi ki, stəkanları yuyanda öz ruhunu da hər cür çirkədən təmizləyirsən. Gənc oğlan zaman keçdikcə əlkimyanı gündəlik həyatda da öyrənməyi mümkün olduğunu qət edirdi.

– Bundan başqa, – ingilis davam etdi, – Fəlsəfə Daşı möcüzəvi xassəyə malikdir: onun bir zərrəsi ilə istənilən miqdarda istənilən metalı qızıla çevirmək mümkündür.

Bunu eşidən Santyaqo əlkimya ilə daha çox maraqlanmağa başladı. Düşündü ki, bir az səbr edilsə, hər şeyi qızıla çevirmək olar. O, bunu bacaran adamların -Helvetsinin, Eliasın, Fulkanellinin, Heberin tərcümeyi-halını oxumuş və heyratə düşmüşdü. Bu insanlar Öz Yollarını sona qədər getməyə nail olublar. Onlar dünyanı səyahətə çıxıblar, müdriklərlə görüşüblər, tərəddüd edən insanları inandırmaq üçün möcüzələr göstəriblər, Fəlsəfə Daşına və Əbədi Həyat İksirinə yiyələniblər.

Santyaqo Böyük Yaradılışın nə olduğunu kitablardan anlamağa çalışanda dalana dirənirdi – burada qəribə rəsmlər, anlamsız mətnlər, şifrələnmiş göstərişlər vardı.

– Onlar niyə belə qəliz yazırlar? – bir dəfə axşam kitablarından məhrum olduğuna görə kədərlənən ingilisdən soruşdu.

– Çünki yalnız bunun məsuliyyətini dərk edən adamlar onları anlaya bilər, – ingilis cavab verdi. – Hamı qurğuşunu qızıla çevirməyi bacarsa, təsəvvür et ki, nə baş verə bilər. Tezliklə qızıl öz dəyərini itirər. Yalnız inadkar və elmi insanlara Böyük Yaradılışın sirri agah olur. Mən isə müəmmalı yazıların şifrəsini açmaqda kömək edəcək əsil kimyəgərlə görüşmək üçün səhralara düşdüm.

– Bəs, bu kitablar nə vaxt yazılıb?

– Çox-çox əsrlər qabaq.

– O vaxtlar tipograf dəzgahları hələ yox idi, – Santyaqo etiraz etdi. – Onsuz da əlkimyanı öyrənmək hər adamın işi deyil. Bütün bunlar niyə müəmmalı dillə, sirli rəsmlərlə qələmə alınıb?

İngilis cavab vermədi. Yalnız bir qədər susduqdan sonra əlavə etdi ki, neçə gündür, karvanı diqqətlə müşahidə edir, lakin yeni heç nə görməyib. Səyahətçilər təkcə qəbilələr arasındakı müharibədən daha tez-tez danışmağa başlayıblar.

Günlərin birində Santyaqo ingilisin kitablarını geri qaytardı.

– Hə, sən bunlardan nə anladın? – ingilis ümidlə soruşdu: o, həyəcanını yatırmaq üçün kiminləsə söhbət etmək istəyirdi.

– Anladım ki, dünyanın ruhu var və kim bu ruhu dərk etsə, mövcud olan hər şeyin dilini başa düşər. Bir də onu anladım ki, kimyəgərlərin çoxu Öz Yolunu tapıb Dünya Ruhunu, Fəlsəfə Daşını və Əbədi Həyat İksirini kəşf etmişlər, – gənc oğlan dedi və özlüyündə bunları düşündü: «Ən əsası isə anladım ki, bütün bunlar çox sadə olduğundan, zümrüd lövhədə yerləşə bilərlər».

İngilis məyus oldu. Nə magik simvollar, nə müdrik sözlər, nə kolbalar – Santyaqoya heç bir şey təsir etməmişdi. «O, bunları anlamaq üçün çox primitivdir», – ingilis düşündü. Kitablarını çemodana yığıb, dəvəyə yüklədi.

– Öz karvanını öyrən, – o dedi. – Mənim kitablarımın sənə xeyri olmadığı kimi, onun da mənə elə bir xeyri dəymədi.

Santyaqo yenə də gözlərini sükut içində olan səhraya dikdi və dəvənin ayaqları altında əzilən qum dənəciklərinə baxdı. «Öyrənmək üçün hər kəsin öz üsulu var, – düşündü. – Mənim üsulum ona, onun üsulu isə mənə yaramaz. Lakin biz hər ikimiz Öz Yolumuzu axtarıq və mən buna görə ona hörmət edirəm».

Karvan gecələr də yol gedirdi. Zaman-zaman bədəvilər görünür, Bələdçiyə nə isə xəbər verirdilər. Santyaqo ilə dostlaşmış çarvadar qəbilələr arasında müharibənin başladığını dedi. Əgər karvan vahəyə çata bilsə, bu böyük uğur olacaq.

Dəvələr və atlar əldən düşmüşdü, insanlar daha çox susqunluq içindəydi, əvvəllər adi hesab edilən at kişnərtisi, yaxud dəvə finxirtisi gecənin səssizliyində hamını qorxuya salırdı, çünki bu, düşmənin yaxınlaşdığını bildirən əlamət ola bilərdi.

Amma çarvadarı yaxınlıqda olan təhlükə qorxutmurdu.

– Mən yaşayıram, – bir dəfə ayın çıxmadığı və tonqalların yandırılmadığı gecədə o, Santyaqoya dedi. – Bax, mən xurma yeyirəm və deməli, başqa bir şeylə məşğul deyiləm. Gedirəmsə, deməli yalnız gedirəm, başqa heç nə etmirəm. Əgər döyüşmək lazım gələcəksə, onda başqa günlər kimi, həmin gün də ölmək üçün əlverişli olacaq. Çünki mən nə keçmişdə, nə də gələcəkdə yox, indi yaşayıram və məni yalnız bu an maraqlandırır. Əgər sən həmişə indidə qala bilsəydin, onda ən xoşbəxt adam olardın. Sən onda səhranın cansız olmadığını, səmada ulduzların parladığını və döyüşçülərin vuruşduğunu anlayardın. Çünki bunu onlardan mənsub olduqları insan nəsli tələb edir. Belə olsaydı, həyat əbədi bayrama çevrilərdi, çünki onda indiki andan başqa heç nə olmamışdır.

İki gündən sonra yolçular gecələməyə hazırlaşanda Santyaqo vahənin yolunu göstərən ulduza baxdı. Ona elə gəldi ki, üfüq xətti aşağı düşüb – səhra üzərindəki səmada yüzlərlə ulduz parlayırdı.

– Bax, ora vahədir, – çarvadar dedi.

– Bəs, onda nə üçün ora getmirik?

– Çünki yatmalıyıq.

Günəş doğanda Santyaqo gözlərini açdı. Gecə ulduzların göründüyü yerdə indi yulğun kolları uzanırdı.

– Biz çatmışıq! – indicə yuxudan oyanan ingilis bərkdən dedi.

Santyaqo susdu. O bunu səhrada öyrənmişdi və indi sadəcə ağaclara baxmaq ona kifayət edirdi. Piramidalar hələ uzaqdaydı. Nə vaxtsa bu səhər də onun üçün xatirəyə çevriləcək. Lakin indi bu anı yaşayır və çarvadarın məsləhət etdiyi kimi sevinirdi və bu anı keçmişin xatirələri, gələcəyin arzuları ilə bağlamaq istəyirdi. Hə, nə vaxtsa bu yulğunluq xatirəyə çevriləcək, amma indi o, sərinclik, su və təhlükəsizlik demək idi. Gecə dəvələrin çığirtəsi düşmənin yaxınlıqda olduğunu xəbər verirdisə, yulğun kolları da qurtuluşun əlaməti idi.

«Dünya çox dildə danışır», – Santyaqo düşündü.

«Zaman sürətlə keçəndə karvan da addımlarını yeyinlədir», – Kimyagər vahəyə doluşan yüzlərlə insan və heyvana baxaraq düşündü. Sakinlərin və yeni gələnlərin qışqırıqları eşidilirdi, toz dumanı günəşin qarşısını kəsmişdi, yad adamlara baxan

uşaqların səs-küyü aləmi başına götürmüşdü. Kimyagər, qəbilə rəhbərlərinin Bələdçiyə tərəf yaxınlaşdıqlarını və onunla uzun-uzadı söhbət etdiklərini gördü.

Bunlar onu maraqlandırmırdı. Buraya çox insan gəlib-gedib, amma vahə və səhra əbədi və dəyişməz olaraq qalır. O, küləyin iradəsi ilə öz formasını dəyişsə də, yenə əvvəlki kimi qalan bu qumlara şahın da, nökrin də ayaq basdığını görmüşdü. Buna baxmayaraq, göy səmanı və sarı qumları əvəzləyən yaşıl yulğunluq qarşısında hər bir səyahətçinin keçirdiyi sevinc hissi ona da sirayət etmişdi. «Bəlkə də Allah səhranı ona görə yaradıb ki, insan ağaclara baxıb gülümsəsin», – o düşündü.

Sonra isə daha çox praktiki məsələlərə fikrini cəmləməyi qərara aldı. O bilirdi, əlamətlər ona demişdi – bu karvanla elə bir adam gələcək ki, Kimyagər öz gizli elminin bir hissəsini ona öyrətməlidir. Kimyagər bu adamı tanımasa da təcrübəli baxışları ilə onu kütlənin içindən seçə biləcəyinə əmin idi və ümid edirdi ki, o, öz sələfindən pis olmayacaq.

«Yalnız bir şeyi anlamıram, bildiklərimi niyə onun qulağına pıçıldamalıyam», – Kimyagər düşündü. Əlbəttə, bunlar sirr olduğuna görə deyil, çünki Allah bütün möcüzələrində onları üzə çıxarır.

Kimyagər buna bir izah tapa bilirdi: ötürülməli olan şey sözlərlə, yaxud rəsmlərlə təsvir edilməsi çətin olan Saf Həyatın məhsuludur. Çünki insanlar, sözlərə və rəsmlərə aludə olaraq, sonunda Ümumi Dili unutmağa meyllidir.

Yeni gələnləri yubanmadan yerli qəbilə rəhbərlərinin yanına apardılar. Santyaqo gözlərinə inanmırdı: vahə – tarix kitablarında yazıldığı kimi iki-üç palma ağacından və su quyusundan ibarət deyildi, ispan kəndlərindən dəfələrlə böyük idi. Burada üç yüzə yaxın quyu, əlli min palma ağacı vardı, onların arasında isə sonsuz sayda müxtəlif rəngli çadırlar qurulmuşdu.

– «Min bir gecə», – Kimyagərlə tez bir zamanda görüşmək istəyən ingilis dedi.

Onları dəvələrə, atlara və insanlara maraqla baxan uşaqlar əhatəyə aldılar. Kişilər yolçuların müharibə görüb-görmədiklərini soruşur, qadınlar isə tacirlərin hansı ipəkdən gətirdiklərini bilmək istəyirdilər. Səhranın sükutü keçmişdə qalmış yuxu kimi idi – hər tərəfdə söhbətlər gedir, gülüş və qışqırıqlar eşidilirdi və sanki yolçular əvvəl cisimsiz ruh imişlər, indi yenidən ət və sümükdən olan insana çevrilmişdilər. Onlar razı və xoşbəxt idilər.

Çarvadar Santyaqoya izah etdi ki, vahələr heç vaxt kiminsə mülkü olmayıb, çünki burada əsasən qadınlar və uşaqlar məskunlaşırlar. Hesab edilirdi ki, onlar heç kimin tərəfini tutmazlar, ona görə də döyüşçülər vahələri sığınacaq kimi saxlayar və bir-biri ilə səhrada müharibə edirdilər.

Bələdçi çətinlik çəkmədən hamını bir yerə toplayıb elan etdi ki, qəbilələr arasında müharibə bitməyə qədər karvan vahədə qalacaq; yolçular, Qanunun əmr etdiyi kimi, yerli sakinlərin çadırlarında rahatlanacaqlar. Bundan sonra o, kimin silahı varsa, təhvil verməsini xahiş etdi. Gecələr karvanı mühafizə edənlər də istisna deyildilər.

– Müharibənin qanunu belədir, – izah etdi. – Vahə əsgər və döyüşçüləri qəbul edə bilməz.

İngilis cibindəki tapançanı çıxarıb silah toplayana verdikdə Santyaqo çox təəccübləndi.

– Tapança nəyinə lazımdır? – gənc soruşdu.

– İnsanlara etibar etməyi öyrənmək üçün, – ingilis cavab verdi: o, axtardığını tezliklə tapacağına görə çox razı görünürdü.

Santyaqo isə öz xəzinəsi haqqında düşünməyə başladı. Arzusunu həyata keçirməyə yaxınlaşdıqca daha çox çətinliklərlə rastlaşırdı. Qoca şah Melhisedekin dediyi «naşılının bəxti gətirir» sözü daha keçmirdi, amma Santyaqo anlayırdı ki, indi Öz Yolunu axtaran insanın inad və cəsarəti özünü göstərir. Buna görə də nə tələsə, nə də səbrini itirə bilməzdi, yoxsa Allahın qoyduğu əlamətləri görməyəcəkdi.

«Allahın qoyduğu əlamətlər», – bu fikirdən təəccüblənərək öz-özünə təkrar etdi. İndiyə qədər ona elə gəlirdi ki, bu əlamətlər – aclıq və susuzluq kimi, iş, yaxud məhəbbət axtarışı kimi, dünyanın bir hissəsidir. Düşünürdü ki, bu, Allahın ondan nə istədiyini göstərmək üçün danışdığı dildir.

«Tələsmə, – öz-özünə dedi. – Çarvadarın dediyi kimi, yemək vaxtı ye, yolun zamanı gələndə isə yola düş».

Birinci gün ingilis də daxil omaqda, hər kəs onun yolundan çəkildi. Santyaqonu yaşadları olan beş nəfərlə birlikdə çadırda yerləşdirdilər. Onların hamısı yerli idi və buna görə də insanların böyük şəhərlərdə necə yaşadıklarını öyrənməyə həvəslidilər.

Santyaqo bu gənclərə qoyun otarmağından danışdı, büllur dükanındakı işindən bəhs etmək istəyirdi ki, ingilis çadıra girdi.

– Səhərdən səni axtarıram, – Santyaqonu çölə çıxararaq dedi. – Mənə lazımsan. Kimyəgəri tapmağa yardım et.

İki gün Kimyəgəri axtardılar. Onun başqaları kimi yaşamadığını və ehtimal ki, çadırında həmişə ocaq yandığını düşünürdülər. Vahəni başdan-başa gəzir və onun nə qədər böyük olduğunu indi anlayırdılar.

– Bütün günümüz hədər getdi, – quyunun yanında oturan ingilis dedi.

– Onun haqqında soruşmaq lazımdır, – Santyaqo cavab verdi.

Lakin ingilis tərəddüd edirdi, onun üzə çıxmasını istəmirdi. Çarəsizlikdən razılaşdı və ərəbcə yaxşı danışan Santyaqodan xahiş etdi ki, Kimyagər haqqında məlumat toplansın. Gənc oğlan quyudan su götürməyə gələn qadına tərəf döndü.

– Salam. Bilmirsiniz, Kimyagəri necə tapmaq olar?

Qadın bu haqda heç zaman eşitmədiyini deyib, dərhal uzaqlaşdı. Həm də cavab verməzdən əvvəl Santyaqoya xəbərdarlıq etdi ki, adət-ənənələrə hörmət etməlidir və qara geymiş ərli qadınlarla danışmamalıdır.

İngilisin məyusluğunun həddi-hüdudu yox idi. Bu qədər uzun yolu boş yerə qət etmək! Gənc oğlan da onun üçün kədərlənmişdi – axı, ingilis Öz Yolunu axtarırdı. Bu vəziyyətdə, Melhisedekin dediyinə görə, Kainat insanın uğur qazanması üçün hər şey edir. Doğrudanmı qoca şah səhv edib?

– Əvvəllər heç zaman kimyagərlər haqqında eşitməmişəm, – dedi. – Yoxsa sənə kömək etməyə çalışardım.

İngilisin gözləri parıldadı.

– Hə, əlbəttə! – ucadan dedi. – Burada onun Kimyagər olduğunu heç kəs bilmir! Hər cür xəstəliyi sağalda bilən adam haqqında soruşmaq lazımdır!

Quyunun başına qara paltarlı bir neçə qadın yığışdı, lakin ingilis nə qədər xahiş etsə də Santyaqo onlara sual vermədi. Nəhayət, bir kişi göründü.

– Burada bütün xəstəlikləri sağalda bilən bir adam tanıyırsınızmı? – gənc oğlan soruşdu.

– Bütün xəstəlikləri yalnız Allah sağaldır, – kişi təşvişlə yadellilərə baxaraq cavab verdi. – Siz cadugərləri axtarırsınız?

O, «Quran»dan bir neçə surə deyib, yoluna davam etdi.

Bir müddətdən sonra başqa kişi quyuya yaxınlaşdı; yaşlı idi, əlində vedrə vardı. Santyaqo həmin sualı bu kişiyə də verdi.

– Belə insanlar nəyinizə lazımdır?

– Mənim dostum onu tapmaq üçün uzun yol gəlib.

– Əgər bizim vahədə beləsi varsa, onda o, çox qüdrətli insan olmalıdır, – bir qədər düşündükdən sonra qoca dedi. – Hətta qəbilə rəhbərləri də onu istədikləri vaxt görə bilməzlər. Yalnız o özü istəsə, qəbilə rəhbərləri ilə görüşər. Müharibənin bitməsinə gözləyin, sonra buradan çıxıb gedin. Bizim vahənin həyatına burnunuzu soxmayın, – deyib getdi.

İngilis izə düşdüyünü hiss edərək çox sevindi.

Nəhayət, quyunun yanına qara geyimli subay qadın və çiyində kuzə tutmuş qız yaxınlaşdı. Onun başında şal vardı, amma üzü açıqdı. Santyaqo ondan Kimyagər haqqında soruşmağı qərara aldı və yaxına gəldi.

Bu an sanki zaman durdu və Dünya Ruhu bütün qüdrəti ilə onun qarşısında dayandı. Bu qızın qara gözlərinə, gülümsəməkmi, yoxsa yumulub qalmaqmi – deyə tərəddüd edən dodaqlarına baxan Santyaqo bir anda dünyanın danışdığı, insan qəlbinin dərk etdiyi həmin dilin ən mühüm, ən müdrik hissəsini anladı. O, Məhəbbət adlanır; o, insan nəsindən də, səhradan da qədimdir. Kişi və qadın gözləri bir-birinə baxanda o, zühur edir. İndicə, quyunun yanında bu baş vermişdi. Axır ki, qızın dodaqları gülümsəməyi qərara aldı. Bu işarə idi, Santaqonun özü də bilmədən uzun müddət gözlədiyi, öz qoyunlarında və kitablarda, büllurda və səhranın sükutunda axtardığı həmin əlamət idi.

Bu, tərcüməyə və izaha ehtiyacı olmayan, – ki, sonsuzluğa doğru gedən Kainat da bunlara ehtiyac duymadığı kimi, – saf və anlaşılan bir dil idi. Santyaqo həmin an yalnız bir şeyi anladı: öz adaxlısının qarşısında dayanıb və qız da sözsüz bunu başa düşməlidir. O, hətta valideynlərinin kim olduğuna tərəddüd edərdi, amma bunun belə olacağına tamamilə əmin idi. Düzdür, valideynləri yaqin deyəcəkdilər ki, əvvəlcə sevmək, sonra nişanlanmaq, qızı bir insan kimi yaxından tanımaq, pul toplamaq və bütün bunlardan sonra evlənmək lazımdır. Amma bu cür məsləhət verən adam Ümumi Dili bilmir, zira bu dilə baş vuranda aydın olur ki, səhranın ortasında, yoxsa böyük şəhərdəmi, fərqi yoxdur – həmişə bir insan digərini axtarır və gözləyir. Bu iki nəfərin yolları kəşişəndə, gözləri baxışanda keçmiş də, gələcək də öz mənasını itirir, yalnız bircə o an, o dəqiqə mövcud olur və dünyadakı hər şeyin bir əllə yazıldığına inanırsan. Bu əl qəlbində məhəbbət yaradır və sənin üçün əkiz ruhu axtarır; işlədiyindən, dincəldiyindən, yaxud xəzinə axtardığından asılı olmayaraq, bu hər kəs üçün belədir. Yoxsa insan nəsini ağışuna almış arzuların heç bir mənası olmazdı.

«Maktub», – gənc düşündü.

İngilis yerindən qalxdı və Santyaqonun çiyinlərindən yapışib silkələdi:

– Hə, nə oldu, soruşsana!

Santyaqo qıza yaxınlaşdı. Qız üzündə təbəssüm Santyaqoya tərəf çevrildi. Hər ikisi gülümsədi.

– Sənin adın nədir? – oğlan soruşdu.

– Fatimə, – qız cavab verdi.

– Mənim doğulduğum yerdə də əksər qadınlar bu adı daşıyır, – oğlan dedi.

– Peyğəmbərin qızının adı belə idi, – Fatimə cavab verdi. – Bizim savaşıqlar bu adı uzaq-uzaq ellərə aparıb yaymışlar.

Bu, incə və kövrək qızın sözlərində qürur vardı. İngilis səbirsizcə Santyaqonu sual verməyə təhrik edirdi. Oğlan bütün xəstəlikləri sağalda bilən bir insanı tanıyıb-tanımadığını qızdan soruşdu.

– O, dünyanın bütün sirlərini bilir, səhradakı cinlərlə söhbət

edir. Cin – demon deməkdir.

Qız cənubu göstərdi – onların axtardığı adam o tərəflərdə yaşayırdı, sonra kuzəyə suyu doldurub getdi.

İngilis Kimyagəri axtarmağa yollandı. Santyaqo isə uzun müddət quyunun yanında oturub düşündü ki, hələ vətəndə ikən, nə vaxtsa şərq küləyi bu qadının qoxusunu özü ilə gətirmişdi. Santyaqo bu qızın var olub-olmadığını bilmədən onu sevmişdi və bu məhəbbət, əlbəttə ki, bütün yer xəzinələrindən dəyərlidir.

Səhəri gün quyunun yanına gəlib, qızı gözləməyə başladı. Lakin burada, ingilisi ilk dəfə səhraya baxan görüb təəccübləndi.

– Mən hava qaralınca qədər gözlədim, – dedi. – Ulduzlar çıxan kimi o da göründü. Ona nə axtardığımı dedim. O isə soruşdu ki, qurğuşunu qızıla çevirə bilmişəmmi? Cavab verdim ki, elə bunu öyrənmək istəyirəm. O, mənə bir də yoxlamağı məsləhət gördü. Belə də dedi: «Get və bir də yoxla».

Santyaqo susdu. İngilis bütün dünyanı buna görəmi gəzib dolaşmışdı? Bu zaman özünün də Melhisedekə qoyunlarını verib əvəzində az şey aldığını xatırladı.

– Belədirsə, yoxla! – dedi.

– Mən də buna hazırlaşırım. Elə indicə başlayacağam. – İngilis getdi və tezliklə çiyinə kuzə qoymuş Fatimə göründü.

– Mən sənə bir söz demək istəyirəm, – Santyaqo dilləndi. – İş çox sadədir. İstəyirəm ki, sən mənim arvadım olasan. Mən səni sevirəm.

Heyrətdən donub qalmış Fatimə suyu dağıtdı.

– Səni burada gözləyəcəyəm. Mən piramidaların yanında gizlədilən xəzinəni tapmaq üçün səhralara düşmüşəm. Amma indi müharibə başlayıb. Əvvəlcə bunu lənətləyirdim. İndi isə mənə sənənin yanına gətirdiyinə görə ona şükr edirəm.

– Amma müharibə nə vaxtsa bitəcək axı, – qız cavab verdi.

Santyaqo xurma ağaclarına tərəf baxdı. O, bir vaxtlar çoban olmuşdu, bu vahədə isə çoxlu qoyun vardı. Fatimə bütün xəzinələrdən qiymətlidir. Lakin qız, onun fikirlərini oxuyurmuş kimi, əlavə etdi:

– Döyüşçülər xəzinə axtarır. Səhra qadınları isə onlarla fəxr edirlər.

Sonra kuzəsinin başını doldurub getdi.

Santyaqo hər gün quyunun yanına gəlirdi. O, Fatiməyə qoyunları necə otardığından, Melhisedeklə görüşündən, büllurla alver etməsindən danışmışdı. Tədricən dostlaşdılar. Oğlanın onunla keçirdiyi on beş dəqiqə istisna olmaqla, hər gün bitməyəcək kimi uzanırdı.

Ay sona çatanda Bələdçi bütün səyahətçiləri topladı.

– Müharibənin nə zaman bitəcəyi məlum deyil, – dedi. – Biz yolumuza davam edə bilmərik. Döyüşlər isə uzanacaq, bəlkə də bir il davam edəcək. Düşmən qəbilələrin hər ikisində güclü və cəsur döyüşçülər var, hər kəs öz şərəfini üstün tutur və döyüşdən boyun qaçırmır. Burada yaxşılarla pislər vuruşmur, burada hakimiyyət uğrunda dava gedir; belə müharibələr başladsa, uzun müddət bitmək bilmir, çünki Allah hər iki tərəfin köməyinə çatır.

Adamlar dağılışdı. Fatimə ilə görüşən Santyaqo Bələdçinin sözlərini ona dedi.

– Bizim ilk görüşümüzdən iki gün sonra, – qız dedi, – sən mənə sevdiyini dedin. Sonra isə Ümumi Dil və Dünya Ruhu kimi elə gözəl şeylər haqqında danışdın ki, mən yavaş-yavaş sənənin bir hissənə çevrildiyimi anladım.

Qızın səsi Santyaqoya yulğunluq kollarında xışıldayan küləyin səsindən də gözəl gəlirdi.

– Mən çoxdan səni bu quyunun yanında gözləyirəm. Keçmiş, adətlərimizi, qız xeylağının özünü necə aparması barədə qəbiləmizin kişilərinin fikrini – hər şeyi unutmuşam. Hələ uşaqlıqdan arzu edirdim ki, səhra mənə həyatımda görmədiyim bir hədiyyə gətirsin. Bax, mən hədiyyəmi aldım – bu, sən sən.

Santyaqo onun əlindən tutmaq istədi, amma Fatimə kuzədən bərk-bərk yapışmışdı.

– Sən mənə yuxuların haqqında, qoca şah Melhisedek və xəzinələr haqqında danışdın, əlamətlər barədə dedin. İndi heç nədən qorxmuram, çünki sənə mənə məhz onlar göndəriblər. Mən isə sənənin arzusunun, sənənin Yolunun bir hissəsiyəm. Buna görə də istəyirəm ki, sən dayanmayasan, tapmaq istədiyini axtarmağa davam edəsən. Əgər müharibənin qurtarmasını gözləməyə məcbur olsan, bu, qorxulu deyil. Amma tez getsən, Öz Yolunu axtarmağa başla. Külək qum təpələrinin formasını dəyişdirsə də, səhra əvvəlki kimi dəyişilməz qalır. Bizim məhəbbətimiz də əvvəlki kimi qalacaq.

Maktub. Əgər mən sənənin Yolunun bir hissəsiyəmsə, nə vaxtsa yanıma qayıdacaqsan.

Bu söhbət Santyaqonu məyus etdi. Gənc oğlan yol gedə-gedə çoban dostlarının uzaq otlaqlara getməzdən qabaq öz arvadlarına nə qədər dil tökdüklərini xatırlayırdı. Məhəbbət – sevdiyinin yanında olmağı tələb edir.

O, səhəri gün bu barədə Fatiməyə danışdı.

– Səhra bizim kişiləri aparır və bəzən geri qaytarmır, – qız cavab verdi. – Biz buna alışmışıq. Onlar bütün bu zaman ərzində bizimlədir: onlar – yağış verməyən buludlardır, daşların arasında gizlənmiş heyvanlardır, torpaqdan çıxan sudur. Onlar tədricən bütün aləmin hissəsinə çevrilirlər və Dünya Ruhuna qərq olurlar.

Qayıdanlar da olur. Bu zaman bütün qadınlarımız bayram edir, çünki onların da kişiləri nə vaxtsa evlərinə dönəcəklər. Mən əvvəl bu qadınlara paxıllıq edərdim. İndi mənim də gözləyəcəyim adam var.

Mən səhra qadınıyam və bununla fəxr edirəm. İstəyirəm ki, ərim də qumu sovuran küləklər kimi iradəli olsun; istəyirəm ki, o da buludlardan, vəhşi heyvanlardan və sudan ayrılmaz olsun.

Santyaqo ingilisi axtarmağa yollandı; ona Fatimə haqqında danışmaq istəyirdi, amma gördü ki, ingilis çadırın qarşısında ocaq yandırır, üstünə də şüşə qab qoyub. Santyaqo təəccübləndi. İngilis ocağa çör-çöp atıb alovlandırır və səhraya tərəf baxırdı. Onun gözlərində kitab oxuyan günlərində olmayan bir parıltı vardı.

– Bu, işin birinci mərhələsidir, – Santyaqoya izah etdi. – Təmiz olmayan kükürdü ayırmaq lazımdır. Əsas odur ki, bir şey alınmayacağından qorxmayasan. Bax, mən qorxurdum və bu günə qədər Böyük Yaradılış üzərində çalışa bilmirdim. Bunu on il əvvəl də edə bilərdim. Xoşbəxlik ondadır ki, iyirmi il yox, on il gözləmişəm.

O, yenə ocağa çör-çöp atıb, səhraya baxmağa davam elədi. Batan günəşin şüaları qumluğu çəhrayı rəngə boyayana qədər Santyaqo onunla oturdu. Bu zaman özündə səhraya getmək arzusu hiss etdi: qoy, səhranın sükutu onun suallarına cavab verməyə cəhd etsin.

Uzun müddət səhranı gəzib-dolaşdı. Vahəni itirməmək üçün hərdən dönüb xurma ağaclarına baxırdı. Küləyin səsinə eşidir, ayaqları altındakı daşı hiss edirdi. Bəzən qarşısına balıqçulağı da çıxırdı – qədim zamanlarda bu səhranın yerində yaqin ki, dəniz olmuşdu. Sonra daşın üstündə oturub, məftun baxışlarla üfüqə doğru baxdı. O, qadına sahib olmadan məhəbbət təsəvvür etmirdi, amma Fatimə səhrada doğulmuşdu, bunu da ona yalnız səhra öyrədə bilərdi.

Başının üstündəki çırıntını hiss edənə qədər heç nə düşünmədən beləcə oturdu. Gözünü qaldırıb səmaya baxdı və yüksəklikdə uçan iki qırğı gördü.

Santyaqo onların səmada dövrə vurmasına uzun müddət baxdı. Qırğılar sanki mənasız və məqsədsiz uçurdu, amma oğlan onların uçuşunda anlaya bilmədiyi bir mənə görərdü. Onların bütün hərəkətlərini izləməyi qərara aldı – bəlkə, bu zaman onların dilini başa düşəcək; bəlkə, bu zaman səhra – qadına sahib olmadan məhəbbətin nə olduğunu ona anladacaq.

Birdən yuxusu gəldi. Qəlbi sanki «sən Ümumi Dili dərk etməyə yaxınsan, bu diyarda hər şeyin, hətta qırğıların uçuşunun da mənası var» – deyərək, yuxuya müqavimət göstərirdi. Santyaqo qəlbi məhəbbətlə dolduğu üçün taleyinə şükr etdi. «İnsan sevəndə hər şeyin mənası olur» – düşündü.

Bu an qırğılardan biri digərinin üstünə şığıdı və oğlan bir anlıq qarabasma gördü: əllərində qılınc olan döyüşçülər vahəyə girirdi. Dərhal da qeyb olan qarabasmadan sonra oğlan təşviş və həyəcan içindəydi. İlğımlar haqqında çox eşitmişdi və özü də bir neçə dəfə səhra qumlarında insan arzularının necə cismanilik qazandığını görmüşdü. Lakin döyüşçülərin vahəyə girməsini qətiyyənlə istəmirdi.

Santaqyo bu fikirləri başından atıb, çəhrayı rəng almış səhraya baxmağa səy göstərdi. Lakin diqqətini cəmləməyə nəşə mane olurdu, ürəyisə həyəcanla dolmuşdu.

«Daim əlamətlərin arxasınca get», – şah Melhisedek ona öyrətmişdi. Oğlan Fatimə haqqında düşündü. Gördüyü ilğımı xatırladı və nəşə baş verəcəyini hiss etdi.

O, çətinliklə özünə gəldi. Ayağa qalxıb geriyə, xurma ağaclarına tərəf getdi. Dünya ona yenə də çox dildə danışdığını göstərmişdi: indi artıq səhra deyil, vahə təhlükəli idi.

Çarvadar palma ağacına söykənib oturmuşdu və qərbə doğru baxırdı. Bu zaman təpələrin arxasından Santyaqo göründü.

– Qoşun buraya yaxınlaşır, – dedi. – Mən ilğım gördüm.

– Səhra ilğımlar yaratmağı sevir, – çarvadar cavab verdi.

Amma oğlan qırğılar haqqında, onların uçuşunu izləyib birdən Dünya Ruhuna qərq olduğu barədə ona danışdı.

Çarvadar təəccüblənmədi – o, gəncin nə dediyini anlamışdı. Bilirdi ki, yer üzündə olan istənilən əşya bütün dünyanın tarixini danışmağa qəbildir. Kitabın istəyin səhifəsini aç, insanın əlinə bax, kartları düz, səmada qırğının uçuşunu izlə, mütləq yaşadığın anla bir bağlılıq tapacaqsan. Burada əsas əşyalar deyil, iş ondadır ki, insanlar onlara baxmaqla özləri üçün Dünya Ruhuna nüfuz etməyin üsulunu kəşf edirlər.

Səhrada çox insan var ki, Dünya Ruhunu asanlıqla dərk etmək sayəsində özünə güzəran qazanır. Qadınlar və qocalar onlardan qorxur, onlara Kahin deyirlər. Döyüşçülər nadir hallarda onlara müraciət edirlər, çünki öləcəyini bilə-bilə döyüşə getmək çətinidir. Onlar nəticənin naməlum qalmasına və döyüşün insana bəxş etdiyi hisslərə üstünlük verirlər. Gələcək Uca Allah tərəfindən yazılıb və bu lövhü-məhfuzda yazılanların hamısı insanların xeyrinədir. Döyüşçülər yalnız indi ilə yaşayırlar, çünki indi gözlənilməzliklərlə doludur, buna görə də minlərlə müxtəlif şeylərə diqqət etmək lazımdır: düşmənin qılıncı sənə başına hansı tərəfdən enəcək, onun atı necə çapacaq, həyatını qorumaq istəyirsənsə, zərbəni necə dəf edəcəksən...

Lakin çarvadar döyüşçü deyildi, kahinlərin yanına da çox getmişdi: bəziləri hər şeyi düz deyirdi, bəzilərində isə bu alınmırdı. Bir dəfə onlardan ən qocası (ən çox da bu adamdan qorxurdular) ondan gələcəyi nə üçün bilmək istədiyini soruşmuşdu.

– Nə etmək lazım olduğunu bilmək üçün; ürəyimcə olmayan şeyləri dəyişmək üçün.

– Onda bu sənə gələcəyin olmayacaq, axı.

– Yaxşı, gələcəkdə baş verəcək şeylərə hazırlaşmaq üçün, – deyim.

– Əgər yaxşı nəşə baş verəcəksə, bu xoş gözlənilməzlik olacaqdır. Yox əgər pis hadisələr olarsa – onu əvvəlcədən hiss edəcəksiniz.

– Mən başıma nələrin gələcəyini bilmək istəyirəm, çünki insanam, – çarvadar dedi. – İnsanlarsa öz gələcəyindən asılıdır.

Kahin uzun müddət susdu. O, çubuqlarla fala baxıb gələcəyi söyləyirdi – onları yerə atır və düzülüşlərinə baxırdı. Həmin gün o, fala baxmamağı qərara aldı. Çubuqları dəsmala büküb cibinə qoydu.

– Mən insanların gələcəyini söyləməklə çörək qazanıram, – nəhayət cavab verdi.

– Mən çubuqları necə atmağı bilir və onların köməyi ilə hər şeyin yazıldığı məkana nüfuz edirəm. Oradan isə keçmiş də oxuyuram, unudulmuşları açır və indinin əlamətlərini tanıyıram.

Gələcəyi oxumuram, onu tapa bilirəm, zira gələcək Allaha məxsusdur və yalnız O, istisna hallarda gələcəyin üzərindən pərdəni qaldırır. Bəs, mən bunu necə bacarıram? İndinin əlamətlərinə görə. Bütün sirr buradadır, indidədir. Ona lazımı diqqət yetirsən – onu yaxşılaşdırma bilərsən. İndiki vəziyyətini yaxşılaşdırsan, gələcəyin də rifah içində olar. Gələcəyin qayğısını çəkmə, indi ilə yaşa və qoy, sənə hər günün Qanununun buyurduğu kimi keçsin. İnan ki, Uca Allah yaratdıqlarının qayğısına qalır. Hər gündə bir əbədiyyət zərrəsi var.

Çarvadar Allahın hansı istisna vəziyyətlərdə gələcəyi öyrənməyə icazə verdiyini soruşdu.

– O özü bu vəziyyətləri bilir. Bu çox nadir hallarda və yeganə bir səbəb üzündən baş verir: əgər yazılmışı dəyişdirmək lazımdırsa.

«Uca Allah bu oğlana gələcəyi göstərmişdir, – çarvadar indi düşünürdü. – O bu gənci özünə alət seçmişdir».

– Qəbilə rəhbərlərinin yanına get, – Santyaqoya dedi. – Onlara de ki, qoşunlar vahəyə yaxınlaşır.

– Onlar mənə gülürlər.

– Yox. Bunlar səhra insanlarıdır və deməli, əlamət və işarətləri diqqətdən qaçıрмаq adətləri deyil.

– Belədə, onlar hər şeyi özləri bilməlidirlər.

– Onlar bunun qayğısını çəkmirlər, çünki inanırlar ki, əgər Allahın iradəsi ilə nəyisə öyrənəcəklərsə, bunu kimsə gəlib onlara deyəcək. Əvvəllər də belə olub. İndi isə bu «kimsə» sən olacaqsan.

Santyaqo Fatimə haqqında düşündü və vahədəki qəbilə başçılarından yanına getməyi qərara aldı.

– Məni rəhbərlərin yanına burax, – o, böyük bir ağ çadırın girişində dayanmış gözetçiyə dedi, – Səhrada əlamət görmüşəm.

Növbətçi heç nə demədən çadıra girdi və uzun müddət orada qaldı. Sonra ağ əba geymiş gənc ərəblə girişdə göründü. Santyaqo gördüyünü ona danışdı. O, gözləməyi xahiş etdi və yenidən içəri girdi.

Gecə düşmüşdü. Ərəblər və yadelli tacirlər gəlib-gedirdi. Tezliklə ocaqlar söndü və səhra kimi vahə də sükuta qərq oldu. Yalnız böyük çadırda çıraq yanırdı. Bütün bu vaxt ərzində Fatimə ilə bu yaxındakı söhbəti hələ də anlamayan Santyaqo onun haqqında düşünürdü.

Nəhayət, uzun müddət gözləyəndən sonra onu çadıra buraxdılar.

Burada gördüklərindən heyrətə düşdü. Səhranın ortasında belə bir şey olacağını ağılından belə keçirmirdi. Ayaqları qəşəng xalçaların içinə batmışdı, yuxarıdan sarı rəngli metal şamdanlar asılmışdı. Qəbilə başçıları yarım dairəvi şəkildə ipək balişların üstündə oturmuşdu. Xidmətçilər gümüş sinilərdə çay və şirniyyat paylayırdı. Nökərlər isə nargilə qəlyanlarını sönməyə qoymurdu, havaya xoş tütün ətri yayılmışdı.

Santyaqonun qarşısında səkkiz adam vardı, amma o, başçının ortada oturmuş ağ geyimli ərəb olduğunu dərhal anladı. Onun yanında bayaq çadırdan çıxan gənc ərəb əyləşmişdi.

– Əlamətlər haqqında danışan yadelli kimdir? – başçılardan biri soruşdu.

– Mənəm, – Santyaqo dedi və gördüklərinin hamısını danışdı.

– Bəs nə üçün səhra bunları yadelliyə deməyi qərara alıb, axı bizim əcdadlarımız da burada yaşamışdır? – başqa qəbilə başçısı soruşdu.

– Çünki mənim gözlərim səhraya öyrəşməmişdir və yerlilərin diqqətdən qaçırdıqlarını görə bilir, – Santyaqo dedi və öz-özünə düşündü: «Həm də Dünya Ruhu mənə açıqdır». Bunu bərkdən demədi – ərəblər belə şeylərə inanmırlar.

– Vahə – heç kimin deyil. Heç kim buraya soxulmağa cəsarət etməz, – üçüncü başçı ucadan dedi.

– Mən yalnız gördüklərimi deyirəm. İnanmırsınızsa, lazım da deyil.

Çadıra gərgin sükut çökdü, sonra başçılar öz aralarında qızğın mübahisəyə girişdilər. Onlar Santyaqonun anlamadığı ləhcədə danışdılar, amma o, çıxışa doğru addımlayanda gözətçi onu saxladı. Gənc qorxdı. Əlamətlər təhlükədən xəbər verirdi və o, hər şeyi çarvadara dediyindən peşman oldu.

Lakin budur, ortada oturan qoca azca gülümsədi və Santyaqo dərhal sakitləşdi. Bu qoca hələ bir söz deməmişdi və mübahisədə iştirak etmirdi. Dünya Dilini anlayan gənc isə müharibənin yaxınlığından çadırın titrədiyini hiss edir və bura gəlməsinin doğru olduğunu anlayırdı.

Hamı susub qocaya diqqətlə qulaq asdı. O isə Santyaqoya tərəf çevrildi və gənc bu dəfə onun üzündəki soyuq ifadəni gördü.

– İki min il bundan əvvəl yuxulara inanan bir insanı buradan çox-çox uzaqlıqda yerləşən quyunun içinə atdılar, sonra isə qul kimi satdılar, – qoca dilləndi. – Bizim tacirlər onu Misirə gətirdilər. Biz hamımız bilirik ki, yuxuya inananlar onları yozmağı da bacarırlar.

«Amma onların hamısını heç də həyata keçirə bilmirlər», – qaraçı qarını xatırlayan Santyaqo düşündü.

– O insan fironun yeddi kök və yeddi arıq inək haqqındakı yuxusunu yozmağı bacarıb, Misiri aclıqdan xilas etdi. Onun adı Yusif idi. O da sənin kimi yadelli idi və təxminən sənin yaşda olardı.

Susdu, gözləri əvvəlki tək soyuq idi.

– Biz həmişə Adətlərə əməl edirik. Adətlər Misiri aclıqdan qurtarıb, onun xalqını ən zəngin xalq etdi. Adətlər bizə səhranı necə keçməyi və qızlarımızı necə ərə verməyi öyrədir. Adətlər deyir ki, vahə – heç kimin torpağı deyil, çünki hər iki döyüşən tərəfin vahəyə ehtiyacı var və onsuz məhv olurlar.

Heç kim dillənmədi.

– Lakin Adətlər səhranın bizə göndərdiyi əlamətlərə inanmağımızı da tapşırırmışdır. Bildiyimizin hamısını səhra öyrətmişdir.

Onun işarəsi ilə ərəblər ayağa qalxdı. Şura bitmişdi. Nargilə söndürülmüş, keşikçilər kənara çəkilmişdi. Santyaqo çıxmağa hazırlaşdı ki, qoca yenidən dilləndi:

– Sabah biz vahədə heç kimin silah daşımağa haqqı olmaması barədə qanunu pozacağıq. Bütün günü düşməni gözləyəcəyik, günəş batanda isə döyüşçülərim silahı yenidən təhvil verəcəklər. Öldürülmüş hər on düşmən üçün sən bir qızıl pul alacaqsan. Lakin bir dəfə ələ götürülmüş silaha düşmən qanı dadızdırmadan, onu yerinə elə-belə qoymaq olmaz. Silah da səhra kimi şıltaqdır və növbəti dəfə hədəfi vurmaqdan imtina edər. Əgər sabah silahımıza bir iş tapılmasa, onu sənə qarşı yönəldəcəyik.

Vahəni yalnız ay işıqlandırırdı. Santyaqo öz çadırına tərəf addımladı.

Qəbilə başçısının bir az əvvəl dediyi sözlər onu qorxutmuşdu. O, Dünyanın Ruhuna nüfuz etmişdi və buna inanmaqları üçün həyatını qurban verə bilərdi. Bu çox deyilmi? Lakin o, Öz Yolu ilə getmək üçün qoyunlarını satdığı vaxtdan özü buna razı olmuşdu. Çarvadarın dediyi kimi, iki dəfə ölmək mümkün deyil... Fərqi varmı ki, bu, sabah, yaxud o biri gün baş verəcək? Bütün günlər yaşamaq, ya ölmək üçün yarayar. Hər şey «Maktub» sözündən asılıdır.

Santyaqo susaraq addımlayırdı. Peşman deyildi və heç nəyə təəssüf etmirdi. Əgər sabah ölsə, deməli, Allah gələcəyi dəyişmək istəmir. Amma ölsə də, artıq körfəzi keçməyə, dükanda işləməyə, səhranı gəzib-dolaşmağa, onun sükutunu və Fatimənin gözlərini öyrənməyə müvəffəq olmuşdu. Evdən çıxdığı andan onun heç bir günü boşuna keçməyib. Və əgər sabah gözləri əbədi olaraq qapansa belə, onlar başqa çobanların gözlərindən daha çox şey görə bilmişlər. Santyaqo bununla fəxr edirdi.

Birdən gurultu eşitdi və qəfil əsən küləyin zərbəsi onu yerə yıxdı. Toz buludu ayı gizlətmişdi. Oğlan qarşısında ağ rəngli, nəhəng bir at gördü – o şahə qalxıb, qulaqbatırıcı səslə kişnəyirdi.

Toz- duman yatandan sonra Santyaqo indiyə qədər hiss etmədiyi dəhşəti yaşadı. Ağ atın üstündə qara əbalı, qara çalmalı, sol çiyində şahin oturmuş atlı vardı. Onun üzü elə örtülmüşdü ki, yalnız gözləri görünürdü. Boyu hündür olmasaydı, karvanın qarşısına çıxan və səhrada nələrin baş verdiyini xəbər verən bədəvilərə oxşayardı.

Ay işığı qılıncın üstünə düşüb bərq vurdu – atlı yəhərə bağlanmış qılıncı əlinə götürmüşdü. Əl-Fəyyum vahəsinin əlli min palma ağacının əks-sədası kimi gur səslə dedi:

– Qırğıların uçuşunda mənə görməyə kim cəsarət etmişdir?

– Mən, – Santyaqo cavab verdi.

Bu anlarda Santyaqo onu mavrların qalibi, ağ atın belində kafirləri əzən Müqəddəs Yəqubun təsvirinə oxşatdı. Tamamilə eyni səhnə olsa da, hər şey əksinə idi.

– Mən, – Santyaqo dedi və ölümcül zərbəni qəbul etməyə hazırlaşaraq başını aşağı əydi. – Çox həyatlar xilas ediləcək, zira siz Dünya Ruhunu hesaba almamısınız.

Lakin qılınc nədənsə yavaş-yavaş enib gəncin alınına toxundu. Qan damcıladı.

Atlı tərپənmirdi. Santyaqo da donub qalmışdı. O, hətta qaçıb canını qurtarmaq da istəmədi. Onun varlığının dərinliyində qəribə bir sevinc baş qaldırmışdı: o, Öz Yolunun uğrunda, bir də Fatiməyə görə öləcəkdi. Deyəsən, əlamətlər yalan söyləməmişdi. Budur, qarşısında Düşmən dayanıb, buna görə də ölüm onu qorxutmur, çünki bir neçə andan sonra Dünya Ruhunun bir hissəsinə çevriləcək. Sabah isə bu taleyi Düşmən də yaşayacaq.

Atlı zərbə endirməyə tələsmirdi.

– Bunu nə üçün etdin?

– Mən yalnız qırğıların verdiyi xəbəri eşitdim və anladım. Onlar vahəni xilas etmək istəyirdi. Vahənin müdafiəçiləri sayca çoxdur – onlar sizi qıracaqlar.

Qılıncın ucu onun alınına dayanmışdı.

– Sən kimsən ki, Allahın işlərinə qarışırsan?

– Allah təkcə qoşunları deyil, quşları da yaradıb. Onların dilini Allah mənə açıb. Dünyada hər şey bir əllə yazılmışdır, – carvadarın sözlərini xatırlayan gənc dedi.

Atlı, nəhayət, qılıncını geri çəkdi. Santyaqo dərindən nəfəs aldı.

– Öncəgörmələrlə ehtiyatlı olmaq lazımdır, – atlı dedi. – Yazılından heç kim qaça bilməz.

– Mən döyüşçüləri gördüm. Amma döyüşün necə qurtaracağını bilmirəm.

Bu cavab atlının xoşuna gəldi, amma qılıncı qınına qoymağa tələsmirdi.

– Yadellinin burada nə işi var?

– Mən Öz Yolumu axtarıram. Lakin sən bunu anlamazsan.

Atlı qılıncı qınına qoydu. Onun çiyindəki şahin bərkdən qıyqa çəkdi. Santyaqonu bürüyən gərginlik azalmağa başlayırdı.

– Mən sənə cəsarətini imtahan etmək istəyirdim. Dünya Dilini axtaran üçün bundan mühüm şey yoxdur.

Gənc təəccübləndi. Atlı çox adamın anlamadığı şeydən bəhs edirdi.

– Hətta uzun yol getsən belə, bir an da olsun ruhdan düşmək olmaz, – sözünə davam etdi. – Səhranı sevmək lazımdır, amma ona tamamilə etibar etmək də olmaz. Çünki səhra insan üçün bir sınaqdır: bir anlığa diqqətini qaçırsan, həlak olarsan.

Onun sözləri Santyaqoya qoca Melhisedeki xatırlatdı.

– Əgər döyüşçülər gələnə qədər başın salamat qalsa, məni axtararsan, – atlı dedi.

Az öncə qılıncın qəbzəsini tutmuş əlində indi qamçı vardı. At toz-duman qopararaq yerindən götürüldü.

– Sən harada yaşayırsan? – Santyaqo onun dalınca qışqırırdı.

Atlı çapa-çapa əlindəki qamçını cənuba tərəf uzatdı.

Gənc oğlan Kimyagərlə belə görüşdü.

Səhəri gün Əl-Fəyyum vahəsinin xurma ağacları altında iki min silahlı adam dayanmışdı. Üfüqdə beş yüzə yaxın döyüşçü görünən zaman günəş hələ aşağıda idi. Atlılar guya dinc məqsədlərlə gəldiklərini göstərmək üçün silahlarını ağ əbaları altında gizlədib, vahəyə şimal tərəfdən girdilər. Yalnız rəhbərlərin böyük çadırına yaxınlaşanda tüfənglərini və əyri qılınclarını çıxartdılar.

Amma çadır boş idi.

Vahə sakinləri səhra döyüşçülərini mühasirəyə aldı və yarım saatdan sonra dörd yüz doxsan doqquz cəsəd qumlarını üstünə düşüb qalmışdı. Uşaqları palma kölgəliyinə apardılar və onlar da çadırlarda qalib ərləri üçün dua edən qadınlar kimi heç nə görmədilər. Əgər həlak olanların cəsədi ətrafı tutmasaydı, vahə həmişəki kimi görünərdi.

Əl-Fəyyuma hücum edən süvarilərin təkə başçısı sağ qalmışdı. Onu qəbilə rəhbərlərinin yanına apardılar və Adəti nə üçün pozduğunu ondan soruşdular. O cavab verdi ki, çoxgünlük döyüşlərdən, aclıqdan və susuzluqdan əzab çəkən döyüşçülər vahəni tutmağı və sonra yenidən müharibəyə başlamağı qərara almışdılar.

Qəbilə başçısı döyüşçüləri anladığını bildirsə də, Adəti pozmağa heç kimin hüququ olmadığını dedi. Səhrada küləyin təsiri ilə yalnız təpələrin forması dəyişir, qalan hər şey dəyişməz olaraq qalır.

Döyüşçülərin rəisini rüsvayçı ölümə məhkum etdilər: onu nə güllə ilə, nə də qılınc zərbəsi ilə öldürdülər, qurumuş xurma ağacından asılı qalmış cəsədini səhra küləyi uzun müddət yellədi.

Qəbilə başçısı yadellini çağıraraq ona əlli qızıl pul verdi. Sonra Yusifin əhvalatını yenidən danışaraq, gəncdən onun Baş Məsləhətçisi olmasını xahiş etdi.

Günəş batanda və səmadakı ilk ulduzlar tutqun-tutqun parıldamağa başlayanda Santyaqo cənuba tərəf getdi. Orada yalnız bir çadır vardı və Santyaqonun yol boyunca rastlaşdığı adamlar deyirdi ki, oralar cinlərin sevimli yeridir. Lakin o, çadırın yanında oturub gözləməyə başladı.

Kimyagər gec gəlib çıxdı – ay lap hündürə qalxmışdı. Onun çiyindən iki ölü qırğı asılmışdı.

– Mən buradayam, – Santyaqo dedi.

– Nahaq yerə. Məgər sənın Yolun mənə gətirib çıxarır?

– Müharibə gedir. Mən səhranı keçə bilmərəm.

Kimyagər tələsirdi deyə, Santyaqonu işarə ilə çadıra dəvət etdi, – bu çadır da, qəbilə başçılarının təmtəraqlı çadırını hesaba almasaq, vahədəki bütün çadırlar kimi idi. Santyaqo baxışları ilə kürə və putaları, şüşədən düzəldilən distillə cihazlarını axtardı, amma xalçanın üstünü örtən qəribə şəkillərdən və bir neçə köhnə kitabdan başqa heç nə görmədi.

– Otur, mən çay hazırlayım, – Kimyagər dedi. – Bu qırğılarla şam edərik.

Oğlan bunların dünən axşam səmada gördüyü quşlar olduğunu düşündü, amma bir söz demədi. Kimyagər ocağı qaladı və tezliklə çadıra qızardılmış quş qoxusu doldu. Bu, nargilə tüstüsündən də ləzzətli idi.

– Məni nə üçün görmək istədin? – Santyaqo soruşdu.

– Hər şey əlamətlərə görədir. Külək mənə sənənin gələcəyini və mənim köməyimə ehtiyacın olacağını dedi.

– Yox, bu mən deyiləm, o biri yolçudur – ingilisdür. Səni o axtarırdı.

– O məni tapana qədər çox adamla görüşəcək. Amma doğru yoldadır, artıq təkcə kitablara baxmır.

– Bəs mən?

– Əgər nəşə istəsən, bütün Kainat sənənin arzusunun həyata keçməsinə kömək edəcək, – Kimyagər qoca Melhisedekin sözlərini təkrar etdi və oğlan Öz Yoluna davam etmək üçün ona kömək edən daha bir adamla rastlaşdığını anladı.

– Sən məni öyrədəcəksən? – soruşdu.

– Yox. Sən artıq lazım olan qədər bilirən. Mən sənənin məqsədə çatmağına və xəzinəni tapmağına kömək edəcəyəm.

– Səhrada müharibə gedir, axı, – Santyaqo dedi.

– Mən səhranı tanıyıram.

– Mən artıq öz xəzinəmi tapmışam. Mənim dəvəm, büllur ticarətindən əldə etdiyim gəlirim və əlli qızılım var. İndi vətənimdə zəngin ola bilərəm.

– Lakin bunların heç birisi səni bir addım da piramidalara yaxınlaşdırmır, – Kimyagər xatırlatdı.

– Mənim Fatiməm var. Bu xəzinə o birilərindən çox qiymətlidir.

– O da piramidalardan uzaqdadır.

Onlar susub yeməyə başladılar. Kimyagər şüşə qabı açıb Santyaqonun stəkanına qırmızı maye süzdü. Bu, onun heç zaman dadmadığı gözəl bir şərab idi. Lakin Qanun şərab içməyi qadağan edir.

– Şər – insanın dilinə dəyəndə deyil, dilindən çıxandır, – Kimyagər dedi.

Şərab Santyaqonu şənləndirdi. Lakin Kimyagər əvvəlki kimi ona qorxu aşılayırdı. Onlar çadırın girişində oturub, bədirlənmiş ayın işığında sayrışan ulduzlara baxırdılar.

– Bir az da iç, fikrin dağılsın, – şərabın oğlana yaxşı təsir etdiyini görən Kimyagər dedi.
– Döyüşqabağı əsgər kimi qüvvəni topla. Lakin unutma ki, sənin ürəyin xəzinələrlə olmalıdır. Onları isə tapmaq lazımdır, çünki yalnız bu vaxt onlara gedən yolda anladıklarının və hiss etdiklərinin bir mənası olar.

Sabah öz dəvəni sat və at al. Dəvələrin hiyləgər xasiyyəti var: onlar hey yorulmadan addımlayır, sonra isə qəfildən dizləri üstə düşüb ölür. At isə tədriclə öz qüvvəsindən istifadə edir. Onun nə qədər çapacağını və nə vaxt yıxılacağını əvvəlcədən bilmək olar.

Bir gün keçdi və axşam Santyaqo atın yüyənindən tutub, Kimyagərin çadırına gəldi. Tezliklə o da gəlib çıxdı və atlandı, şahin isə onun sol çiyində öz yerini tutdu.

– Mənə səhranın həyatını göstər, – o dedi. – Burada həyat tapan kəs, xəzinəni axtara bilər.

Onlar ayın işıqlandırdığı qumluqla yola düşdülər. «Çətin ki, buna müvəffəq olum, – Santyaqo düşündü. – Mən səhranı qətiyyənlə tanımıram və orada həyat tapa bilmərəm».

O, Kimyagərə tərəf çevrilib düşündüklərini demək istədi, lakin qorxdı. Gəncin qırğınların uçuşunu izlədiyi zaman oturduğu daşlara yaxınlaşdılar.

– Qorxuram ki, mən bacarmayam, – Santyaqo nəhayət dedi. – Səhrada həyatın olduğunu bilirəm, amma onu tapmağı bacarmaram.

– Həyat həyatı cəlb edir, – Kimyagər cavab verdi.

Gənc onu anladı və atın yüyənini buraxdı. At daş və qumların arası ilə özü özünə yol seçirdi. Kimyagər arxada gəlirdi. Beləcə yarım saat keçdi. Xurma kölgəlikləri geridə qaldı, nəhəng ayın işığında gümüşü rəngə çalan qaya parçalarından başqa, hər şey yoxa çıxdı. Nəhayət, Santyaqonun atı dayandı – oğlan əvvəllər burada heç zaman olmamışdı.

– Burada həyat var, – Kimyagərə dedi. – Mən səhranın dilini bilməsəm də, atım həyatın dilini bilir.

Onlar tələsirdi. Kimyagər susmuşdu. O, daşlara baxaraq, yavaş-yavaş irəliləyirdi. Sonra birdən dayanıb, ehtiyatla aşağı əyildi. Daşların arasında qara deşik gördü. Əvvəlcə barmağını, sonra isə əlini deşiyə soxdu. İçəridə nəsə tərpanirdi və Santyaqo Kimyagərin gözlərindəki gərgin ifadəni oxudu: o, sanki kimləsə mübarizə aparırdı.

Sonra kəskin hərəkətlə Santyaqonu diksindirib, əlini yuvadan çəkdi və ayağa qalxdı – ilanı quyruğundan tutmuşdu.

Santyaqo da ayağa qalxıb geri çəkildi. İlan Kimyagərin əlində çırpınır, fısıltısı ilə səhranın sükutunu pozurdu. Bu, öldürücü zəhəri olan kobra idi.

«O, necə də qorxmur!» – oğlan düşündü. Əlini ilanın yuvasına soxan Kimyagər ölə də bilərdi, amma onun üzü sakit idi. «Onun iki yüz yaşı var» – Santyaqo ingilisin sözlərini xatırladı. Yəqin ki, o, səhra ilanları ilə necə davranmağı bilirdi. Budur, öz atına yaxınlaşıb, yəhərə bağlanmış uzun, əyri qılıncını götürdü. Qumda dairə çəkib, sakitləşmiş kobranı onun mərkəzinə qoydu.

– Qorxma, – Santyaqoya dedi. – İlan dairədən çıxmayacaq. Sən isə səhrada həyat olduğunu gördün. Mənə də bu lazım idi.

– Məgər bu, mühümdür?

– Çox mühümdür. Piramidalar səhra ilə əhatə olunub.

Santyaqo piramidalar haqqında söhbət etmək istəmirdi – hələ dünəndən onun ürəyinə ağırlıq çökmüşdü. Xəzinənin dalınca getmək Fatiməni itirmək demək idi.

– Özüm sənə bələdçin olacağam, – Kimyagər dedi.

– Mənim üçün vahədə qalmaq yaxşıdır, – Santyaqo cavab verdi. – Axı mən Fatimə ilə görüşmüşəm, o, dünyadakı bütün xəzinələrdən qiymətlidir!

– Fatimə – səhranın uşağıdır. O, kişilərin qayıtmaq üçün getdiklərini bilməzmi? O da öz xəzinəsini tapmışdır – bu, sənsən. İndi isə ümid edir ki, sən də axtardığını tapacaqsan.

– Əgər qalmağı qərara alsam?

– Onda sən Qəbilə Başçısının Müşaviri olacaqsan. Sənə o qədər qızılın olacaq ki, çoxlu qoyun və dəvə ala biləcəksən. Fatiməylə evlənib, birinci ili onunla xoşbəxt həyat sürəcəksən. Səhranı sevməyi öyrənəcəksən və əlli min xurma ağacının hər birini ayrı-ayrılıqda tanıyacaqsan. Onların, dünyanın daim dəyişdiyini göstərərək, necə boy atdığını anlayacaqsan. Günlər keçdikcə əlamətləri daha yaxşı ayırd edə biləcəksən, çünki səhradan yaxşı müəllim yoxdur.

Lakin bir il keçdikdən sonra xəzinəni xatırlayacaqsan. Əlamətlər daha təkidlə onun haqqında sənə deyəcək, lakin onlara diqqət yetirmək istəməyəcəksən, öz dərrakəni isə vahənin və onun sakinlərinin inkişafına yönəldəcəksən. Qəbilə başçıları bundan ötrü sənə təşəkkür edəcəklər. Sən çoxlu dəvə, hakimiyyət və zənginlik qazanacaqsan.

Bir il də keçəcək. Əvvəlki kimi əlamətlər yenə də xəzinə və Yol haqqında deməyə davam edəcək. Gecələr vahəni gəzib- dolaşacaqsan, Fatimə isə qəmə batacaq, çünki o, səni yolundan döndərmişdir. Lakin siz yenə də bir-birinizi sevəcəksiniz. Xatırlayacaqsan ki, o səndən bir dəfə də olsun qalmağı xahiş etməmişdir, çünki səhra qadınları öz kişilərinin qayıtmasını gözləməyi bacarırlar və sən onu heç bir şeydə günahlandıra bilməyəcəksən, amma hər gecə səhrada və palma ağaclarının arasında addımlayıb düşünəcəksən: əgər Fatiməyə olan məhəbbətinə daha çox inansaydın, getməyi qət edərdin. Çünki səni səhrada saxlayan qorxudur – sən bir də buraya qayıtmayacağından qorxursan. Bu zaman əlamətlər sənə həmişəlik olaraq xəzinədən məhrum olduğunu deyəcək.

Dördüncü ildə əlamətlər yoxa çıxacaq, çünki sən onları daha görmək istəmirsən. Bunu anlayan qəbilə başçıları sənin xidmətindən imtina edəcəklər, lakin sən bu zamana qədər varlı tacir olacaqsan, sənin çoxlu dükanın və dəvələrin olacaq və Öz Yolunla getmədiyini, indi isə artıq gec olduğunu bilərək həyatının sonuna qədər ağaclarla səhra arasında gəzib-dolaşacaqsan.

Beləliklə, heç zaman anlamayacaqsan ki, məhəbbət insanın Öz Yolu ilə getməsinə mane ola bilməz. Əgər mane olacaqsa, deməli bu məhəbbət saf deyil, – Kimyagər sözünü bitirdi.

O, qumda çəkilmiş dairəni pozdu və kobra dərhal sürünərək daşların arasında yoxa çıxdı. Santyaqo bütün ömrü boyunca Məkkəyə getməyi arzulayan Büllur Tacirini, Kimyagəri axtaran ingilisi xatırladı; sevmək istədiyi insanı da səhranın göndərəcəyinə inanan qadını xatırladı.

Onlar atlara mindilər. Bu dəfə irəlidə Kimyagər gedirdi. Külək vahə sakinlərinin səsini qovub gətirirdi və oğlan onların arasından Fatimənin səsini duymağa cəhd etdi. Dünən döyüş olduğundan onunla quyru başında görüşə bilməmişdi.

Bu gecə isə o, dairədən çıxmağa cəsarət etməyən kobraya baxdı, çiyində şahin gəzdirən və ona məhəbbət, xəzinə, səhra qadınları haqqında danışan bu sirli atlını dinlədi.

– Mən səninlə gedəcəyəm, – Santyaqo dedi və dərhal qəlbinə hüsur çökdüyünü hiss etdi.

– Biz sabah yola düşəcəyik, – Kimyagər cavab verdi.

Gecə yata bilmədi. Günəş doğana iki saat qalmış çadırdakı oğlanlardan birini oyadıb Fatimənin harada yaşadığını ona göstərməyi xahiş etdi. Onlar birlikdə çıxdılar və Santyaqo minnətdarlıq əlaməti olaraq ona qoyun almaq üçün pul verdi. Sonra qızı oyadıb, ona gözlədiyini deməyi xahiş etdi. Ərəb oğlan bu xahişi də yerinə yetirdi və bir qoyunun da pulunu aldı.

– İndi isə get, – Santyaqo dedi və Müşavirə xidmət göstərdiyinə görə qürurlanan ərəb oğlan qoyun almağa pulu olduğundan sevinə-sevinə öz çadırına qayıtdı və uzanıb yatdı.

Fatimə gəldi. Onlar xurma ağaclığına tərəf getdilər. Santyaqo Adəti pozduğunu bilirdi, amma indi bunun əhəmiyyəti yox idi.

– Mən gedirəm, – o dedi. – Amma istəyirəm ki, biləsən: mən qayıdacağam. Mən səni sevirəm, çünki...

– Heç nə demə, – qız onun sözünü kəsdi. – Sevginin səbəbi yoxdur. Sevirələr, çünki... sevirələr.

Lakin Santyaqo davam etdi:

– ... çünki, yuxu gördüm, Melhisedek şahla görüşdüm, büllur satdım, səhranı keçdim, müharibə başlayanda vahəyə gəldim və Kimyagərin harada yaşadığını quyunun yanında səndən soruşdum. Mən səni ona görə sevirəm ki, bütün Kainat bizim görüşümüzdə kömək etmişdir.

Onlar qucaqlaşdılar və onların bədəni ilk dəfə bir-birinə toxundu.

– Mən qayıdacağam, – Santyaqo təkrar etdi.

– Əvvəllər səhraya arzu ilə baxırdım, indi isə ümidlə baxacağam. Mənim atam da dəfələrlə səhraya getmişdir, amma həmişə anamın yanına qayıtmışdır.

Daha bir söz demədilər. Xurma ağaclarının altında bir az gəzdikdən sonra Santyaqo Fatiməni çadırına apardı.

– Mən də sənə atan kimi qayıdacağam.

O, qızın gözlərinin yaşardığını gördü.

– Sən ağlayırsan?

– Mən səhra qadınıyam, – o, üzünü gizlədərək dedi. – Amma hər şeydən əvvəl mən sadəcə qadınam.

O, çadıra girdi. Artıq dan sökülürdü. Gün başlayanda Fatimə çadırdan çıxıb, neçə illər gördüyü işləri görəcəkdə, amma indi hər şey başqa cür olacaqdı. Santyaqo artıq vahədə yoxdur və vahə artıq onun üçün əvvəlki qiymətini itirmişdi. Bu, əvvəllər idi – vahə əlli min xurma ağacının, üç yüz quyunun olduğu yer, uzun yolçuluqdan sonra bura sevinclə gəlib çıxanların xilasları idi. Bundan belə vahə onun üçün boş olacaq.

Bu gündən etibarən onun üçün səhra mühüm olacaq. Fatimə ona baxıb, Santyaqonun hansı ulduz istiqamətində hərəkət etdiyini öyrənəcək. O, öpüşlərini küləklə göndərəcək və ümid edəcək ki, bu öpüşlər Santyaqonun üzünə toxunub, onu gözlədiyini deyəcək. Bu gündən etibarən Fatimə üçün səhra yalnız bir şeyi ifadə edəcək: Santyaqo buradan onun yanına qayıdacaq.

– Geridə qalanları düşünmə, – onlar yola düşəndə Kimyagər dedi. – Hər şey Dünya Ruhuna hopmuşdur və əbədi olaraq orada qalacaqdır.

– İnsanlar getməkdən daha çox qayıtmağı arzulayırlar, – səhranın sükutuna dalmış Santyaqo cavab verdi.

– Əgər tapdığın yaxşı maddədən yaradılmışdırsa, ona heç bir xətdən toxunmayacaq. Və sən cəsərlə geri qayıda bilərsən. Əgər bu, ulduzun doğuşu kimi, yalnız ani parıltı idisə, onda qayıdanda heç nə tapmayacaqsan. Buna baxmayaraq, gözqamaşdırıcı işıq görmüsən və deməli, əl bulamağına dəyərdi.

O, əlkimya dilində danışdı, lakin Santyaqo onun Fatiməni nəzərdə tutduğunu anlayırdı.

Geridə qalanları düşünməmək çətin idi. Səhranın bircins landşaftı xatırlamağı və arzulamağı məcbur edirdi. Santyaqonun gözləri qarşısından hələ də xurma ağacları, quyular və sevgilisinin surəti çəkilmirdi. O, kolbalar və distillə cihazları ilə məşğul olan ingilisi, öz müdrikliyindən xəbəri belə olmayan əsil müdriki – çarvadarı görürdü. «Yəqin ki, Kimyagər heç zaman heç kimi sevməmişdir», – fikirləşdi.

Kimyagərsə irəlində gedirdi, çiyində şahin oturmuşdu – o, səhranın dilini əla bilirdi: yolçu dayananda quş səmaya qalxıb ov axtarırdı. Birinci gün caynaqlarına bir dovşan alıb gətirmişdi. İkinci gün – iki quş ovlamışdı.

Gecə yorğana bürünürdülər. Səhrada gecə qaranlıq və soyuq olsa da tonqal qalamırdılar.

Birinci həftə yalnız döyüşən qəbilələrlə görüşdən qaçmaq haqqında danışdılar. Müharibə davam edirdi – külək bəzən qanın şirintəhər qoxusunu qovub gətirirdi. Hardasa yaxınlıqda döyüş gedirdi və külək gözlərin görə bilmədiyini həmişə danışmağa hazır olan işarətlər Dilinin mövcud olduğunu gəncə xatırladırdı.

Yolun səkkizinci günündə Kimyagər həmişəkindən daha tez düşərgə salmağı qərara aldı. Şahin səmaya uçdu. Kimyagər su qabını Santyaqoya uzatdı.

– Sənin səyahətin sona yaxınlaşır, – dedi. – Təbrik edirəm. Sən Öz Yolundan dönmədin.

– Sən isə bütün yol boyunca susdun. Güman edirdim, bildiyinin hamısını mənə öyrədəcəksən. Mən artıq əlkimya üzrə kitabları olan bir nəfərlə səhrada yol getmişəm, amma bu kitablardan heç nə anlamamışam.

– İdraka yetməyin yalnız bir yolu vardır, – Kimyagər cavab verdi. – Fəaliyyət göstərmək. Səyahət sənə lazım olanı öyrətəmişdir. Yalnız bir şeyi də öyrənmən gərəkdir.

Santyaqo soruşdu ki, daha nəyi bilməlidir, amma Kimyagər gözlərini səmadan çəkirdi – öz şahininin uçuşunu izləyirdi.

– Səni niyə Kimyagər çağırırlar?

– Çünki mən Kimyagərəm.

– Bəs, qızılı axtarıb tapmayan başqa kimyagərlər nədə səhv edirmişlər?

– Onların səhvi onda idi ki, yalnız qızıl axtarırdılar. Onlar Yolda gizlədilmiş xəzinəni axtarırdılar, amma Yolun özündən yan keçirdilər.

– Bəs, məndə çatışmayan nədir?

Kimyagər gözlərini göyə dikmişdi. Tezliklə ov etmiş şahin geri qayıtdı. Onlar alovun kənardan görünməməsi üçün qumluqda çuxur qazıb, ocaq qaladılar.

– Mən kimyagər olduğuma görə Kimyagərəm, – dedi. – Bu elmin sirləri babamdan mənə qalıb, ona isə öz babasından keçib və beləcə dünyanın yaradılışına qədər uzanaraq gedir. O zamanlar bu sirr zümrüd daşın səthinə sığa bilirdi. Lakin insanlar sadə şeylərə əhəmiyyət vermirlər, buna görə də fəlsəfi traktatlar yazmağa başladılar. Dedilər ki, hansı tərəfə getməyin lazım olduğunu onlar bilirlər, başqaları yox. Amma Zümrüd Lövhə bu gün də mövcuddur.

– Bəs, onun üzərində nə yazılıb? – oğlan maraqlandı.

Kimyagər beş dəqiqə boyunca qumun üstündə nəsə çəkdi, Santyaqo isə bu vaxt ərzində qoca şahla meydanda necə görüşdüyünü xatırladı və ona elə gəldi ki, o vaxtdan çox-çox illər keçib.

– Onun üzərində bax, bunlar yazılıb, – rəsmi bitirən Kimyagər dedi.

Santyaqo yaxınlaşıb oxudu.

– Bu ki, şifrədir!– o, məyus halda ucadan dedi. – Lap ingilisin kitablarına oxşayır!

– Yox. Bu, qırğıların səmada uçuşu kimidir: bunu ağılla dərk etmək olmaz. Zümrüd Lövhə – Dünya Ruhunun məktubudur. Bizim dünyanın cənnətə oxşar yaradıldığını

müdrüklər çoxdan anlamışlar. Bu dünyanın mövcudluğu – başqa, daha mükəmməl bir dünyanın varlığına sübutdur. Uca Allah bunu ona görə yaratmışdır ki, insanlar görünənlərin arxasındakı ruhi dünyaların olduğunu dərk etsinlər və öz idraklarının hansı möcüzələrə qabil olduğuna təəccüblənsinlər. Mən elə bunu Fəaliyyət adlandırırım.

– Mən də Zümrüd Lövhəni oxumalıyam mı?

– Əgər sən indi kimyagərin laboratoriyasında olsaydın, onu dərk etməyin ən yaxşı üsulunu öyrənə bilərdin. Lakin sən səhradasan – deməli, səhraya dalmalısan. Səhra Yer üzündə olan hər şey kimi sənə dünyanı anlamağa kömək edər. Bütün səhranı anlamağa ehtiyac yoxdur, bir qum dənəsi də kifayətdir ki, Yaradanın bütün möcüzələrini görə biləsən.

– Bəs, səhraya necə dalım?

– Öz qəlbini dinlə. Dünyadakı hər şey ona aydındır, çünki o, Dünya Ruhunun bir parçasıdır və nə vaxtsa ona qayıdacaq.

Dinib-danışmadan iki gün də yol getdilər. Kimyagər ehtiyatı əldən buraxmırdı. Onlar ən qızgın döyüşlər getdiyi yerə yaxınlaşmışdılar. Oğlan isə qəlbini səsini dinləməyə cəhd edirdi.

Onun inadçı ürəyi vardı: əvvəllər daim harasa can atırdısa, indi nəyin bahasına olursa-olsun, geri qayıtmaq istəyirdi. Bəzən ürəyi ona saatlarla kədərli tarixçələr söyləyir, bəzən də günəş doğanda elə sevinirdi ki, Santyaqo sakitcə, için-için ağlayırdı. Xəzinələr haqqında danışanda qəlb bərkdən döyünür, gözləri sonsuz səhraya dikiləndə isə donub qalırdı.

– Biz qəlbimizi nə üçün dinləməliyik? – düşərgə salmaq üçün dayandıqlarında, o soruşdu.

– Qəlbimiz hardadırsa, xəzinə də oradadır.

– Mənim qəlbim doludur, – Santyaqo dedi. – Arzu edir, həyəcanlanır, səhradakı qadına can atır. Daim nəşə istəyir, Fatiməni xatırlayanda bütün gecəni yatmağa qoymur.

– Lap yaxşı. Deməli, o yaşayır. Qəlbini dinləməyə davam et.

Növbəti üç gündə onlar döyüşçülərlə rastlaşdılar, bəzilərini isə üfüqdə gördülər. Santyaqonun ürəyinə qorxu dolmuşdu. Qəlb ona xəzinə axtarışına yollanmış, lakin heç nə tapmamış insanlar haqqında danışdı. Bəzən o da xəzinəni tapmayacağını, bəlkə də səhrada öləcəyini düşünərək, qorxurdu; Bəzən də qəlb ona «xeyir içində xeyir axtarmazlar» – deyirdi: bunlarsız da onun sevgilisi və çoxlu qızıl pulu vardı.

– Qəlbim mənə xəyanət edir, – atların dincəlməsi üçün dayananda o, Kimyagərə dedi.
– Mənim daha getməyimi istəmir.

– Bu yaxşıdır, – Kimyagər yenə dedi. – Bu, onun ölmədiyini göstərir. Tamamilə təbiidir ki, ürək qazanılmış hər şeyi arzu ilə dəyişməkdən qorxur.

– Onda nə üçün onu dinləməliyik?

– Sən onsuz da onu susdura bilməyəcəksən. Hətta onu dinləmədiyini göstərsən belə, o, sənə sinəndə qalıb, həyat və dünya haqqında düşüncələrini təkrar edəcək.

– Və mənə xəyanət edəcək?

– Xəyanət – gözlənilməz zərbədir. Əgər öz ürəyini tanısan, o, sənə xəyanət edə bilməz. Çünki sən onun bütün arzularını, bütün xeyallarını bilirsən və bunların öhdəsindən gəlməyi bacararsan. Amma heç kim öz qəlbinin hökmündən qaça bilməmişdir. Buna görə də onu dinləmək yaxşıdır. Belə olduqda gözlənilməz zərbə də olmayacaq.

Onlar səhrada yollarına davam edirdilər. Santyaqo qəlbinin səsini dinləyirdi. Tezliklə qəlbinin bütün şıltaqlıqlarını, bütün fəndlərini əzbərdən bildi və onu olduğu kimi də qəbul etdi. Oğlan daha qorxu hiss etmir və geriye qayıtmaq istəmirdi – artıq gec idi, həm də qəlbi hər şeyə bəs deyirdi. «Əgər mən hərdən şikayət edirəmsə, eybi yoxdur, axı mən insan ürəyiyəm, bu mənim xüsusiyyətimdir. Biz hamımız ən əziz arzularımızın baş tutmasına qorxuruq, çünki bizə elə gəlir ki, onlara layiq deyilik, yaxud da onları heç zaman həyata keçirə bilmərik. Biz insan qəlbliyik, ona görə də həmişəlik ayrılan sevgililəri, xoşbəxt yaşaya biləcəyimiz, amma yaşamadığımız anları, tapa biləcəyimiz, lakin qumun altında qalan, tapmadığımız xəzinəni düşünəndə, qorxudan donub qalırıq. Çünki bunlar gerçəkləşəndə biz əzab çəkirik».

– Mənim ürəyim əzab çəkməkdən qorxur, – o bir dəfə, aysız və qaranlıq səmaya baxa-baxa Kimyagərə dedi.

– Sən ona de ki, əzab çəkmək qorxusu əzabın özündən də pisdir. Öz arzularının axtarışına çıxan heç bir ürək əzab çəkmir, çünki bu axtarışların hər bir anı – Allahla və Əbədiyyətlə görüşdür.

«Hər bir an görüşdür, – Santyaqo öz ürəyinə dedi. – Bu vaxta qədər öz xəzinəmi axtardığımdan bütün günlərim sehri işıqla aydınlanmışdı, çünki arzumun həyata keçməsinə hər saat yaxınlaşdığımı bilirdim. Əgər çobanlar üçün imkansız olana cəsarət etməsəydim, xəzinəni axtarana qədər xəyalıma gəlməyən hadisələrlə üzləşməzdim».

Beləcə, bütün axşam boyunca onun ürəyi hüzur içində oldu. Santyaqo gecəni də rahat yatdı, yuxudan oyananda qəlbi ona Dünya Ruhu haqqında danışmağa başladı.

Dedi ki, xoşbəxt insan – Allahı özündə daşıyan insandır və Kimyagərin dediyi kimi, xoşbəxtliyi adi qum dənəsində də tapmaq olar. Çünki bu qum dənəsini yaratmaq üçün Kainat milyardlarca illər sərf etmişdir. «Yer üzündə yaşayan hər kəsi öz xəzinəsi gözləyir, – qəlbi deyirdi, – lakin biz ürəklər susmağa öyrəşmişik, çünki insanlar öz xəzinələrini tapmaq istəmir. Yalnız uşaqlara biz bu barədə danışırıq, sonra baxırıq ki, həyat necə hər kəsi öz taleyinin görüşünə aparır, lakin bədbəxtlikdən, yalnız çox az adam Öz Yolu ilə gedir. Yerdə qalanlara isə dünya qorxu aşılıyır və buna görə də doğrudan da təhlükəli olur.

Belə olduqda biz ürəklər lap astadan danışırıq: heç zaman susmuruq, amma çalışırıq ki, sözlərimiz eşidilməsin; öz ürəklərinin səsinə qulaq asmadıqları üçün insanların əzab çəkməsini istəmirik.

– Bəs, ürək insana niyə öz arzusunu yerinə yetirməli olduğunu demir? – Santyaqo soruşdu.

– Belədə qəlb əzab içində olardı, o isə əzab çəkməyi sevmir.

O gündən oğlan öz ürəyini anlamağa başladı. Və xahiş etdi ki, bundan sonra o öz arzusundan kənara bir addım atan kimi, qoy, ürəyi həyəcan signalı verərək ağrısın və sıxılsın. And içdi ki, bu signalı eşidən kimi, Öz Yoluna qayıdacaq.

O gecə hər şeyi Kimyagərə danışdı. O isə Santyaqonun ürəyinin Dünya Ruhuna yönəldiyini anladı.

– Bəs, indi mən nə etməliyəm?

– Piramidalara aparın yola davam etməlisən və əlamətləri gözdən qaçırmamalısın. Sənin ürəyin xəzinənin yerini göstərməyi artıq bacarar.

– Deməli, əvvəllər məndə çatışmayan bu idi?

– Yox. Səndə çatışmayan deyim nədir, – Kimyagər cavab verdi və söhbətə başladı: – Arzular həyata keçməzdən əvvəl Dünya Ruhunu bütün dərslərin öyrənilməsini yoxlamağı qərara alır və bunu ona görə edir ki, biz arzumuzla birlikdə yolumuza çıxan bütün əlamətləri əldə edə bilək. Bax, bu zaman əksər insanların igidliyi çatmır. Səhra dilində bu «Üfüqdə vahə görünərkən, susundan ölmək» adlanır. Axtarışlar həmişə yaxşı başlayır. Amma imtahanla bitir.

Santyaqo vətəninə deyilən atalar sözünü xatırladı: «Ən qaranlıq anlar sübhə yaxın olur».

Növbəti gün ilk dəfə əsil təhlükənin əlamətləri göründü. Onlara üç döyüşçü yaxınlaşdı və burada nə etdiklərini soruşdu.

– Şahinlə ov edirəm, – Kimyagər cavab verdi.

– Biz silahınızın olub-olmamasını yoxlamalıyıq, – üç nəfərdən biri dedi.

Kimyagər tələsmədən atdan düşdü. Santyaqo da onun kimi etdi.

– Bu qədər pul nəyinə lazımdır? – oğlanın çantasını göstərən döyüşçü soruşdu.

– Mən Misirə getməliyəm.

Kimyagərin üstünü yoxlayan ərəb içində maye olan kiçik büllur qab və sarı rəngli şüşə yumurta tapdı.

– Bunlar nədir? – o soruşdu.

– Fəlsəfə Daşı və Əbədi Həyat İksiri – kimyagərlərin Böyük Kəşfi. İksiri içən kəs heç zaman xəstəlik bilməz. Bu Daşın xırda qırıntısı belə istənilən metalı qızıla çevirər.

Döyüşçülər qəhqəhə çəkib güldülər, Kimyagər də onlara qoşuldu. Onlar Kimyagərin cavabından əylənərək heç bir maneə yaratmadan, yolçuların getməsinə izn verdilər.

– Sən dəli olmusan? – Döyüşçülər uzaqlaşandan sonra Santyaqo soruşdu. – Nə üçün belə etdin?

– Nə üçün? Dünyada hökm sürən sadə bir qanunu sənə göstərmək üçün, – Kimyagər cavab verdi. – Biz qarşımızda necə xəzinələrin olduğunu heç zaman anlamırıq. Bilirsən niyə? Çünki insanlar, ümumiyyətlə, xəzinələrə inanmırlar.

Onlar yollarına davam etdilər. Santyaqonun ürəyi hər gün daha da susqunlaşırdı: artıq onun nə keçmişlə, nə də gələcəklə işi vardı; o, gənclə birlikdə səhraya baxıb Dünya Ruhunun bulağından içməklə kifayətlənirdi. Onlar möhkəm dostlaşmışdılar və indi biri o birinə xəyanət edə bilməzdi.

Bəzən sükut Santyaqonu yoranda, ürək yalnız onu ruhlandırmaq və gücünə güc qatmaq üçün danışdı. Onun gözəl keyfiyyətləri haqqında ilk dəfə ürəyi dedi: qoyunlarını atan zaman göstərdiyi cəsarət barədə, dükanda çalışanda etdiyi səylər barədə qəlbi danışdı.

Bir də Santyaqonun heç zaman görə bilmədiyi təhlükələr haqqında dedi. Atasından gizli götürdüyü tufənglə özünü yaralaya, hətta öldürə biləcəyini danışdı. Xatırlatdı ki, bir dəfə açıq çöllükdə onun başı gicəldi, ögüyüb qusdu, sonra yerə yığılıb yuxuya getdi. Bu zaman iki avara onu öldürüb qoyunlarını oğurlamaq üçün uzaqdan göz qoyurdu. Amma o görünmədiyindən qərara aldılar ki, çoban başqa yolla qoyunları aparmışdır və çıxıb getdilər.

– Ürək həmişə insana kömək edir?

– Hər insana yox. Yalnız Öz Yolu ilə gedənlərə və bir də uşaqlara, sərxoşlara və qocalara.

– Bu, onların təhlükədən uzaq olması deməkdir?

– Bu o deməkdir ki, onların ürəyi var gücü ilə işləyir.

Bir dəfə onlar döyüşən qəbilələrdən birinin düşərgə saldığı yerin yaxınlığından keçirdilər. Hər yerdə ağ əbalı, əli silahlı adamlar görünürdü. Onlar nargilə çəkir və döyüşlər barədə söhbət edirdilər. Lakin Santyaqoya və Kimyagərə heç kim zərər qədər də diqqət yetirmirdi.

– Biz təhlükədən uzağıq, – onlar düşərgənin yanından uzaqlaşanda gənc dedi.

Kimyagər birdən hirsləndi.

– Ürəyinin səsinə güvən, – ucadan dedi, – amma unutma ki, sən səhradasan! Mühəribəyə Dünya Ruhunu da diqqət kəsilir. Günəş altında olan heç kim və heç nə kənardə qalmır.

«Hər şey – bir bütündür», – Santyaqo düşündü.

Bu an, sanki qoca Kimyagərin sözlərini isbat etmək üçün, onlara tərəf çapan iki atlı göründü.

– Daha yolunuzu davam etdirə bilməzsiniz, – döyüşçülərdən biri dedi. – Burada müharibə gedir.

– Biz çox da uzağa getməyəcəyik, – onun gözüne diqqətlə baxan Kimyagər dedi.

Döyüşçülər bir anlığa donub qaldılar, sonra isə yolçuları buraxdılar. Santyaqo heyrətdən çaşıb qalmışdı.

– Sən onları baxışlarınla ram etdin!

– Baxışlar ruhun gücünü göstərir, – Kimyagər cavab verdi.

«Bu belədir», – düşərgənin yanından keçəndə döyüşçülərdən birinin uzun müddət onlara baxdığını xatırlayan gənc düşündü. O, elə uzaqlıqda idi ki, üzü belə görünmürdü, buna baxmayaraq Santyaqo onun baxışını öz üzərində hiss etmişdi.

Onlar üfqü bütünlüklə qapamış dağa qalxanda Kimyagər piramidalara iki günlük yol qaldığını dedi.

– Biz tezliklə ayrılacağıqsa, əlkimyanı mənə öyrət!

– Sənin öyrənmədiyən bir şey qalmayıb. Sən bilirsən ki, bu elmin məğzi Dünya Ruhuna nüfuz edib, sənə aid olan xəzinəni tapmaqdadır.

– Mən başqa şeyi nəzərdə tuturam. Mən qurğuşunu qızıla necə çevirməyi bilmək istəyirəm.

Kimyagər səhranın sükutunu pozmaq istəmədi və yalnız düşərgə salanda cavab verdi.

– Kainatda hər şey inkişaf edir, bir yerdən başqa yerə axır. Müdriklər kəşf ediblər ki, metalların içində buna ən çox məruz qalan qızıldır. Səbəbini soruşma – bunu bilmirəm. Yalnız bir şeyi bilirəm ki, dünyanın hökmü belədir. Lakin insanlar müdriklərin sözlərini düzgün anlamamışlar. Və qızıl – inkişaf rəmzi olmaq əvəzinə müharibə əlamətinə çevrilib.

– Dünya çox dildə danışır: bəzən dəvə nəriltisi – sadəcə nərilti, bəzən də həyəcan signalıdır. Mən bunu özüm müşahidə etmişəm, – Santyaqo dedi və Kimyagərin onsuz da bunlardan xəbərdar olduğunu düşünüb, dərhal susdu.

– Mən çoxlu sayda əsil kimyagər tanımışam, – qoca dedi. – Bəziləri öz laboratoriyalarına çəkilib metaldan qızıl əldə etmək istəmişlər – Fəlsəfə Daşı belə kəşf edilib: onlar anlamışlar ki, əgər bir şey inkişaf edirsə, onda onun ətrafında olan hər şey dəyişir.

Bəziləri Daşı təsadüfən tapıblar. Onlar istedadlı və qəlbləri daha həssas adamlar idi. Lakin belə hadisələr çox nadir halda olub, onları hesaba almamaq lazımdır.

Bəziləri isə yalnız qızıl axtarıblar. Onlar heç vaxt sirri açma bilməyiblər – unudublar ki, qurğuşunun da, misin də, dəmirin də Öz Yolu var. Başqasının yoluna qarışan kəs Öz Yolunu heç zaman gedə bilməz.

Kimyagərin bu sözləri lənət kimi səsləndi. Sonra o, əyilib yerdəki balıqqulağını götürdü.

– Burada nə vaxtsa dəniz olub, – dedi.

– Hə, mən də bunu düşündüm, – oğlan cavab verdi. Kimyagər ondan balıqqulağını öz qulağına yaxınlaşdırmağı xahiş etdi. Santyaqo uşaqlıqda tez-tez belə edərdi və indi də dənizin səsini eşitmiş oldu.

– Dəniz əvvəlki kimi bu balıqqulağındadır, çünki o, Öz Yolu ilə gedir və bu səhra dənizə çevrilməyə qədər bu yolu tərk etməyəcəkdir.

Onlar atlara minib Misir piramidalarına tərəf getdilər.

Günəş qərbə sarı enəndə Santyaqonun ürəyi həyəcanla döyündü. Bu an onlar nəhəng qum təpələrinin arxasında idilər. Santyaqo Kimyagərə baxdı, amma o, sanki heç nə hiss etməmişdi. Beş dəqiqədən sonra oğlan irəlində iki atlı gördü. O nəşə demək istəyirdi ki, iki atlı – on atlıya, on atlı – yüz atlıya çevrildi və nəhayət, bütün qum təpələri saysız-hesabsız döyüşçülərlə doldu.

Atlılar mavi rəngli paltar geymişdilər. Çalmalarını qara taclar bəzəyirdi, üzləri isə mavi parçalarla örtülmüşdü. Yalnız gözləri açıq idi.

Hətta uzaqdan görünürdü ki, bu gözlər ruhun gücünü göstərərək, yolçulara ölüm xəbərini vermək istəyir.

Santyaqo və Kimyagəri düşərgəyə gətirib, gəncin heç zaman görmədiyi bir çadıra saldılar və başcının qarşısına çıxardılar. Ətrafda hərbi rəislər durmuşdu.

– Bunlar casusdur, – əsirləri gətirənlərdən biri dedi.

– Yox. Biz yalnız səyyahıq.

– Üç gün bundan əvvəl sizi düşmənimizin düşərgəsində görüblər. Döyüşçülərdən biri ilə söhbət edirmişsiniz.

– Mən səhranın yollarını tanıyır və ulduzlara görə oxumağı bacarıram, – Kimyagər belə cavab verdi. – O ki qaldı düşməninizin nə qədər sayda olduğuna və hansı istiqamətdə getdiyinə, bunlardan xəbərim yoxdur. Mən öz dostuma bələdçilik edirdim.

– Bəs, o, nə ilə məşğuldur? – başçı soruşdu.

– Kimyagərdir, – Kimyagər cavab verdi. – O, təbiətin bütün qüvvələrini bilir və öz qeyri-adi istedadını sizə göstərmək istəyir.

Santyaqo susaraq qorxu içində dinləyirdi.

– Yadelli bizim diyarlarda nə gəzir? – başqa bir hərbi rəis soruşdu.

– O sizin qəbiləyə pul gətirib, – gənc nəşə demək istəyirdi ki, Kimyagər onu qabaqladı və Santyaqonun pul kisəsini başçıya uzatdı.

Qəbilə başçısı bir söz demədən pul kisəsini aldı – buna çoxlu silah almaq olardı.

– Bəs, «kimyagər» nə deməkdir? – rəislərdən biri soruşdu.

– Kimyagər – təbiəti və dünyanı bilən insana deyirlər. O istəsə, sizin düşərgənizi təkə küləyin gücü ilə məhv edər.

Ərəblər güldü. Onlar müharibənin gücünə öyrəşmişdilər və küləyin ölüm gətirə biləcəyinə inanmırdılar. Lakin onların ürəyi qorxudan sıxıldı. Onların hamısı səhra insanı idilər və cadugərlərdən qorxurdular.

– Mən görmək istəyirəm ki, o bunu necə edir, – başçı dedi.

– Bizə üç gün vaxt verin. Mənim yoldaşım öz gücünü sizə göstərmək üçün küləyə çevriləcək. Əgər o, bunu bacarmasa, həyatımız sizindir.

– Sizin həyatınız onsuz da mənim əlimdədir, – hərbi rəis dedi və üç gün gözləməyə razılaşdı.

Santyaqo dəhşətdən donub qalmışdı. Kimyagər onun əlindən tutub çadırdan çıxartdı.

– Qorxduğunu onlara göstərmə. Onlar cəsur insanlardır, qorxaqlara nifrət edirlər.

Lakin Santyaqonun qorxudan dili tutulmuşdu. Onlar düşərgədə sərbəst gəzib dolaşırdılar – ərəblər onların yalnız atlarını almışdı. Dünya yenə də çoxdilli olduğunu göstərmişdi: əvvəl sonsuz və azad olan səhra indi qaçmaq mümkün olmayan həbsxanaya çevrilmişdi.

– Sən onlara mənim bütün pullarımı verdin! – Santyaqo dedi. – Ömrüm boyu qazandıqlarımın hamısını!

– Əgər öləcəksənsə, onlar nəyinə lazımdır? Bu pullara görə üç gün artıq yaşayacaqsan. Adətən pullar bir an da olsun ömrü uzada bilmir.

Lakin Santyaqo çox qorxmışdu və müdrik sözləri dinləmək fikrində deyildi. O, küləyə çevrilməyi bacarmırdı – axı, kimyagər deyildi.

Kimyagər isə döyüşçüdən çay istəyib, ondan bir neçə damcı gəncin biləyinə tökdü və anlaşılmaz sözlər oxumağa başladı. Oğlan qəlbindəki həyəcanın yoxa çıxdığını hiss etdi.

– Ümitsizliyə qapılma, – Kimyagər mehribanlıqla dedi. – Sadəcə sən hələ ürəyinlə danışa bilməmişən.

– Axı, mən küləyə çevrilməyi bacarmıram!

– Öz Yolu ilə gedən insan hər şeyi bilir və bacarır. Yalnız bir şey həyata keçəcək arzuları imkansız edir – uğursuzluq qorxusu.

– Mən uğursuzluqdan qorxmuram. Sadəcə küləyə necə çevriləcəyimi bilmirəm.

– Öyrənəcəksən. Bundan sənənin həyatın asılıdır.

– Əgər bacarmasam?

– Onda öləcəksən. Öz Yolunda ölmək – bundan xəbəri belə olmayan minlərlə insanın ölümündən yaxşıdır. Narahat olma. Adətən ölüm həyat eşqini və hissləri gücləndirir.

İlk gün keçdi. Səhrada ağır döyüş getmişdi, yaralıları düşərgəyə gətirdilər. «Ölümlə heç nə dəyişmir», – Santyaqo düşündü. Sıradan çıxanların yerini başqaları doldurur və həyat davam edir.

– Sən gec də ölə bilərdin, mənim dostum, – döyüşçülərdən biri üzünü ölmüş yoldaşına tutub dedi. – İndi yox, müharibədən sonra. Amma necə olsa da, ölümdən qaçmaq olmaz.

Axşamtərəfi oğlan Kimyagəri axtarmağa yollandı.

– Mən küləyə çevrilməyi bacarmıram, – gənc dedi.

– Sənə nə dediyimi xatırla: dünya – Allahın yalnız görünən hissəsidir. Əlkimya isə ruhi mükəmməlliyi maddəyə çevirir.

– Bəs, sən nə edirsən? – Santyaqo soruşdu.

– Şahinimə yem verirəm.

– Niyə? Mən əgər küləyə çevrilməyi bacarmasam, bizi öldürəcəklər.

– Bizi yox, səni, – Kimyagər cavab verdi. – Mən küləyə çevrilməyi bacarıram.

İkinci gün oğlan düşərgənin yanındakı qayanın zirvəsinə çıxdı. Gözətçilər ona mane olmadılar: onlar küləyə çevrilməyi bacaran cadugərin gəlməsini bildirdilər və ondan uzaq durmağa çalışırdılar. Bundan başqa, səhra hər hansı həbsxanadan da pisdir.

Santyaqo bütün gün axşama qədər səhraya baxdı. Qəlbini dinlədi. Səhra isə onun qorxusunu çəkdi.

Onlar eyni dildə danışdırdılar.

Üçüncü gün başlayanda başçı hərbi rəisləri topladı.

– Baxarıq, bu oğlan küləyə necə çevrilir, – dedi.

– Baxarıq, – Kimyagər cavab verdi.

Santyaqo onları dünən axşam olduğu yerə apardı. Sonra oturmağı xahiş etdi.

– Gözləmək lazım gələcək, – dedi.

– Biz tələsmirik, – başçı cavab verdi. – Biz səhra adamlarıyıq.

Santyaqo üfüqə baxırdı. İrəlidə dağlar, qum təpələri, qayalar vardı; ağlasığmaz olsa da, qumluqda həyat tapan bitkilər vardı. Onun qarşısında səhra uzanmışdı, bir neçə ay yol getsə də, hələ səhranın çox kiçik hissəsini öyrənə bilməmişdi. Yolunun üstündə ingilisə, karvanlara, qəbilələr arasındakı müharibəyə, əlli min xurma ağacı bitən və üç yüz quyusu olan vəhəyə rast gəlmişdi.

– Hə, – səhra ondan soruşdu, – sənə daha nə lazımdır? Məgər biz dünən kifayət qədər bir-birimizə baxmadıqmı?

– Oralarda, sənin qumların arasında mənim sevgilim yaşayır, – Santyaqo cavab verdi.
– Mən sənə baxanda onu da görürəm; onun yanına qayıtmaq istəyirəm, bunun üçün sənin köməyin lazımdır. Mən küləyə çevrilməliyəm.

– «Məhəbbət» nədir? – səhra soruşdu.

– Məhəbbət – sənin qumlarının üzərindən şahinin uçmasıdır. Sən onun üçün yaşıl çəmənliksən. O, ov etmədən, əliboş geri qayıtmaz. O, sənin qayalarını, təpələrini, dağlarını tanıyır. Sən isə onu mükafatlandırırısan.

– Şahinin dimdiyi məni parçalayır, – səhra cavab verdi. – İllərlə mən ona ov hazırlayıram, harada yangısını söndürə biləcəyini öz yoxsul sularımla ona göstərirəm. Sonra isə qumlarımda həyatın kəsilmədiyi üçün sevinməyə hazırlaşdığım vaxt – şahin səmadan enib, mənim yaratdığımı götürüb aparır.

– Amma sən bunları onun üçün yaratmısan. Şahini doyuzdurmaq üçün. Şahin isə insanı yedizdirir. İnsan isə vaxt gələcək, sənin qumlarına qida verəcək, burada yenidən həyat yaranacaq və şahin ov edə biləcək. Dünya belə qurulub.

– Məhəbbət budurmu?

– Məhəbbət budur. Məhəbbət – ovu şahinə, şahini insana, insanı isə səhraya çevirir. Məhəbbət qurğuşunu qızıla çevirir, qızılı isə yenidən yerin altında gizlədir.

– Mən sənin sözlərinin mənasını anlamıram, – səhra cavab verdi.

– Onda bir şeyi anla: hardasa, sənin qumların arasında məni bir qadın gözləyir. Buna görə də mən küləyə çevrilməliyəm.

Səhra bir müddət susdu.

– Mən sənə qum verərəm ki, külək onları sovura bilsin. Amma bu azdır. Təkliddə mən heç nə edə bilmərəm. Küləkdən kömək istə.

Zəif külək qalxdı. Hərbi rəislər uzaqdan gəncin naməlum dildə danışdığını izləyirdilər.

Kimyagər gülümsündü.

Külək Santyaqoya yaxınlaşıb onun üzünə toxundu. O, gəncin səhra ilə söhbətini eşitmişdi, çünki küləklər hər şeyi bilir. Onlar bütün dünyanı gəzib dolaşır və onların doğulduğu yer də, öldüyü yer də yoxdur.

– Kömək et mənə, – oğlan ona dedi. – Bir dəfə səndə sevgilimin səsini eşitdim.

– Səhra və küləyin dilində danışmağı sənə kim öyrədib?

– Ürəyim, – Santyaqo cavab verdi.

Küləyin çoxlu adı vardı. Burada onu «sirokko» adlandırırdılar və ərəblər düşünürdü ki, külək qara dərili insanların yaşadığı, bol sulu diyarlardan əsir; Santyaqonun vətəninə onu «levantin» adlandırırdılar, çünki düşünürdülər ki, külək səhranın qumlarını və mavrların qışqırıqlarını qovub gətirir. Bəlkə də qoyunlar üçün otlaqlar olmayan uzaq ölkələrdə insanlar küləyin Əndəlüsdə yarandığını hesab edirlər. Lakin külək heç yerdə doğulmur və heç yerdə ölmür, çünki o, səhradan qüdrətlidir. Səhrada insanlar nəse yetişdirə bilər, hətta qoyun da saxlaya bilərlər, amma küləyi ram edə bilməzlər.

– Sən külək ola bilməzsən, – külək dedi. – Bizim mahiyyətimiz ayrıdır.

– Düz deyil, – Santyaqo cavab verdi. – Mən səninlə birlikdə dünyanı gəzib dolaşmışam və əlkimyanın sirlərinə bələdəm. İndi mənim daxilimdə Kainatın yaratdığı hər şey – küləklər, səhralar, okeanlar və ulduzlar var. Bizi eyni əl yaradıb və ruhumuz da eynidir. Mən də sən kimi olmaq istəyirəm, hər yerə girməyi bacarmağı, dənizlərin üzərindən uçmağı, qum dağları yaratmağı, səsimi sevgilimə çatdırmağı istəyirəm.

– Bir dəfə sən Kimyagərlə söhbətini dinləmişdim, – külək dedi. – O, hər kəsin Öz Yolu olduğunu deyirdi. İnsan küləyə çevrilə bilməz.

– Heç olmasa, bir neçə anlığa sən kimi olmağı öyrət mənə. Bax, o zaman insan və küləyin sonsuz imkanlarını müzakirə edərik.

Külək hər şeyə maraqlı göstərirdi – indiyə qədər beləsi qarşısına çıxmamışdı. O bu haqda ətraflı danışmaq istəyirdi, amma doğrudan da insanı küləyə necə çevirəcəyini bilmirdi. Axı, o, çox şey bacarırdı! Səhralar yaradır, gəmiləri batırır, uzunömürlü ağacları və bütün meşəni yıxır, musiqi və anlaşılmaz səslərin yüksəldiyi şəhərlərin üstündən əsirdi. O, dünyada hər şeyin öhdəsindən gəldiyini hesab edirdi, amma bax, bu oğlan küləyin bunu da bacaracağını söyləyirdi.

– Bu, «məhəbbət» adlanır, – Santyaqo, küləyin onun istəyini yerinə yetirməyə hazır olduğunu görüb dedi. – Sevirsənsə, kim istəsən ola bilərsən. Sevirsənsə, nə baş

verdiyini anlamaq qətiyyən lazım deyil, çünki hər şey bizim daxilimizdə baş verir, deməli, insan da küləyə çevrilməyə qabildir. Əlbəttə ki, əgər külək ona kömək edəcəksə.

Külək lovğa idi, buna görə də Santyaqonun sözləri onu məyus edirdi. O, səhra qumlarını göyə sovuraraq, var gücü ilə əsməyə başladı. Lakin sonunda, bütün dünyanı gəzib dolaşsa da, insanı küləyə çevirə bilmədiyini etiraf etdi. Hə, bir də məhəbbəti bilmirdi.

– Mən insanların səmaya baxa-baxa məhəbbətdən danışdıqlarını çox görmüşəm, – öz gücsüzlüyündən qəzəblənmiş külək dedi. – Bəlkə, sən də səmaya müraciət edəcən, hə?

– Bu yaxşı fikirdir, – Santyaqo razılaşdı. – Yalnız sən mənə kömək et: toz qaldır ki, gözüm qamaşmadan günəşə baxa bilim.

Külək daha da güclü əsdi, səma toz-duman içində idi, günəş qızılı diskə çevrilmişdi.

Düşərgədən bunu izləyənlər, demək olar ki, heç nə görmürdülər. Səhra adamları küləyin belə şıltaqlıqlarını bilir və bunu «səmum» adlandırırdılar. Bu, onlar üçün dənizdəki fırtınadan da qorxunc idi, – düzdür, indiyə qədər onlar dənizdə olmamışdılar. Atlar dişlərini qıcıtıdı, silahların üstünə tökülmüş qum xışıldadı.

Hərbi rəislərdən biri başçıya tərəf dönüb dedi:

– Bəs deyilmi?

Onlar artıq Santyaqonu görmürdülər. Üzləri ağ dəsmallarla örtülmüşdü, açıq olan gözlərinə qorxu çökmüşdü.

– Bunu dayandıрмаğın vaxtıdır, – başqa bir rəis dilləndi.

– Qoy, Allah özü qüdrətini axıra qədər göstərsin, – başçı cavab verdi. – Mən insanın necə küləyə çevrildiyini görmək istəyirəm.

Amma öz qorxusunu dilə gətirənləri yadda saxladı və qərara aldı ki, külək sakitləşən kimi onları vəzifələrindən çıxarsın, çünki səhra insanı qorxu bilməməlidir.

– Külək dedi ki, sən məhəbbətin nə olduğunu bilirsən, – Santyaqo günəşə dedi. – Əgər belədirsə, Dünya Ruhunu da bilməlisən – axı o, məhəbbətdən yaradılmışdır!

– Buradan mən Dünya Ruhunu görürəm, – günəş cavab verdi. – O mənim ruhuma müraciət edir və biz birlikdə otları göyədir, qoyunları kölgə axtarmaq üçün bir yerdən başqa yerə aparırıq. Sizin dünyadan çox uzaq olan buradan mən sevməyi öyrənmişəm. Bilirəm ki, azca Yerə yaxınlaşsam, ordakı bütün canlılar öləcək və Dünya

Ruhu daha mövcud olmayacaq. Biz uzaqdan bir-birimizə baxır və uzaqdan bir-birimizi sevirik. Mən Yerə həyat və istilik, o isə mənə – varlığımın mənasını verir.

– Sən məhəbbəti bilirsən, – Santyaqo təkrar etdi.

– Dünya Ruhunu da bilirəm, çünki Kainatdakı bitməyən səyahatımızda biz onunla çox danışırdıq. O, mənə əsas çətinliyinin nədə olduğunu danışdı: indiyə qədər yalnız daşlar və bitkilər hər şeyin vahid olduğunu anlayırlar. Buna görə də zəruri deyil ki, dəmir misə oxşasın, mis isə qızıldan fərqlənməsin. Bu vahid dünyada hər şeyin öz dəqiq təyinatı var və əgər bütün bunları yazan Əl, Yaradılışın beşinci günündə dayansaydı, hər şey Dünyanın bir olan simfoniyasında birləşərdi. Lakin altıncı gün də oldu.

– Sən müdriksən, – gənc dedi, – çünki hər şeyi uzaqdan görürsən. Amma sən məhəbbətin necə olduğunu bilmirsən. Yaradılışın altıncı günü olmasaydı – insan da olmazdı. Mis mis kimi, qurğuşun qurğuşun kimi qalardı. Bəli, hər kəsin Öz Yolu var, lakin nə vaxtsa bu yol bitəcək. Ona görə də başqa bir şeyə çevrilib, yeni Yola başlamaq lazımdır və beləcə, ta o vaxta qədər ki, Dünya Ruhu doğrudan da vahid olsun.

Günəş fikrə getdi və parlaqlığı artdı. Bu söhbətdən zövq alan külək, Sanyaqonu günəş şüalarından qoruyaraq, daha da gücləndi.

– Əlkimya da buna görə mövcuddur, – Santyaqo davam etdi. – Hər kəsin öz xəzinəsini axtarır tapması, əvvəlkindən daha yaxşı olmasını istəməsi üçün. Qurğuşun dünyaya lazım olan vaxta kimi öz vəzifəsini yerinə yetirəcək, sonra o, qızıla çevrilməlidir. Kimyagərlər belə deyir və onlar sübut edirlər ki, biz daha yaxşı olmağa çalışdıqca, ətrafımızdakılar da yaxşı olur.

– Bəs, sən niyə məhəbbətin necə olduğunu bilmədiyimi düşünürsən?

– Çünki sevirənsən, səhra kimi bir yerdə dayanmamalısan, külək kimi dünyanın bir tərəfindən vurub o tərəfindən çıxmamalısan, hər şeyə sən kimi uzaqdan baxmamalısan. Məhəbbət – Dünyanın Ruhunu yaxşılaşdırən qüvvədir. Mən ilk dəfə ona baş vuranda mükəmməl olduğunu hesab etmişdim. Sonra gördüm ki, bizim hamımız onda əks olunub, onun da öz ehtirasları, öz müharibələri var. Onu biz qidalandırırıq və biz yaxşı olsaq, yaşadığımız yer də yaxşı olacaq, pis olsaq, o da pis olacaq. Bax, bu zaman məhəbbətin gücü işə qarışır, çünki sevirənsən, yaxşı olmağa çalışırsan.

– Yaxşı, bəs məndən nə istəyirsən?

– Mənim küləyə çevrilməyimə kömək et!

– Təbiət bilir ki, dünyada məndən müdrik olan yoxdur, – günəş cavab verdi, – amma mən səni necə küləyə çevirməyi bilmirəm.

– Bəs, mən kimə müraciət edirəm?

Günəş bir anlığa düşündü: söhbətə qulaq asan külək dərhal bütün dünyaya yayacaq ki, günəşin müdrikliyinin hüdudu vardır. Bundan başqa, Ümumi Dildə danışan bu gəncdən qaçmaq da ağılsızlıq olardı.

– Bunu, Hər şeyi Yazmış Əldən soruş.

Külək sevinclə qışqırdı və görünməmiş qüvvə ilə əsdi. Bir neçə çadır yerindən qopdu, bağlı atlar iplərini qırdı, qayadakı insanlar aşağı yuvarlanmamaq üçün bir-birinə sarıldılar.

Santyaqo Hər şeyi Yazmış Ələ tərəf çevrildi və dərhal Kainatın sükuta qərq olduğunu hiss etdi. O bu sükutu pozmağa cəsarət etmədi.

Sonra Məhəbbət qüvvəsi onun ürəyindən sel kimi axıb, dua etməyə başladı. O öz duasında heç nə istəmədi və ümumiyyətlə bir kəlmə də demədi, qoyunları otlaq tapdıqlarına görə təşəkkür etmədi, dükanə çoxlü büllur alıcısı göndərməsini, səhrada rastlaşdığı qadının onu gözləməsini xahiş etmədi. Sükut içində anladı ki, səhra, külək və günəş də bu Əlin yazdığı əlamətləri axtarır, onlar da Öz Yollarını getmək üçün zümrüd səthinin birində yazılanları dərk etmək istəyirlər; anladı ki, bu əlamətlər bütün Yer üzünə, kosmosa səpələnib və zahirən onlarda heç bir məna, səbəb yoxdur. Nə səhralar, nə küləklər, nə günəşlər, nə də insanlar nə üçün yaradıldıklarını bilmirlər. Yalnız Hər şeyi Yaradanın Əlinin buna bir səbəbi olmuşdur və yalnız o, möcüzələr yaratmağa – okeanları səhraya, insanları küləyə çevirməyə qabildir. Çünki yalnız O, Kainatı hansısa niyyətin altı günlük Yaradılışın Böyük Yaradılışa çevriləcəyi yerə apardığını anlayır.

Gənc Dünya Ruhuna daldı və onun – İlahi Ruhun bir hissəsi olduğunu, İlahi Ruhunsa – öz ruhu olduğunu və möcüzələr yarada biləcəyini gördü.

Həmin gün səmum çox güclü əsmişdi.

Küləyə çevrilən və səhranın ən qüdrətli hərbi rəisini qarşısına alaraq, az qala onun düşərgəsini məhv edən oğlan haqqında əfsanə nəsillərdən nəsillərə ötürüləcəkdə.

Külək sakitləşəndə hamı gəncin dayandığı yerə baxdı, amma o, yerində yox idi. O, düşərgənin o biri ucunda, yarıya qədər quma batmış keşikçinin yanında idi.

Cadugərlik gücü hamını qorxutmuşdu. Yalnız iki nəfər gülümsünürdü: öz şagirdi ilə fəxr edən Kimyagər və qəbilə başçısı – o, bu gəncin İlahi qüdrəti dərk etdiyini anlayırdı.

Növbəti gün başçı Santyaqo və Kimyagəri buraxdı, döyüşçülərindən birini isə onlara mühafiz təyin etdi.

Onlar bütün günü yol getdilər, axşam düşəndə Kimyagər döyüşçünü geri göndərdi və atdan düşdü.

– Bundan sonra tək gedəcəksən, – Santyaqoya dedi. – Piramidalara üç saatlıq yol qalıb.

– Sağ ol, – oğlan cavab verdi. – Sən mənə Ümumi Dili öyrətdin.

– Bunu mənsiz də bilirdin, mən sadəcə xatırlatdım.

Kimyagər monastırın darvazasını döydü. Eşiyə çıxan qara geyimli rahiblə qısaca nəşə danışdılar və Kimyagər Santyaqonu içəri dəvət etdi.

– Ona dedim ki, sən mənə kömək edəcəksən.

Kimyagər monastırın mətbəxində ocaq yandırdı, rahib ona qurğuşun parçası gətirdi. Kimyagər onu dəmir qaba salıb, ocağın üstünə qoydu. Qurğuşun əriyəndə o, cibindəki sarı rəngli şüşə yumurtanı çıxartdı. Ondan sancaq başı boyda bir qırıq qoparıb muma batırdı və ərimiş qurğuşunun içinə atdı.

Maye qan kimi qırmızı rəng aldı. Kimyagər qabı alovun üstündən götürüb, rahiblə səhradakı müharibə haqqında söhbət edə-edə onun soyumasını gözlədi.

– Qorxuram ki, müharibə uzun sürə.

Rahib də məyus olmuşdu: müharibə ucbatından karvanlar çoxdan idi ki, Gizəxdə dayanmışdılar. «Amma hər şey Allahın hökmündədir» – rahib sakitcə dedi.

– Doğrudur, – Kimyagər dilləndi.

Qab soyuyanda Santyaqo və rahib heyərlə bir-birinə baxdılar: qurğuşun, qabın formasını alaraq qızıla çevrilmişdi.

– Mən də bunu nə vaxtsa öyrənəcəyəmmi? – oğlan soruşdu.

– Bu, mənim yolum idi, sənin deyil. Mən sadəcə bunun mümkün olduğunu sənə göstərmək istədim.

Onlar yenə monastırın darvazasına tərəf qayıtdılar. Kimyagər burada qızıl diskini dörd yerə böldü.

– Bu sənindir, – o, qızıl parçasının birini rahibə verərək dedi. – Ziyarətçiləri həmişə mehribanlıqla qarşıladığına görə.

– Mənim mehribanlığım üçün bu, həddən artıq çoxdur, – rahib etiraz etdi.

– Heç zaman belə danışma. Həyat bunu eşidib, növbəti dəfə az verə bilər, – Kimyagər dedi və Santyaqoya tərəf döndü. – Bu isə sənindir, qəbilə başçısına verdiyim pullara görə.

Oğlan da qızılın çox olduğunu demək istəyirdi, amma susdu.

– Bu mənimdir, – Kimyagər sözünə davam etdi. – Mən evə qayıtmalıyam, səhrada isə müharibə gedir.

O, dördüncü parçanı yenə rahibə uzatdı:

– Bu da Santyaqonundur. Nə vaxt gəlib istəsə, ona verərsən. Bəlkə, lazımı olar.

– Axı, mən onsuz da xəzinə dalınca gedirəm!– o bərkdən dedi. – Həm də buna çox yaxınam!

– Mən əminəm ki, sən onu tapacaqsan, – Kimyagər dedi.

– Onda qızıl mənim nəyimə lazımdır?

– Çünki sənin olanı iki dəfə itirmisən. Birinci dəfə fırlıdaqçı səni aldadıb, ikinci dəfə isə qəbilə başçısı pullarını götürüb. Mən qoca xurafatçı ərəbəm və atalar sözümüzün doğruluğuna inanıram: «Bir dəfə olan şey, ola bilər ki, daha heç zaman olmasın. Amma iki dəfə olan şey, mütləq üçüncü dəfə də baş verəcək».

Onlar atlara mindilər.

– Sənə yuxular haqqında əhvalat danışmaq istəyirəm, – Kimyagər dedi. – Atını yaxın sür.

Oğlan yaxınlaşdı.

– Hə, biri vardı, biri yoxdu, imperator Tiberinin dövründə, qədim Romada bir xeyirxah kişi və onun iki oğlu vardı. Oğullardan biri döyüşçü oldu və imperiyanın ən uzaq əyalətinə xidmətə yollandı. İkinci oğul isə bütün Romanı heyrətə salan şeirlər yazdı.

Bir dəfə qoca yuxusunda gördü ki, səmədan bir mələk enib, ona oğullarından birinin yazdığı sözlərin bütün dünyada məşhur olacağını və insanların yüz illər boyunca bu sözləri təkrarlayacağını dedi. Qoca xoşbəxtlikdən ağladı: tale ona mərhəmət göstərmişdi, çünki hər bir atanın hiss edə biləcəyi ən böyük sevinci ona bəxş etmişdi.

Tezliklə qoca həlak oldu – bir uşağı arabanın altından xilas etmək istəyəndə, özü təkərin altına düşdü. O, mömin olduğundan və pak həyat sürdüyündən, səmaya uçaldı və yuxusunda gördüyü mələklə görüşdü.

– Sən xeyirxah və yaxşı insan olmusan, – mələk ona dedi. – Sənin həyatın məhəbbət dolu, ölümün isə ləyaqətli olmuşdur. Mən sənin istənilən xahişini yerinə yetirə bilərəm.

– Həyat da mənə mərhəmətli olub, – qoca cavab verdi. – Sən yuxuma girəndə hiss etdim ki, səylərim əbəs deyilmiş. Çünki oğlumun şerləri nəsillərdən nəsillərə ötürüləcək. Özüm üçün heç nə istəmirəm, lakin hər bir ata böyütdüyü, tərbiyə etdiyi oğlunun şöhrəti ilə fəxr edər. Buna görə də gələcəkdə oğlumun deyəcəyi sözləri eşitmək istəyirəm.

Mələk onun çiyinlərinə toxundu və bir anda onların hər ikisi uzaq gələcəyə getdilər – və özlərini böyük şəhərdə, naməlum dildə danışan minlərlə insanın əhatəsində gördülər.

Qocanın gözləri yenə sevinc yaşları ilə doldu.

– Mən bilirdim ki, oğlumun şerləri əsrlər boyu yaşayacaq, – o, sevindiyyindən ağlayaraq dedi. – De, bu insanlar onun hansı sözlərini təkrar edirlər.

Mələk qocanı skamyada əyləşdirdi və özü də keçib onun yanında oturdu.

– Sənin oğlunun şerləri bütün Romada məşhur oldu, hamı bu şerləri əzbərdən bilirdi. Lakin Tiberinin hakimiyyəti bitdikdən sonra şerlər unuduldu. İnsanlar sənin başqa oğlunun – döyüşçünün sözlərini təkrar edirlər.

Qoca kişi mələyə təəccüblə baxdı.

– O, uzaq əyalətlərin birində xidmət etdi, – mələk dedi – və yüzbaşı oldu. O da ədalətli və xeyirxah idi. Bir dəfə onun qullarından biri ölümcül xəstələndi. Sənin oğlun bir təbibin buralara gəldiyini eşidib, onu axtarmağa yollandı. Yolda isə öyrəndi ki, bu insan Məsihdir. O, məsihin sağaltdığı insanlarla görüşdü, onun təlimini öyrəndi və Roma yüzbaşısı olmasına baxmayaraq, onun dinini qəbul etdi. O, dəfə səhər çağı onunla qarşılaşdı. Ona qulunun xəstə olduğunu dedi. Ustad adlandırılan bu insan yüzbaşı ilə getməyə hazırlaşdı. Lakin yüzbaşı mömin adam idi və Ustadın gözlərinə baxaraq, Məsihin qarşısında durduğunu anladı. Bax, o zaman sənin oğlun əsrlər boyu unudulmayacaq sözləri dedi: «Ya rəbb! Mən layiq deyiləm ki, evimə gələsən, yalnız bir söz de və mənim qulum sağalacaq».

Kimyagər atı sürdü.

– Yer üzündə hər bir insan, nə iş görürsə görsün, dünya tarixində mühüm rol oynayır və adətən bunu özü də bilmir.

Santyaqo gülümsədi. O, heç zaman düşünməmişdi ki, çoban həyatı mühüm ola bilər.

– Əlvida, – Kimyagər dedi.

– Əlvida, – oğlan cavab verdi.

Santyaqo səhra ilə iki saat yarım yol getdi, ürəyinin səsinə diqqətlə qulaq asdı. Məhz o, xəzinənin gizlədildiyi yeri deyə bilərdi. «Xəzinə hardadırsa, sənin ürəyin də orada olacaq», – Kimyagər ona demişdi.

Lakin qəlbi başqa şey deyirdi. O, eyni yuxunu iki dəfə görüb, onu həyata keçirməkdən ötrü qoyunlarını atan çobanın tarixçəsini danışdı. O, Öz Yolu haqqında ona xatırladır və müasirlərinin düşüncələri əleyhinə çıxır, yeni torpaqlar, yaxud gözəlliklər axtarışına yollananların bu yolu keçdiklərini ona söyləyirdi. O, böyük kəşflər, böyük dəyişikliklər, kitablar haqqında danışdı.

Santyaqo yalnız qum təpəsi ilə qalxanda ürəyi ona pıçıldadı: «Diqqətli ol. Sən ağladığın yerdə mən də olacağam və deməli, sənin xəzinən də orada olacaq».

Oğlan yavaş-yavaş gedirdi. Ulduz dolu səmada yenidən bədirlənmiş ay göründü – bir ay idi ki, səhrada yol gedirdi. Ay tərəni işıqlandırmışdı və kölgələr elə qəribə şəkildə rəqs edirdilər ki, səhra dalğalanmış dənizə bənzəyirdi. Santyaqo Kimyagərlə vidalaşdığı və atın yüyənini açıb, onu buraxdığı günü xatırladı. Ay sükut içində olan səhranı və xəzinə axtarışına çıxanların geridə qoyduğu yolu işıqlandırır.

Bir neçə dəqiqədən sonra o, təpəyə qalxan zaman, ürəyi bərk-bərk döyündü: Ayın işıqlandırdığı möhtəşəm piramidalar qarşısında idi.

Santyaqo dizi üstə düşüb ağladı. Onu Öz Yoluna inandıran Melhisedeki, Büllur Tacirini, ingilisi, Kimyagəri qarşısına çıxardığı və ən əsası, onu, məhəbbətin insanı heç zaman Yolundan döndərməyəcəyinə əmin edən səhra qadını ilə görüşdüyü üçün Allaha şükr etdi.

Minilliklərin zirvəsindən piramidalar gəncə baxırdı. İndi o istəsə, səhraya qayıdıb Fatimə ilə evlənə və qoyun otara bilər. Səhrada isə Ümumi Dili bilən və qurğuşunu qızıla çevirməyi bacaran Kimyagər yaşayır. Bir adam yox idi ki, Santyaqo ona öz məharətini göstərsin, öz müdriqliyinin məhsulu ilə onu təəccübləndirsin: o, Öz Yolu ilə gedərək lazım olan hər şeyi öyrənmiş və bütün arzuları çin çıxmışdı.

Lakin o öz xəzinəsini axtarırdı, axı, yalnız məqsədə çatdıqda işin bitmiş olduğunu hesab etmək olar. Oğlan təpədə durub ağlayırdı və aşağıya baxdıqda isə göz yaşlarının töküldüyü yerdə böcəyin olduğunu gördü. Səhrada yol gedərkən Santyaqo öyrənmişdi ki, böcək – Misirdə Allahın rəmzidir.

Daha bir əlamət də qarşısına çıxdı və oğlan qazmağa başladı, amma əvvəlcə Büllur Tacirini xatırladı və onun haqlı olmadığını anladı: heç kim, bütün ömrü boyunca daşı daşın üstünə qoysa da, öz həyatində piramida tikə bilməz.

Bütün gecəni qumu qazdı, amma heç nə tapmadı. Piramidaların zirvəsindən minilliklər sükut içində ona baxırdı. Lakin o, təslim olmaq fikrində deyildi – qazdığı çuxuru dolduran küləklə mübarizə aparır, hey qazırdı.

Santyaqo əldən düşdü, əlini yaraladı, lakin ona göz yaşlarının düşdüyü yeri qazmağı deyən ürəyinə inanmağa davam edirdi.

Çuxurdan daşları çıxaran vaxt birdən ayaq səsləri eşitdi. Santyaqo çevrilib baxdı və bir neçə adam gördü. Onlar ayın qarşısında dayandıqlarından, Santyaqo üzlərini ayırd edə bilmədi.

– Sən burada nə edirsən? – onlardan biri soruşdu.

Oğlan cavab vermədi. Qorxu onu bürüdü, çünki itirəcək çox şeyi vardı.

– Biz müharibədən qaçmışıq, – o biri dedi. – Bizə pul lazımdır. Burada nə gizlətmisən?

– Heç nə gizlətməmişəm, – Santyaqo cavab verdi.

Lakin fərariyədən biri onu çuxurdan çıxarıb üst-başını yoxladı və qızıl külçəsini tapdı.

– Qızıl! – o qışqırdı.

İndi ay onun üzünü işıqlandırır və Santyaqo quldurun gözlərində öz ölümünü gördü.

– Orada yenə olmalıdır! – ikinci dedi.

Onlar Santyaqonu qazmağa məcbur etdilər, o da buna tabe oldu. Lakin xəzinə yox idi, belə olduqda quldurlar onu döyməyə başladı. Dan yeri sökülənə qədər onu təpiklədilər. Paltarları cırıq-cırıq olmuşdu və ölümünün yaxınlaşdığını hiss edirdi.

O, Kimyagərin sözlərini xatırladı: «Əgər öləcəksənsə, pul nəyinə lazımdır? Pullar bir an da olsun ölümü gecikdirə bilməz».

– Mən xəzinə axtarıram! – Santyaqo qışqırdı.

O, qana batmış dodaqlarını çətinliklə tərpədən, iki dəfə yuxuda Misir piramidalarının yanında xəzinə gördüyünü quldurlara danışdı.

Özünü başçı kimi aparan quldur uzun müddət susdu, sonra yanındakılara dedi:

– Onu buraxın. Onun daha heç nəyi yoxdur, bu külçəni isə hardansa oğurlayıb.

Santyaqo yıxıldı. Quldurbaşı onun gözlərinə baxmaq istəyirdi, lakin gəncin gözləri piramidalara dikilmişdi.

– Gedək burdan, – quldurbaşı o birilərə dedi və sonra Santyaqoya tərəf döndü: – Mən səni sağ buraxıram ki, bir də belə axmaqlıq etməyəsən. Mən özüm iki il əvvəl indi sənə durduğun yerdə bir yuxunu iki dəfə görmüşəm. Yuxuda görmüşəm ki, guya mən İspaniyaya getməli, çobanların gecələməyə qaldığı xaraba kilsəni tapmalı, əvvəllər cübbəxananın olduğu yerdə bitən firon əncirini görməliyəm. Guya onun dibində xəzinə gizlədilib. Amma mən sənə kimi axmaq deyiləm ki, bir yuxuya görə səhralara düşəm.

Bu sözlərdən sonra quldurlar çıxıb getdilər.

Santyaqo çətinliklə ayağa qalxıb, son dəfə piramidalara baxdı. Onlar gəncə gülümsəyirdilər, o da cavabında gülümsündü və ürəyinin sevinclə doluğunu hiss etdi.

O, öz xəzinəsini tapmışdı.

EPILOQ

Gəncin adı Santyaqo idi. O, xaraba kilsəyə çatanda hava tamamilə qaralmışdı. Cübbəxananın yerində əvvəlki kimi firon ənciri vardı, dağılmış qübbədən isə ulduzlar görünürdü. Bir dəfə öz qoyunları ilə birlikdə burada gecələdiyini və gördüyü yuxunu saymasa, gecənin sakit keçdiyini xatırladı.

İndi yenidən burada idi. Lakin bu dəfə qoyunları gətirməmişdi. Onun əlində bel vardı.

Uzun müddət səmaya baxdı, sonra çantasından şərab çıxarıb, bir qurtum içdi. Bir dəfə gecə səhrada, Kimyagərlə birlikdə ulduzlara baxdığını və şərab içdiyini xatırladı. Nə qədər yolu geridə qoyduğunu və Allahın necə qəribə yolla ona xəzinənin yerini göstərdiyini düşündü. Əgər yuxularına inanmasaydı, qaraçı qarışa, Melhisedekə, quldurlara rast gəlməzdi...

«Siyahı çox uzundur. Lakin yol cızılmışdı və bu yoldan çıxma bilməzdim», – fikirləşdi.

Özü də bilmədən yuxuya getdi. Oyandıqda isə günəş artıq qalxmışdı. Santyaqo firon əncirinin kökünü qazmağa başladı.

«Qoca cadugər, – Kimyagər haqqında düşündü, – sən hər şeyi əvvəldən bilirdin. Sən hətta qızılın ikinci külçəsini də mənə verdin ki, buraya gələ bilim. Məni döyülmüş və cır-cındır içində görən rahib gülmüşdü. Məgər sən məni bütün bunlardan azad edə bilməzdinmi?»

«Yox, – küləyin xışiltısında eşitdi. – Əgər bunları sənə desəydim, piramidaları görməzdin. Axı onlar çox gözəldir, elə deyilmi?»

Kimyagərin səsi idi. Gənc gülümsədi və qazmağa davam etdi. Yarım saatdan sonra bel nəsə bərk şeyə toxundu və daha bir saatdan sonra isə Santyaqonun qarşısında qızıl dolu sandıqça vardı. Onun içində qiymətli daş- qaş, ağ və qırmızı lələklərlə bəzədilmiş qızıl maskalar, brilyantlarla işlənmiş daş bütələr vardı, – yəqin ki, xəzinə sahibi bu barədə daim susmuş və hətta öz uşaqlarına da deməmişdi.

Santyaqo çantasından Urim və Tumimi çıxartdı. Onlar yalnız bir dəfə, bazarda ona lazım olmuşdu: həyat, bunsuz da oğlana doğru əlamətlər göndərirdi.

O, daşları sandıqçaya qoydu – bunlar da onun xəzinəsinin bir hissəsidir: daşlar ona bir daha görməyəcəyi qoca şahı yadına salacaqdı.

«Həyat, doğrudan da, Öz Yolu ilə gedənlərə lütfkardır, – düşündü və Tarifə gedib xəzinənin onda birini qaraçıya verəcəyini xatırladı. – Qaraçılar necə də müdriklirlər! Yəqin ki, dünyanı çox gəzib-dolaşdıqları üçün».

Yenə külək əsdi. Bu, Afrikadan əsən «levantin» küləyi idi, lakin bu dəfə o, səhranın qoxusunu gətirmirdi, mavrların hücumunu xəbər vermirdi. İndi Santyaqo ona tanış olan qoxunun, səsin və dadın yaxınlaşdığını və nəhayət, dodaqlarına qonan öpüşü hiss etdi.

Oğlan gülümsədi: bu, Fatimənin ilk öpüşü idi.

– Mən gəlirəm, – o dedi, – sənənin yanına gəlirəm, Fatimə.